Ovid S. Crohmălniceanu

Istorii insolite

Editura Cartea Românească 1980
Coperta de V. Feodorov

CEILALŢI

„**O miroir!**
Eau froide par l’ennui dans ton cadre gelée"

MALLARMÉ

Wilson înregistră mecanic semnalele care îi arătau că prima treaptă a rachetei se desprinsese de astronavă. Reflexele lui de vechi pilot galactic ajunseseră să funcţioneze mai repede decât aparatele indicatoare. Privi maşinal ochiul verde aprins în centrul tabloului de comenzi, acele comptimetrelor mișcându-se nervos ca nişte picioare de păianjen, brusc însufleţite, compasul care măsura unghiul orbitei deplasându-se lent de la 14 la 17 grade. Totul se desfăşura ca de obicei, cu aceeaşi precizie nedezminţită. Wilson începu să îndeplinească plictisit prescripţiile regulamentului de navigaţie astrală, controlă bateriile ventilatoarelor, postul H receptor şi emiţător, dispozitivul pentru devierea meteoriţilor şi dădu drumul creierului electronic destinat să reţină amănuntele călătoriei. Execută aceste operaţii automat, ca un robot. De optsprezece ani le repetase de atâtea ori încât deveniseră pentru el o rutină care îl plictisea cumplit. Mai ales ceremonialul plecărilor şi sosirilor îi călca pe nervi. Se păstra în aceste acte banale un soi de fast derizoriu pe care îl suporta greu. Mecanicii de la bază se agitau fără rost în jurul navei, repetind nişte numărători imbecile: 5...4...3...2...1... 0, comandantul ţinea morţiş să se respecte riguros absolut toate măsurile de protecţie şi să nu se neglijeze nici una dintre nesfârşitele verificări inutile. Ba, nătărăul acela de Luigi, care-l ducea cu ascensorul în corpul astronavei, îşi agita, după oe închidea uşa capsulei, cascheta ca şi cum ar fi contribuit la cine ştie oe ispravă. „Rămân aceeaşi nefericiţi superstiţioşi — îşi spunea Wilson. Nu izbutesc să uite clipa când au părăsit prima oară Pământul! De două secole, navele cosmice împânzesc cerul. La baza unde lucrez, pleacă şi vin cel puţin patru pe minut. Dar ăştia continuă să privească orice zbor ca pe o mare aventură şi să ia o infinitate de precauţii. Curată cretinie! — conchise Wilson. Eu plec într-o amărâtă de cursă, şi ei fac un întreg circ de parcă m-aş duce pe lumea

cealaltă “.

Se cufundă în fotoliul cardanic, aşteptând sosirea momentului când nava avea să iasă de sub forţa gravitaţiei. Era singurul răstimp în care încerca efectiv senzaţia zborului. Ultimele perfecţionări aduse sistemului antigravitaţional reduseseră şocul schimbării de regim la un minut şi jumătate, apoi totul reintra în normal. Wilson ajunsese să pândească minutul ca un toxicoman clipa când injecţia de morfină începe să-şi facă efectul. Îl cuprindea o scurtă ameţeală, după care venea acea pierdere a sentimentului materialităţii. Rămânea nemişcat, dar avea senzaţia că nimic nu-l mai mărgineşte, că spaţiul s-a prefăcut pentru el într-un câmp al absolutei libertăţi. Se simţea spirit pur şi gusta cu lăcomie voluptatea acestei stări pe care ar fi vrut s-o prelungească spre a verifica metodic ce însuşiri noi îi dădea. Minutul trecea însă totdeauna prea repede. Şi acum senzaţia aşteptată veni, îl cuprinse, dăruindu-i clipa de euforie, dar dispăru înainte ca s-o poată analiza mai îndeaproape. Întoarcerea la condiţia normală îi întări indispoziţia. Tot ce rămânea de făcut în continuare devenea iarăşi o corvoadă plicticoasă. Trebuia să cerceteze o altă T’ (Terra prim), aşa cum erau denumite planetele asemănătoare ca poziţie şi vârstă cu Pământul. Asemenea raiduri ţineau de capitolul cel mai anost al Societăţii de Navigaţie Interastrală (S.N.I.), considerându-se că nu prezentau nici o problemă specială. Fiind vorba de planete analoage Pământului, expediţia se rezuma la o simplă verificare. Dacă ipoteza era exactă, comunicaţia urma să se realizeze fără nici o bătaie de cap, întrucât toate amănuntele fuseseră prevăzute şi codificate, inclusiv documentele viitorului acord cu precizarea obligaţiilor şi drepturilor fiecărei părţi la exploatarea noii linii. Dacă nu, pilotul făcea frumos cale-întoarsă şi pe harta cerului se corecta eroarea. Muncă de comisionar, se gândi scârbit Wilson. Până acum, S.N.I.-ul identificase peste două mii de puncte T’. Preşedintele societăţii arătase în ultimul său raport că acest tip de legături va continua să fie lărgit, dar cu maxime economii. Expediţiile n-aveau nevoie decât de un singur om. „Personalul nostru e excelent pregătit — explicase el — şi la asemenea operaţii simple poate face faţă cu succes conducătorul navei. Am hotărât chiar să limităm utilizarea pilotului-robot de siguranţă la orele strict necesare pentru odihnă, aceasta având

să aducă o reducere a cheltuielilor călătoriei cu 7%“· „Să vă ia dracu! — îşi spuse Wilson. De aceea nu pot măcar să răsfoiesc o revistă cât ţine toată trambalarea asta şi trebuie să fiu cu ochii în patru să nu mă izbească vreun meteorit!“

Timpul trecea egal. Prin ecranul de observaţie defilau stelele ca luminile automobilelor, noaptea, pe o şosea. Din când în când, meteoriţii tulburau această scurgere calmă cu traiectorii dezordonate şi vertiginoase de şoferi beţi. Wilson declanşa imperturbabil sistemul de îndepărtare a acestor contravenienţi la regulile circulaţiei, şi vinovaţii se trezeau zvârliţi din faţa sa ca şi cum un poliţist energic ar fi restabilit cu gesturi decise ordinea. Defilarea liniştită reîncepea, pe rutele S.N.I.-ului luminile stelelor îşi continuau cuminţi drumul lor.

A opta zi de călătorie. Wilson întâlni un corp ceresc care se îndrepta spre el cu o viteză egală. Era gata să pună în mişcare câmpul magnetic repulsiv când băgă de seamă că se înşelase. Mobilul cu care se încrucişa nu era un meteorit. Îi recunoscu după câteva secunde luminile farurilor detectoare, trei ca ale sale, primul roşu şi celelalte două albe. Dădu drumul postului emiţător şi transmise semnalul convenţional intergalaetic. În aceeaşi clipă înregistră mesajul navei din faţă. Era semnalul obişnuit de recunoaştere pe care îl lansase şi el. „Receptat! Aştept indicaţiile“. „Ăsta are reflexe tot atât de prompte ca ale mele — se gândi Wilson. Trebuie să fie însă un mucos care nu iese din litera regulamentului. Eu sunt frecat în meserie şi ştiu că aşa o să ne bâlbâim sigur un sfert de ceas“. Opri orice nouă comunicare. „Ai să înveţi ceva de la mine — se gândi zâmbind. Să vezi cum trecem peste toate repetiţiile de semnale şi ajungem direct la ce ne interesează.“ Se scurseră câteva minute, în care timp navele se apropiară una de alta peste limita îngăduită. Dincolo persista aceeaşi tăcere. „La naiba! — mârâi Wilson. Ăsta face şi el pe deşteptul!“ şi abia mai apucă să imprime zborului brusca deplasare care evită ciocnirea. Observă că nava din faţă executase şi ea în ultima clipă aceeaşi manevră şi acum se îndepărta în sens invers. „Dobitocul — se gândi Wilson. A trecut la o distanţă razantă. Nu mai lipsea mult ca să ne lăsăm amândoi oasele aici“. Readuse nava pe orbită, bombănind, şi-şi continuă drumul. „Ai căutat emoţii tari, uite că le-ai avut!“ — îşi spuse în batjocură, dar şi puţin speriat. Nu-l amuzau deloc asemenea poveşti, îi plăcea viaţa, iar ideea că s-

ar fi putut curăţa atât de stupid îi stârni un fior rece prin spate. Ca să uite întâmplarea neplăcută îşi căută de treabă. Examină registrul automat de bord şi constată că întâlnirea avusese loc exact la jumătatea drumului spre T'2 112. În următoarele trei zile ale călătoriei nu surveni nimic deosebit. Toate reperele astrale înregistrate coincideau cu cele de pe harta S.N.I.-ului. Abia de acum încolo intra în careul reconstituit după informaţii încă nesigure. Trebuia să facă nişte fotografii şi să le confrunte cu schema ipotetică. „Ceva mai încolo — hotărî Wilson —, să ajung întâi mai aproape".

A paisprezecea şi a cincisprezecea zi se scurseră şi ele fără nici o surpriză. Reperele continuau să coincidă şi nu simţea încă nevoia nici unei corecţiuni. A şaisprezecea zi, dimineaţa, luă prima fotografie. De îndată ce îşi aruncă ochii pe ea avu o impresie bizară. Nu mai era simpla schemă care i se dăduse la pornire. Pe fotografie se distingeau bine toate detaliile, diferitele intensităţi luminoase, poziţia exactă a Terrei'2 112 faţă de sistemul ei solar şi de galaxiile învecinate. Totuşi imaginea aceasta îi păru foarte familiară. Se necăjea să descopere care era
cauza unui asemenea fenomen de falsă memorie când avu brusc revelaţia ciudatei senzaţii. Era harta cerului deasupra Pământului, aşa cum o ştia din şcoală şi o contemplase de atâtea ori în întoarcerile sale la bază. Ştia că planetele acestea analoage se aflau în sisteme astrale asemănătoare, contribuise el însuşi la stabilirea legăturii cu cinci astfel de Terra prim şi întâlnise similitudini izbitoare. În sistemul solar al lui T'2 004 există o planetă cu inel exact ca şi Saturn şi o lună întocmai ca luna pe care o admiră, noaptea, pământenii. Dar aici nu era vorba de asemănare, ci de identitate. Recunoştea pe fotografie până şi sateliţii artificiali ai Pământului, ba chiar staţiile lui cosmice aşezate toate la egală distanţă şi închipuind vârfurile unui perfect octaedru.

„Poate mi se pare doar" — îşi spuse Wilson. Silindu-se să rămână calm, luă placa fotografiei şi o introduse în „astrolabul" electronic. Notă apoi atent un şir de cifre şi le compară cu cele de pe harta cerească a Pământului. Nu încăpea nici o îndoială, toate corespundeau exact. „Ce-o mai fi şi asta"— se miră Wilson. Îi veni în minte întâlnirea care era să-l coste viaţa şi deodată se ridică înfrigurat şi începu să controleze aparatele de bord. Nu cumva încrucişarea aceea razantă i-a deviat

traiectoria şi în loc să meargă înainte se întorcea? Ideea îi păru comică, dar nu o excluse. Cercetă răbdător fiecare piesă a mesei de comandă. Totul era în regulă, nici un indice nu trăda că nava şi-ar fi schimbat drumul. Unghiul orbitei nu prezenta vreo modificare, comptimetrul cumula în continuare liniştit distanţa parcursă, avertizoarele de alarmă stăteau mute. Întreg sistemul de orientare al astronavei (şi Wilson ştia cât era de sensibil) refuza să admită că zborul luase un sens invers. Acele cadranelor dădeau invariabil acelaşi răspuns: „Nu s-a întâmplat nimic neobişnuit“.

Şi totuşi... Era de ajuns ca Wilson să privească acum cu ochiul liber peisajul ceresc din faţa lui pentru a se simţi cuprins de o adâncă perplexitate: zbura înapoi spre Pământ şi nu înţelegea cum. Reluă sistematic controlul. Acelaşi rezultat! Se întoarse la masa de comandă mai intrigat decât la început, când postul de recepţie înregistră mesajul cunoscut prin care se cereau semnalmentele astronavelor intrate în raza radarelor pământeşti. Wilson păstră încă o fărâmă de orgoliu şi transmise mesajul intergalactic: „Sunt astronava B V N 00219 de pe Terra!“ Răspunsul îi risipi orice speranţă, căci auzi peste câteva minute: „Baza astronautică Heliopolis. Pilot William Wilson, de ce te-ai întors din drum?“ „Asta vreau să ştiu şi eu“ — îşi spuse înciudat, dar se stăpâni şi răspunse disciplinat: „Accidentat. Vreau să cobor“. Înregistră un nou mesaj: „Ai nevoie de ajutor?“ „Nu — răspunse —, mă pot descurca singur“, apoi fluieră a pagubă şi începu să ia măsurile de aterizare.

Când ajunse jos şi-l zări pe Luigi alergând şi agitându-şi cascheta cu gestul său neghiob de bun sosit uită o clipă întreaga încurcătură în care se afla şi-şi regăsi vechea reacţie de enervare. „Acum pune şi suflet în maimuţărelile lui“ — se gândi cătrănit Wilson.

În biroul dispecerilor răspunse evaziv la ploaia de întrebări, rezervându-se pentru lămuririle pe care urma să le dea şefului serviciului, Mathewson. Acesta era un om flegmatic şi expeditiv. Wilson îl găsi scărpinându-se, ca de obicei, la ceafă cu capătul neascuţit al creionului.

— N-ai nici o leziune sau tulburare psihică? se interesă el de la uşă.

— Nu, îl asigură Wilson şi, nemaiașteptând altă întrebare, istorisi pe scurt ce i s-a întâmplat.

— Şi aparatele de bord n-au prezentat nici o dereglare? Se

interesă Mathewson. Poate nu le-ai controlat destul de atent.

— Le-am răscontrolat, insistă Wilson.

— Atunci tot de la întâlnirea aceea idioată trebuie să vie totul, conchise filozofic Mathewson. O să capsulăm nava şi o s-o trimitem la laboratorul de cercetare specială. Ăia or să descopere ce s-a întâmplat. Fă-mi o declaraţie ca s-o ataşez jurnalului de bord, şi să ne vedem sănătoşi.

Wilson o găsi pe Alice aşteptîndu-l speriată la poarta de ieşire din interiorul bazei. Se repezi să-l îmbrăţişeze, gata aproape să izbucnească în plâns.

— Ştiu că n-a fost nimic, îi explică ea. M-au avertizat încă de acum opt ore, când au luat contact cu tine, să n-am nici o grijă. Mi-au telefonat apoi că ai aterizat cu bine, că pot veni să te iau, dar până nu te-am văzut...

Wilson o calmă:

— Într-adevăr, n-a fost nimic, o prostie, şi-i povesti întâmplarea reducând-o la schema cea mai banală cu putinţă.

Se urcară apoi în maşină, şi Alice, la volan, se înseninǎ repede.

— William, întrebă ea, nu ţi-a fost nici o clipă frică?

— Pentru atâta lucru? râse Wilson, dar îşi dădu seama că un vag sentiment anxios îl urmăreşte încă. Ştia acum că nu-l părăsise de când fusese întrebat de ce se întoarce, dar constată că neliniştea persistase în subconştientul său. Descoperise această în timpul conversaţiei cu Mathewson. Era convins că verificase răbdător şi conştiincios aparatele de bord. Nu omisese nici unul. Şi căpătase mereu acelaşi răspuns: nava nu-şi schimbase direcţia de drum iniţială. Alungă un gând nebunesc şi începu s-o întrebe pe Alice ce făcuse tot timpul cât rămăsese singură. Volubilă, ea înşira o grămadă de lucruri, în vreme ce maşina gonea spre oraş. Povestea o vizită la salonul cu ultimele invenţii menajere, subiectul unui film senzaţional care arăta cum trăiau oamenii în 1980, acum descria o seară petrecută cu nişte foste colege de şcoală, „numai între femei“. Preciza că iniţiativa o avusese Rosamund Price. Wilson se surprinse urmărind foarte atent amănuntele relatării ei.

— Rosamund, o întrerupse el, nu e sclifosită aia despre care susţineai odată că-mi place mie? Venea la voi când ne-am cunoscut şi ne încurca întâlnirile.

— Exact! îi replică Alice. Dar află că nu era deloc sclifosită. Asta spuneai tu pentru că nu-ţi dădea nici o atenţie. E

căsătorită acum cu un biolog. Şi a rămas tot aşa de frumoasă, sublinie maliţios Alice.

— Nu se compară cu tine, o întrerupse Wilson.

Remarcă însă instantaneu că nu-i făcuse doar un compliment pe care-l provocase afirmaţia ei. O privise tot timpul cu o bizară curiozitate, urmărindu-i fiecare gest. Alice nu era o femeie frumoasă în accepţia curentă a cuvântului. Avea o alură băieţoasă, pe care şi-o păstrase chiar la cei treizeci de ani ai ei. O accentua tunzându-şi părul scurt, lipit în jurul obrazului ca o cască sclipitoare neagră, şi purtând flanele largi cu gulere groase menite să-i ascundă aproape complet gâtul delicat şi subţire.

Wilson îi regăsea încruntarea comică a sprâncenelor, punctele aurii din pupilele întunecate, aerul de om căscat pe care îl lua când îşi amintea ceva important. Observă că o examinase neîntrerupt parcă voind s-o recunoască dincolo de aparenţe. Se trezi că-i cere alte detalii ale vieţii lor comune. Voia să ştie dacă veniseră între timp instalatorii chemaţi să repare ţeava spartă din baie.

— A doua zi după ce ai plecat, îl asigură Alice, încetinind viteza maşinii, pentru că intraseră în oraş. Au făcut o murdărie de nedescris, dar bine că, în sfârşit, au reparat-o, adăugă, concentrându-se acum asupra volanului.

Wilson renunţă la aceste sondaje stângace şi timide cu o secretă senzaţie de ruşine. „Ce idei absurde pot să-i treacă omului prin minte — reflectă, privind clădirile şi magazinele arterei pe care o străbăteau. Încă puţin şi ajungem în Piaţa Proclamaţiei de la 9 Mai, pe urmă traversăm bulevardul Federaţiei prin tunelul subteran şi intrăm pe strada noastră“ — îşi spuse ca un copil încântat că ştie drumul spre casă. Deodată tresări; în dreptul Fundaţiei Bohr se întindea peste acoperişuri o uriaşă reţea de cabluri. Întreaga înfăţişare a locurilor îi părea necunoscută.

— Aici aiu pornit să construiască noul centru de reclame luminoase, îi explică Alice. Lucrările au început îndată după plecarea ta. Toate ziarele urlă, susţinând că proiectul e o adevărată barbarie.

Wilson îşi aminti că citise şi el nişte articole despre iniţiativa aceasta edilitară. Contemplă iarăşi locurile cât timp semnalele de circulaţie îi obligau să aştepte scurgerea circuitului transversal. Recunoscu îndată clădirea Poştei strivită sub

imensa instalaţie, apoi magazinul cu jucării din colţul străzii. Încercă un sentiment liniştitor şi abia astfel remarcă din nou cât de stăruitor îl urmărea lucrul nebunesc la care nu voia să se gândească.

Acasă fu mai atent cu sine. Ideea revenea în ciuda evidenţelor. Se apucă să caute în bibliotecă o veche antologie de poezii. N-o mai deschisese de cel puţin zece ani, dar îşi aduse perfect aminte că sublimase acolo un vers din Poe. Îl descoperi, şi faptul îi umplu sufletul de o îngrijorătoare bucurie. Citi mecanic întreaga strofă:

„... Resemble nothing that is ours.
Around, by lifting winds forgot,
Resignedly beneath the sky
The melancholy waters lie“

Înainte de a se aşeza la masă, privi lung bibelourile din vitrina sufrageriei. Nu era decât un pretext ca să scoată o Tanagra şi să cerceteze gânditor uşoara ciuntitură pe care i-o făcuse în urmă cu trei ani, când scăpase mica dănţuitoare din mână şi Alice sărise îngrozită, crezând că statueta se făcuse praf.

„Aşteptă încordat să vadă dacă tacâmurile vor fi aşezate ca de obicei. Curios, aceste nenumărate verificări nu-l linişteau. Sentimentul obsesiv stăruia şi cu el se duse la culcare. Adormi greu. Gândurile care-i umblau prin cap şi pe care încerca de la sosire să le alunge dobândiră în somn o teribilă coerenţă. Şi abia acum îndrăznea să şi le formuleze cu adevărat. „Dacă nava a mers tot timpul înainte — raţionă el în vis — nu sunt pe Pământ, ci pe Terra’ 2112. Dar cum am regăsit toate lucrurile lăsate în urmă? Poate — şi aici ideea lua o formă demenţială — similitudinea între Terra prim şi Pământ e perfectă“. „Imposibil“ — se revoltă spiritul pozitivist din Wilson. Dar ideea se încăpăţâna să trăiască. „De ce ar fi imposibil? — insistă ea. În infinitatea universului, repetiţia absolută nu-i deloc exclusă, ba e chiar probabilă“. „Cum? — rezistă Wilson — cu cele mai mici amănunte din trecut, cu versul subliniat din Poe şi cu Tanagra ciuntită:“ „De ce nu? — interveni în sprijinul ideii o nouă înlănţuire silogistică. Existând condiţii absolut egale, două lumi apărute se vor dezvolta exact la fel, fiindcă vor fi supuse aceloraşi determinări. Când tu ai plecat spre Terra prim, un William Wilson a pornit de acolo spre Pământ. Nu l-ai întâlnit la jumătatea drumului? N-a făcut exact aceleaşi gesturi ca şi tine?

Acum el se află în patul tău şi încearcă o senzaţie identică“. „Elucubraţii! — refuză să admită ipoteza Wilson, mai ales că ultima deducţie îi stârni o adevărată oroare fizică. Am luat contact cu baza, m-au întrebat de ce mă întorc“. „Erau cei de pe Terra prim, căpătă replica raţionamentului care-şi continua logica inflexibilă. Te-au luat drept omul lor, iar pe omonimul tău, la fel, pământenii“. „Dar eu am semnalizat: Terra, nu Terra prim, îşi aminti triumfător Wilson. Diferenţa s-ar fi observat imediat“. Sentimentul de triumf că găsise, în sfârșit, un argument suprem dură însă numai câteva clipe. Ideea i-l spulberă fără milă. „Şi ei se numesc Terra şi botează celelalte planete asemănătoare Terra prim. Pilotul lor, cu care te-ai încrucişat, era şi el un William Wilson convins că zboară spre T’2 112!“

Eventualitatea aceasta îl dezarmă cu desăvârșire. Se abandonă ipotezei fantastice pe care refuzase tot timpul s-o admită. Îşi reprezentă crispat cum celălalt Wilson e primit cu explozia obişnuită de entuziasm a lui Luigi, cum dispecerii îi strâng mâna, cum îl bat amical pe umăr şi-i pun o mie de întrebări, cum Mathewson îl ascultă flegmatic şi grăbit să încheie cât mai repede o formalitate birocratică. „Nenorociţii — îşi spuse Wilson, reconstituind mental scenele — nu remarcă absolut nimic“. Apoi îşi imagină întâlnirea cu Alice, sosirea lor la ei acasă, cina, intrarea în dormitor... Se trezi scăldat într-o sudoare rece. Alice nu dormea şi-l întrebă îngrijorată:

— Te-ai zvârcolit tot timpul parcă treceai printr-un coşmar. Ce e cu tine?

— Am avut într-adevăr un vis urât, admise Wilson, dar nu îndrăzni să-i împărtăşească gândurile care-l tulburase în asemenea hal încât abia reuşea să vorbească.

Umblă îngândurat toată dimineaţa următoare. Îşi căuta tot felul de ocupaţii absorbante ca să nu se întoarcă iar la ideea aceea obsesivă. „În definitiv — îşi spuse la un moment dat — ea poate fi verificată foarte simplu. Greutatea e s-o comunici cuiva fără riscul de a fi luat drept nebun. Ar fi de ajuns să repet operaţia şi după întâlnire să mă întorc. Vom sosi amândoi, şi dovada va fi făcută“. Înţelese însă că, atâta vreme cât ipoteza lui e exactă, celuilalt îi va veni acelaşi gând şi va proceda la fel. „Nu se va putea demonstra nimic“ — conchise descurajat.

După-amiaza aveau invitaţi la ceai câţiva prieteni. Conversaţia luă repede, ca de obicei, o turnură intelectuală din cauza lui Herbert Gryphius. Deşi era un conştiincios profesor de

matematică, îi plăcea să citească filozofie şi împingea mereu discuţiile spre lecturile lui, scandalizîndu-şi soţia, o femeie cu nas ascuţit, cu priviri veşnic uimite şi cu preocupări foarte plate, gospodăreşti. Îl zgândărea şi Langer, care avea mania de a ridica necontenit obiecţii la tot ce auzea şi găsea o imensă satisfacţie în a-şi contrazice interlocutorii. Gryphius afişa o superioritate ironică. Îşi comunica opiniile cu o faţă lipsită de orice mobilitate şi în care sclipeau provocator doar ochii mici negri sub fruntea înecată de un păr sârmos, roşcovan. Langer, în schimb, se agita pe scaun, protesta, îl întrerupea, însoţindu-şi replicile cu întoarceri nervoase şi bruşte ale capului către celelalte persoane din cameră, ca şi cum ar fi căutat pe chipurile lor efectul intervenţiilor sale.

De astă dată, Wilson nu se mai mulţumi să urmărească disputa tradiţională doar în calitate de ascultător amuzat. Gândul lui secret îl împingea să încerce a obţine măcar o confruntare abstractă, teoretică. Profită de faptul că discuţia alunecase de la istoria călătoriei sale ratate la problema civilizaţiilor similare cu cea terestră şi riscă întâi timid o întrebare, apoi din ce în ce mai aprins se apucă să-şi expună ideea sub formă pur ipotetică.

— Ar fi oare exclus, îndrăzni Wilson, să descoperim odată şi o planetă absolut la fel cu a noastră?

— Principial nu, admise Gryphius, dar probabilităţile practice ca faptul să se producă efectiv sunt aproape nule. Matematic, simetria perfectă e cazul cel mai particular în infinitatea formelor posibile, prin urmare şi cu şansele cele mai reduse de a fi întâlnit.

— Dacă există însă nesfârşite aranjamente, insistă Wilson, nu e necesar ca printre ele să se găsească neapărat şi unul anumit?

— Dragul meu, îi explică răbdător Gryphius, dacă ar fi vorba doar de câteva elemente, desigur. Dar o planetă înseamnă un univers, adică iarăşi o infinitate de condiţii. Repetarea lor exactă, chiar în cazul aranjamentelor nesfârşite, presupune o probabilitate atât de mică încât ea tinde practic către zero.

— Tinde, dar nu dispare cu desăvârşire, sări în ajutorul lui Wilson Langer. Şi dacă posibilitatea rămâne, într-o infinitate de aranjamente, ea trebuie să se realizeze, nu o dată, ci de mai multe ori!

— Asta e o idee care i-a obsedat şi pe antici, conveni

Gryphius cu un fel de îngăduinţă dispreţuitoare. Dacă timpul e infinit, toate întâmplările se repetă. Urmează deci să admitem că noi am mai purtat discuţia asta de câteva ori. Plutarh spunea că întrucât actele noastre sunt determinate în ultimă instanţă de mişcarea corpurilor cereşti, când ea revine la o anumită coincidenţă, se produc cauze şi respectiv efecte identice. Nietzsche raţiona la fel, luând în consideraţie totalitatea determinărilor finite într-o succesiune temporală nelimitată, vorbind de ciclul etern.

— Şi ce ţi se pare aici greşit? explodă Langer.

— Cauzalitatea chiar a unei întâmplări banale în concretul ei e infinită. Cum să mai vorbim atunci de o întreagă lume care se repetă identic? replică imperturbabil Gryphius.

— Fireşte, dar în nemărginirea universului, interveni Wilson, o planetă cu istoria ei particulară e rezultatul unui număr foarte mare, totuşi, de anumite determinări. Altfel n-ar diferi de celelalte planete. Şi dacă e aşa, prinse el curaj, ipoteza repetiţiei, bineînţeles privită pur teoretic, adăugă precaut, nu e imposibilă.

— Exact asta voiam să spun şi eu! îl susţinu cu o vie gesticulaţie Langer.

Gryphius nu părea însă deloc derutat de obiecţiile ridicate. Îşi reluă explicaţiile sistematic, profesoral. Wilson îl urmărea cum îşi desfăşoară calm demonstraţia. Era atent, dar ceea ce-l interesa pe el rămânea un singur lucru: dacă posibilitatea nu era absolut exclusă. Gyphius examina acum ce ar implica o lume simetrică perfect cu a noastră. Mulţimea determinărilor identice presupuse ar depăşi sfera unui sistem solar şi chiar a galaxiei din care el ar face parte. Practic, ar trebui să admitem, arătă limpede demonstraţia lui, o simetrie a întregului Univers. Cum de n-am întâlnit-o până astăzi, cutreierînd Cosmosul? se întreba el triumfător. Oare ne-am mişcat numai într-o parte a acestui plan de simetrie? E absurd!

„Şi poate eu am fost totuşi primul care a străpuns planul“ — se gândi Wilson. Argumentele lui Gryphius nu reuşiseră să-i alunge ideea năstruşnică, să i-o infirme, aşa cum nădăjduise când începuse discuţia. Dimpotrivă, toate demonstraţiile acestea savante îi sporiseră starea de anxietate. Din ce auzise rezulta că explicaţia paradoxală pe care se simţea îndemnat s-o dea aventurii sale, oricât părea de nebunească, nu era imposibilă.

Rămăsese cufundat în sine când în camera alăturată sună telefonul. Wilson se ridică, trecu dincolo şi ridică receptorul. Era baza. Îl chema Melmoth, unul dintre dispeceri.

— William, intră el direct în subiect. Ăia de la laborator au decapsulat nava. Spun că, într-adevăr, toate aparatele de bord indică o mişcare neîntreruptă cu un singur sens. Nu reuşesc nici ei să înţeleagă ce s-a întâmplat, susţin că trebuie să fie nişte efecte magnetice necunoscute cu o dublă schimbare de semn; dracu' să-i priceapă! Vor să consulte Academia de ştiinţe, în fine, n-au decât să-şi bată ei capul! Mathewson zicea să treci mâine pe aici, ca să mai adaugi ceva la raport pentru încheierea
procesului-verbal.

Wilson lăsă jos receptorul şi se întoarse în salon. Discuţia continua. Langer pretindea că Gryphius nu e în stare să iasă dintr-un empirism mărginit. Alice intervenise luându-i apărarea. Wilson se aşeză. Îi privi pe toţi cu sentimentul cert că sunt *alţii*. Realiză însă instantaneu la fel de vie convingerea că nu va izbuti niciodată să dovedească aceasta şi-l cuprinse o imensă groază.

UN CAPITOL DE ISTORIE LITERARĂ

Curând, după ce s-a început construcţia în serie a maşinilor de scris literatură şi ele au pornit să lucreze cu randamentul lor maxim, s-a observat că dispar, pe zi ce trece, criticii. Fenomenul avea o cauză imediată, uşor detectabilă: meseria de critic literar devenise practic imposibilă. Nici un om nu mai era în stare să citească măcar o mică parte din cărţile care apăreau. După unele estimări aproximative (istoria acestui moment a fost reconstituită târziu şi datele ei concrete au rămas nebuloase, pentru că se bazează încă pe izvoare indirecte), o maşină reuşea să compună o poezie în mai puţin de două secunde. Un roman sub trei sute de pagini necesita optsprezece minute. Timpul pe care îl cerea o piesă de teatru se ridică însă în mod misterios la aproape o oră. Maşinile lucrau fără întrerupere cam nouăzeci de zile, având nevoie apoi de o pauză pentru revizie. În felul acesta, numai la Lima ieşeau peste 10^{12} volume pe an, iar profiturile concernelor editoriale creşteau vertiginos. Primii care renunţară la misiunea lor fură istoricii literari. Fără examinarea marii majorităţi a cărţilor apărute obiectul unei astfel de munci devenea o absurditate. Dar oricâte eforturi ar fi depus, ei nu reuşeau să citească nici măcar 0,0001% din producţia literară. Nu mult după aceea depuseră armele şi criticii foiletonişti. Chiar dacă renunţaseră deliberat la ambiţia de a face o selecţie după importanţă a cărţilor apărute (nu se putea şti în nici un fel dacă printre nenumăratele volume necitite n-au fost lăsate la o parte lucrări capitale) o dificultate de ordin principal li se relevase ca insurmontabilă. Executând riguros tipul de operă pentru care fuseseră programate, maşinile excludeau orice obiecţie critică. Comentatorul era chemat să examineze înainte de toate în ce măsură intenţia artistică a fost realizată. Or, maşinile nu se îndepărtau nici măcar cu o iotă de la programul lor, şi, practic, creau numai capodopere, aşa că aprecierea devenea *ab initio* inutilă. Până şi gusturile absolut extravagante fuseseră prevăzute în calculul statistic iniţial, prin urmare nu puteau constitui nici o surpriză.

Întrucât demobilizarea criticii ameninţa să răpească vieţii literare excitantul esenţial, tot mai multe voci cerură să fie

programate şi un număr de cărţi slabe, altfel capodoperele n-aveau cum ieşi în relief prin comparaţie. Trecându-se la îndeplinirea dezideratului, se constată că cercul vicios nu putea fi rupt. Maşinile construite spre a scrie cărţi neizbutite îşi realizau la rândul lor, fără greş, sarcina. Textele pe care le produceau erau, în mediocritate sau stupizenie, desăvârșite, încărcându-se astfel automat cu o valoare estetică inestimabilă, adică o „expresivitate involuntară“ după o expresie devenită clasică. Atunci, unul dintre cei mai reputaţi filozofi ai vremii formulă teza că într-adevăr critică e sortită să dispară, pentru că maşina nu poate crea decât lucruri perfecte în raport cu ţelurile pe care şi le propune. Demonstraţia era cam încurcată şi aluneca în ceţuri metafizice, dar concluzia se impunea intuitiv cu o mare forţă şi câștigă repede o adeziune aproape unanimă. Ultimul critic muri într-o dimineaţă de mai dintr-o aprindere a creierilor în biblioteca lui, îngropat efectiv sub un morman de cărţi (citise fără întrerupere, cu o viteză de trei pagini pe ceas, patruzeci şi şase de ore în şir).

Totuşi o literatură lipsită de comentariul critic nu era imaginabilă. Acesta fu momentul în care se socoti necesară construirea maşinilor de judecat cărţile. Constructorii se izbiră de la început de o mare greutate. Ce program să li se dea? Fireşte că, întâi, se cerea rezolvată problema informării elementare. Criticii-maşini trebuiau să parcurgă toată producţia scriitorilor-maşini şi să o clasifice, pe genuri, specii, teme, subiecte, formule artistice, publicând deocamdată nişte buletine rezumative pentru orientarea cititorilor. Creierii electronici însărcinaţi cu această operaţie fură realizaţi repede şi intrară în funcţie. Branşaţi la maşinile de scris literatură reuşiră după foarte scurt timp să urmărească producţia beletristică în mod sistematic. Rezultatele se dovediră însă derizorii, pentru că buletinele obţinute pe această cale rămâneau inutilizabile. Volumul lor ajungea atât de mare încât nimeni nu izbutea să se descurce în ele. Alte maşini ar fi fost necesare să citească toate aceste liste şi să le supună unei noi selecţii. Dar pe ce criterii? Se reveni, după lungi dezbateri, la critică de exegeză. Constructorii de maşini avură enorme bătăi de cap spre a alcătui programele acestor noi tipuri de maşini. Sistemele critice practicate în epoca de artizanat literar (aşa fusese denumită perioada când cărţile erau scrise de oameni) duceau, pe rând, la efecte neprevăzute. Critica existenţialistă,

sub formă electronică, se lovea de paradoxul literaturii pe care o produceau maşinile. Era ea documentul unei trăiri? Da şi nu, pentru că operele pe care pornea să le discute exprimau efectiv o experienţă de viaţă (în programele lor intrau atâtea posibilităţi încât rezultatele ajungeau efectiv imprevizibile şi repetau întocmai palpitul inefabil al existenţei), dar maşinile rămâneau nişte enorme îngrămădiri de filamente, pârghii şi reţele, care la o apăsare de buton deveneau absolut inerte. Critica psihanalitică stârni ca totdeauna scandal, mai ales că-şi prelungea deducţiile în subconştientul proiectanţilor, ba chiar şi în cel al directorilor diferitelor întreprinderi industriale, furnizoare de creieri electronici destinaţi să producă lucrări literare. Ziarele vremii înregistrează chiar câteva procese de răsunet: conducătorul unui mare grup financiar se trezi acuzat de porniri incestuoase, prezente în a douăsprezecea mia şase sute patra „Antigonă", pe oare o concepuse o maşină construită de o firmă subordonată băncii sale. Reclamantul susţinea că nu cunoştea nici măcar piesa iniţială, dar argumentul întâmpină serioase obiecţii teoretice.

Un timp avu oarecare succes programarea maşinilor pe o bază teologică. Acestea erau asimilate cu fiinţele omeneşti de altădată, cărora constructorul- dumnezeu le insuflă harul creaţiei. Biserica protestă însă şi analogia fu socotită demoniacă. Singurul sistem care se dovedi mai fructuos reveni la ideea veche a actului critic, înţeles ca o refacere prescurtată a creaţiei în elementele ei esenţiale cu indicarea virtualităţilor neexploatate de autor. Operă literară trebuia să rămână astfel pentru exeget un excitant spiritual care să-i solicite infinite ipoteze poetice noi. Maşinile de criticat se apucară în consecinţă să extrapoleze intenţiile artistice. Dintr-un roman scoteau alte câteva mii. Dintr-o poezie, cicluri întregi. Dintr-o piesă, milioane de variante superioare. Producţia literară cunoscu o înflorire fără precedent. Toată lumea păru mulţumită, dar peste numai câțiva ani se observă că maşinile-scriitori dădeau semne de enervare. Efecte disonante apăreau la capătul operelor: parcă înadins. Se ivi şi o maladie a „auto-anulării" sau, cum au numit-o unii istorici, a „sinuciderii estetice". De la un moment dat romanul, piesa sau poemul evoluau simetric contrar, cu o egală desăvârșire, astfel încât rezultatul să fie o neantizare integrală a efectelor artistice iniţiale.

Se constată de asemenea că, practic, lucrări de critică din nou nu mai apăreau deloc, fiindcă maşinile însărcinate cu scrierea lor produceau tot romane, nuvele, poezii şi piese de teatru, în timp ce agenţiile de publicitate, nemaiizbutind să insereze în ziare măcar o recenzie, erau ameninţate să dea faliment. Atunci cineva avu o idee revoluţionară, care soluţiona definitiv problema. Cele două tipuri de maşini fură branşate într-un circuit închis. Creierele electronice de scriitori şi de critici erau obligate astfel să-şi consume reciproc producţia: primele porniră cu frenezie să emită judecăţi asupra operelor produse de ultimele. Rezultatul fu o uluitoare inversiune. Dacă maşinile-critici îşi relevaseră vocaţii secrete de scriitori, maşinile-scriitori îşi trădară pasiuni nemărturisite de a face critică. Cum totul, cu o violenţă devorantă, se desfăşura, graţie ideii amintite, în cerc închis, oamenii îşi putură vedea liniştiţi de treabă.

PRIMA LECŢIE DE GEOMETRIE

Toamna aceea avea în ea ceva exaltat. Platanii din curtea liceului îngălbeniseră ca altădată, tufele de arţar se îmbrăcaseră în acelaşi roşu sângeriu, curtea se animase iarăşi, umplându-se de larma glasurilor tinere, dar lumina blândă a anotimpului parcă se schimbase. Stăruia asupra lucrurilor cu o pâlpâire ciudată, incendiară. Contribuia, poate, la strania senzaţie şi prezenţa „dungii aurii “cu care oamenii nu reuşeau să se obişnuiască. Aşa fusese botezată linia apărută de câteva săptămâni pe cer şi rămasă acolo ca un element decorativ bizar. Ziarele comentaseră pe larg fenomenul, publicaseră articole şi declaraţii ale savanţilor care făceau diferite ipoteze asupra originii lui; se născuseră polemici pe această temă, speculaţii fanteziste şi chiar desene umoristice.

Explicaţiile rămâneau nesatisfăcătoare pentru că, aşa cum conveneau specialiştii, „dunga aurie“ era efectul luminos a ceva care se petrecuse la uriaşe depărtări, cu cel ipuţin unsprezece ani în urmă. Într-un asemenea vid de date, eşafodajele teoretice se puteau înălţa şi prăbuşi cu o egală repeziciune. Câmpul supoziţiilor se căscase, brusc, enorm şi, cu toate protestele oamenilor de ştiinţă, începuseră să-şi facă loc în paginile publicaţiilor nu puţine consideraţii elucubrante, astrologice, teofizice şi cabalistice.

În drum spre liceu, desfăcând ziarul, cum avea obiceiul, Rocus îşi aruncase ochii tocmai asupra unui astfel de articol. Autorul pretindea că „dunga aurie“ indica o conjunctură miraculoasă a astrelor, realizată în trecut doar o dată, atunci când ar fi ieşit din ape legendara Atlantidă, şi că toţi copiii născuţi acum unsprezece ani aveau să-i cunoască efectele extraordinare. „Adică exact nouă serie din anul acesta — socoti Rocus rapid. Astea sunt până la urmă prostiile la care visează domnul Maximilian — reflectă el în continuare sarcastic. Da, da, am să i le servesc cu prima ocazie, să vedem ce mutră o să facă“. Disputa la care se referise în gând ţinea de nişte încăpăţânări ale lui, foarte vechi. Rocus preda, de douăzeci şi opt de ani, matematica, la clasele inferioare ale aceluiaşi bătrân colegiu. Luase pe nesimţite înfăţişarea tipică a dascălului care trăieşte, pentru copiii din faţa sa, exclusiv într-o lume moartă, de semne şi cifre abstracte. Chelise complet şi începuse să semene din ce în ce mai mult cu faimosul profesor Nimbus.

Unghiile îi erau tot timpul albe de cretă, haina neagră avea poalele mult prea lungi şi coatele lustruite. Ochelarii îi alunecau necontenit către vârful nasului, parcă ar fi vrut şi ei să se conformeze aceluiaşi model caricatural.

Rocus traversă peluza din faţa colegiului, răspunzând distrat şepcilor care se ridicau să-l salute, urcă treptele de la intrare, străbătu holul principal, apoi un lung culoar şi deschise uşa cancelariei profesorilor. Înăuntru nu era nimeni. Rocus scoase ceasul şi îl consultă, constată că sosise prea devreme, semnă condica de prezenţă, se instală într-un fotoliu lângă fereastră, puse catalogul clasei I-a pe genunchi şi scoase ziarul, mulţumit că-şi poate continua lectura începută.

Când, peste vreo douăzeci de minute, luă contact cu noii săi elevi, îşi plimbă întâi curios privirile pe feţele care îl cercetau atente, la rândul lor. Lumina exaltantă a acelei toamne ciudate punea în ochii copiilor o strălucire extrem de vie, estompându-le însă chipurile, topindu-le toate într-o unică vibraţie fină, aurie.

Rocus strigă catalogul, căutând să reţină cât mai multe nume şi fizionomii. Trecu, după aceea, la tablă şi-şi începu lecţia. Obişnuia întâi să-şi deprindă elevii cu câteva operaţii elementare de suprapunere a figurilor geometrice prin mişcări de translaţie şi rotaţie. Aceasta era o inovaţie pedagogică a sa, la care ţinea foarte mult. În toate clasele depăşea dealtfel uşor programa, cu intenţia de a le inculca discret elevilor spiritul matematicii moderne. „Vreau să-i fac să capete treptat — explica el — sentimentul că ceea ce vor afla de la mine sunt aspecte particulare, simplificate, dintr-un ansamblu infinit mai larg. Să nu rămână, de pildă, înţepeniţi în geometria euclidiană — adăuga încălzindu-se — chiar dacă se rezumă deocamdată la ea. Să le lăsăm măcar libere toate facultăţile speculative.“ Găsise argumentele acestea — ştia bine — pentru a-şi sprijini o altă idee nemărturisită. Despre ea, însă, nu vorbea cu nimeni. Numai un om o cunoştea, admitea Rocus, Maximilian, singurul său prieten, dar el era în afara sferei activităţilor didactice. Dacă nu l-ar fi pisat atât cu istoriile lui imposibile — îşi spunea adesea Rocus — poate nici nu s-ar fi creat legătura aceasta între ei. Maximilian devora romanele ştiinţifico-fantastice şi avea capul plin de ele. Pe Rocus îl scosese din sărite, vorbindu-i întâia oară când se cunoscuseră despre *mutanţi*. „Asta e curată imbecilitate — explodase profesorul, auzind că există oameni

care cred într-un salt biologic iminent al speţei. Cum, să-mi imaginez, de pildă, că mâine ne vom trezi cu creieri brusc dezvoltaţi peste aptitudinile normale şi în stare să execute instantaneu operaţiile cele mai dificile, care cer exerciţii îndelungi? Sunt fantasmagorii literare, domnule, sau, mai bine zis, credinţe de ignoranţi“ — conchise brutal Rocus, apăsând pe ultimele cuvinte cu o profundă scârbă. Ripostă aceasta casantă nu-l descurajase însă pe tânărul lui interlocutor. El revenise răbdător cu o mulţime de argumente pozitiviste; invocase imediat faptul că oamenii folosesc în prezent numai o parte foarte redusă a materiei lor cerebrale, citase diferite autorităţi ştiinţifice, îl întrebase pe Rocus cum îşi explică fenomenele telepatice, memoriile monstruoase sau cazurile de clarviziune. Aşa se născuse controversa interminabilă pe care o purtau de trei ani şi-i făcuse amici. Maximilian nu ştia că atinsese fără să-şi dea seamă o rană ascunsă a bătrânului dascăl de matematică. În facultate, Rocus fusese o mare speranţă ştiinţifică, îşi susţinuse doctoratul cu o lucrare consacrată celebrei probleme de topologie „a celor patru culori“. Rocus nu ajunsese la mult căutata demonstraţie (era vorba de a arăta că numai patru culori erau absolut suficiente pentru a avea pe oricare hartă imaginabilă în toate cazurile posibile suprafeţe vecine diferit colorate), dar părea să întrevadă unde se află explicaţia acestei proprietăţi bizare. Încercarea lui mergea nu în direcţia simplificării problemei, ci a complicării ei. Rocus imagina mereu alte suprafeţe mai neregulate decât planul său sfera, stabilind pe ele cu o neaşteptată uşurinţă o demonstraţie analoagă perfect satisfăcătoare. Lucrarea lui, completată de încă două comunicări ulterioare, stârnise senzaţie. Problema insolubilă dădea impresia că începe să-şi găsească dezlegarea pe o cale surprinzătoare, contrariantă, nu de la complex la simplu, ci invers. Dar, spre mirarea tuturor, tânărul matematician, care vădea un asemenea talent rar întâlnit, ieşi repede din câmpul atenţiei cercurilor ştiinţifice. Numele nu-i mai fu remarcat în publicaţiile de specialitate, nimeni nu-l mai văzu la congrese. Resemnându-se a deveni un obscur dascăl de liceu, Rocus intrase în oceanul anonimatului.

Maximilian nu-i cunoştea decât o inofensivă manie. Bătrânul profesor ţinea acasă, în mare taină, nişte curioase statistici. În fiecare an urmărea cu stăruinţă, după câteva criterii personale, cum progresează inteligenţa matematică medie a micilor săi

elevi. Totul se află înregistrat meticulos în nenumărate tabele cu un sistem de notare amănunţit şi se traducea în grafice de diferite culori. Rezultatele lor nu prea erau concludente; vagi creşteri apăreau ici şi colo, dar timide şi îndoielnice. Rocus le pândea zvâcnirile cu înfrigurare, le scotea în evidenţă şi le analiza pasionat. De aceea se arătase atât de sensibil la poveştile cu mutanţi. Când văzuse curbele de pe hârtiile milimetrice ale lui Rocus, Maximilian manifestase o dezamăgire totală. „Nu prin astfel de orbecăieli greoaie şi lente se va produce saltul“, mormăise el — şi pe urmă eterna dispută reîncepu cu aceeaşi aprindere. Maximilian nu înţelegea de ce Rocus îşi punea atâtea nădejdi în câteva progrese mărunte, aproape imperceptibile: putere de abstractizare, memorie a posibilităţilor arbitrare, reprezentare facilă de situaţii-limită etc.

Toate acestea ascundeau însă rană sufletească a bătrânului dascăl. Retragerea lui — o ştia numai el — fusese urmarea unei dureroase înfrângeri, pe care o acceptase, dar cu care nu se împăcase nici acum, după douăzeci şi opt de ani. Când, în tinereţe, ajunsese foarte aproape de rezolvarea problemei celor patru culori, trăise o senzaţie abisală. Mintea refuză de la un moment dat să-l mai urmeze în speculaţiile pe care le schiţa, complicând mereu situaţiile posibile. Simţise fără nici o posibilitate de dubiu că i-ar fi fost suficientă încă doar o câtime infimă de încordare ca să-şi atingă ţelul, dar facultăţile creierului său vădeau o epuizare totală. Făcuse experienţa aceasta de repetate ori cu o îndârjire teribilă, disperată, fără a reuşi vreodată să treacă pragul care îl oprea. Era ca şi cum ar fi înălţat cu enorme precauţii un castel din cărţi de joc şi-i mai rămânea doar să aşeze ultima piesă a fragilului edificiu. Dar actul acesta, care părea a nu cere cine ştie ce efort suplimentar, devenea imposibil. Întreg eşafodajul ridicat cu atâta trudă refuza să mai stea în picioare; totul pornea să-şi piardă efemerul echilibru şi, după o violentă clătinare, cădea la pământ. Rocus se trezea invariabil cu mintea suspendată neputincios în vid. O astfel de senzaţie umilitoare, îşi jurase, după numeroase tentative dezastruoase, să nu o mai reîncerce vreodată, cu orice preţ. Când se gândea la ea, chiar acum, peste atâţia ani, desenând pe tablă două triunghiuri isoscele egale cu laturile paralele şi indicând prin linii punctate cum pot fi făcute să coincidă, se simţea invadat automat de o revoltă surdă, amară.

Înţelesese să tragă toate consecinţele eşecului său; îşi înăbuşise fără cruţare orice aspiraţie de a mai aduce contribuţii originale, se mulţumise să devină un simplu dascăl conştiincios. Păstrase doar o ambiţie tăinuită: să pregătească încet, stăruitor, cu infinită răbdare, momentul unei revanşe! Poate că cineva cu o gândire mai bine exersată de timpuriu va fi în stare să treacă *pragul*! De aceea modela discret mintea elevilor săi, în speranţa de a le dezvolta aptitudinile pentru ipoteza la a cărei ameţitoare desfăşurare el nu izbutise să reziste. Rocus desenă pe tablă două dreptunghiuri egale, unul culcat şi celălalt în picioare, explicând cum pot fi suprapuse printr-o translaţie şi o rotaţie. Repetă exemplul cu nişte segmente de cerc. Mai făcu câteva aplicaţii spre a verifica dacă a fost înţeles. Copiii păreau foarte vioi, prinseseră repede procedeul şi răspundeau prompt şi exact la întrebările pe care li le adresa.

Încurajat, Rocus scoase la tablă un băieţaş blond din banca întâi, cu ochi negri licăritori. Îi ceru să-şi descalţe sandaua stângă. Îi arătă cum să o aşeze pe tablă şi să-i reproducă exact conturul cu cretă. Îi spuse apoi să facă acelaşi lucru alături, cu sandaua dreaptă. Băiatul execută amuzat operaţia; exerciţiul devenea un fel de joc care îl interesa. Clasa, la rândul ei, aştepta cu curiozitate să vadă ce avea să se întâmple. Pe tablă rămăseseră desenate două urme mici, albe şi timide de paşi într-o pustietate neagră. „Acum — întrebă Rocus — câte mişcări sunt necesare pentru a face ca figurile acestea să coincidă?“. Băiatul privi cele două urme de pe tablă şi rămase gânditor. Rocus, cu graficele lui în minte, pândea încordat răspunsul. Copilul medită cam un minut, apoi spuse foarte sigur de sine: „Două, o translaţie şi o rotaţie“. Rocus se feri să arate că răspunsul nu-l mulţumea. Se întoarse către clasă şi repetă întrebarea: „Voi ce credeţi? “. Copiii îl priveau cu ochi scânteietori, mai mult decât atenţi. Păstrau toţi o tăcere uşor intrigată: pe feţele lor se citea o vie mirare: De ce nu fusese acceptat răspunsul? Problema li se părea cât se poate de simplă. Rocus insistă: „Gândiți-vă bine, e vorba ca figurile să se suprapună perfect, fără a se desprinde de pe suprafaţa pe care se află. Observaţi — spuse, arătând pe tablă — întâia urmă are curbura aceasta în partea stângă, iar a doua în partea dreaptă“. Clasa tăcea la fel de nedumerită. Rocus pătrunse între două şiruri de bănci şi se opri lângă un băiat rotofei, cu o figură comică. Îi puse patern mâna pe umăr şi-l întrebă: „Tu ce zici?“.

Copilul încreţi uşor fruntea, fixând duşumeaua; se vedea că-şi concentrează mintea, ridică apoi privirile către Rocus şi răspunse decis, cu o notă parcă de sfidare în glas: „Două mişcări, o translaţie şi o rotaţie“. În clasă începu să se simtă un vag neastâmpăr. Capetele întoarse nervos spre Rocus, feţele întrebătoare încercau să afle ce vrea omul acesta care refuza să admită evidenţele. „Nu e nimeni de altă părere?“ — întrebă bătrânul dascăl. Urmară iar câteva minute de tăoere, apoi câteva voci, timide întâi, dar prinzind tot mai mult curaj pe măsură ce deveneau un mic cor, reluară primul răspuns întărindu-l, ca şi cum ar fi vrut să~i comunice o nuanţă protestatară. Rocus cercetă încă o dată feţele copiilor, plimbându-și privirile peste lentilele ochelarilor săi groşi, se reîntoarse la catedră şi spuse: „Bine, atunci scoateţi toţi o foaie de hârtie şi arătaţi-mi cum vedeţi realizându-se suprapunerea aceasta“. Era puţin dezamăgit. De obicei, măcar unul, dacă nu doi sau chiar trei elevi, reuşeau să-şi dea seama că figurile orientate contrar, spre stânga şi spre dreapta, deşi au o înfăţişare identică, nu se pot suprapune prin mişcări de translaţie sau rotaţie plană. „Cu seria asta am să am de furcă“, reflectă Rocus. Deschise catalogul şi începu să-l răsfoiască, aşteptând să treacă timpul de care clasa avea nevoie pentru a face exerciţiul. Mai nutrea speranţa că mulţi vor da curând semne de perplexitate, verificând că nu pot realiza suprapunerea urmelor, aşa cum credeau. După vreo zece minute ridică privirile din catalog spre a număra câţi au ajuns până acum să constate dificultatea problemei. Nu descoperi însă nici un copil care să stea descumpănit în faţa foii de hârtie. Toţi lucrau grăbiţi cu capetele lor tunse aplecate asupra pupitrelor, desenând şi ştergând concentraţi. Rocus era intrigat: „Ce linii complicate au de trasat cu atâta aplicaţie?“. Vedea de la catedră că filele de caiet se umpleau cu nişte curbe încâlcite, subţiri. Deodată observă că un băiat, în fund, tăiase cu lama o fâșie de hârtie şi se chinuia să-i lipească acum capetele, după ce-i dăduse însă o răsucire astfel încât o margine să vină inversată peste cealaltă. Îi urmări gesturile, uluit. Băgă de seamă, după puţin timp, că şi altul, în faţă, face acelaşi lucru. Apoi descoperi încă doi, preocupaţi să confecţioneze astfel de rotocoale sucite ca nişte covrigi.

Coborî de la catedră şi se apropie consternat de unul dintre

copii. Pe fâşia de hârtie recunoscu desenate diferitele poziţii ale urmei drepte, care printr-o translaţie, ajunge treptat, întoarsă şi răsturnată, la cea stângă. O rotaţie indica pe urmă cum poate fi obţinută suprapunerea perfectă. Copiii îşi imaginaseră şi construiseră modelul a ceea ce se numea în topologie „suprafaţa lui Mobius “. Pe ea, într-adevăr, figurile se puteau răsuci fără a o părăsi, întorcându-se de la stânga la dreapta sau invers. Cuprins de o agitaţie subită, Rocus porni să colinde spaţiile libere dintre şirurile de bănci. Cei mai mulţi copii nici nu recurseseră la modelul intuitiv. Pe hârtiile din faţa lor suprafaţa lui Möbius apărea desenată cu umbre care sugerau curburile şi poziţiile primei urme, deplasate până a o face să coincidă cu a doua. Rocus se îndreptă spre tablă, păşind parcă sub o atracţie hipnotică. Luă buretele şi creta, dar rămase cu ele în urmă, încurcat. Se întoarse şi privi încă o dată clasa, ca şi cum o vedea pentru întâia oară. Din locul unde stătea, capetele copiilor ridicate spre el îi apăreau iarăşi topite de „dunga aurie“ într-o singură pată luminoasă, vibrantă şi confuză. Rocus încercă brusc o senzaţie sfâşietoare de inutilitate. În clipa următoare, însă, simţi că sufletul îi e năpădit fulgerător şi de o copleşitoare certitudine. Aceasta convertea automat sentimentul inferiorităţii într-o satisfacţie imensă, numai de el ştiută şi care se comunica spiritului său ca o beţie dulce. Şterse încet tabla. Desenă cu grijă un fragment de hartă imaginară cuprinzând mai multe ţări, despărţite între ele prin hotarele lor. Îl chemă pe băieţaşul blond din faţă şi-i dădu creta. Se îndreptă apoi fără grabă spre fundul clasei, luă loc greoi în ultima bancă şi ceru un caiet. Enunţă, stăpânindu-și emoţia, cât putu de clar, problema celor patru culori. Pe urmă, cu ochii ţintă la tablă şi cu stiloul în mină, aştepta liniştit să noteze tot ce avea să afle, ca un şcolar silitor.

O RECENZIE ŞTIINŢIFICĂ

Culegerea de studii adunate sub titlul: „The Solars; A contribution to the understanding therirs civilisation“ (Solarii; O contribuţie la înţelegerea civilizaţiei lor) London 7455, apare anul acesta, când se împlinesc opt secole de la descoperirea unicei mărturii scrise pe care o avem despre foştii locuitori ai planetei noastre. O imensă literatura de exegeză a izbutit între timp să arunce puţină lumină asupra, poate, celei mai misterioase probleme din istoria pământului. Aş îndrăzni chiar să spun că informaţiile noastre efective despre Solari au început să se strângă abia din 6655, deoarece până atunci tot ce ştiam cu privire la vechea civilizaţie terestră, care a pierit într-o catastrofă atomică prin mileniul al treilea, bănuim, se baza exclusiv pe câteva piese arheologice (idolii dezgropaţi de Fulton şi Heitmann; obiectele casnice găsite în epava vasului Samarin; adăposturile subterane alpine) şi avea un caracter mitic, semi-fabulos. Cu descoperirea volumului: „Vieţile improbabile ale oamenilor iluştri“ de Perez Juan Tlon, supoziţiilor vagi şi speculaţiilor gratuite le-au luat locul construcţiile solide sprijinite pe documente incontestabile. Istoria civilizaţiei Solarilor a ieşit astfel din faza ei romantică (nelipsită, să recunoaştem, de o anumită poezie, dovadă nenumăratele opere literare pe care le-a inspirat) spre a căpăta rigoarea ştiinţei. Azi, lucrări ca „L'organisation sociale des anciens terriens “ (Organizarea socială a vechilor pământeni) datorită lui Laperousse sau „Humanian technics before the catastrophe from the third Milenium* (Tehnica umană înaintea catastrofei din mileniul III) de Bolunger, „Die archaischen Sprachen“ (Limbile arhaice) a lui Füller-Bishop sau „Une controverse sur le theme du calendrier hoaire “(O controversă pe tema calendarului orar) de Yomata Togo fac autoritate şi furnizează câteva date esenţiale în acest domeniu rămas, o lungă vreme, pur legendar. Cercetarea se află încă la început, cu toată lista uriaşă de lucrări consacrate cărţii lui Perez Tlon. Nici până astăzi, de pildă, nu ştim cine au fost Isus, Caesar, Dante, Columb, Napoleon, Leonardo, Einstein şi alţii, „oameni iluştri“ a căror biografie improbabilă o prezintă autorul. Exegeza textului e departe de a fi epuizat această sursă fericită a informaţiilor noastre. O dovedesc recentele studii care aduc un şir nou de date despre civilizaţia Solarilor, foarte multe

tulburătoare prin orizontul nebănuit pe care-l deschid cercetării istorice.

Toate ar merita un comentariu aparte, dar în această scurtă recenzie nu mă pot opri decât asupra unora dintre ele. Mi s-a părut astfel de o rară însemnătate stabilirea locului exact unde a fost oraşul Roma (v. ingenioasele aproximaţii succesive pe care le face reputatul geograf Bertini cu ajutorul localităţilor menţionate în cartea lui Tlon), explicarea semantică a neînţelesului cuvânt „avere“ de către lingvistul Rodeanu prin metoda Füller-Bishop, propunerea antropologului John Irving de a-i numi pe Solari „Dormanţi“ pentru că aşa cum se ştie ei foloseau numai o parte a zilei, cea luminată natural şi, după opinia savantului citat (susţinută cu solide argumente, visul lui Caesar, pauza survenită în marea bătălie de la Austerlitz ş.a.), vechii pământeni obişnuiau să-şi petreacă aproape jumătate din viaţă culcaţi într-o stare de semi-conştienţă. Ipoteza cât se poate de îndrăzneaţă răstoarnă reprezentările noastre curente. Solarii sau „Dormanţii“ mai bine zis erau nişte fiinţe foarte ciudate a căror natură nu va înceta, pare-se, niciodată să ne surprindă şi să ne uimească. Am lăsat înadins la urmă studiul lui Wilamovicz, „A psychical particularity of the Solars“ (O particularitate psihică a Solarilor) pentru motive uşor de înţeles. Teza pe care autorul o enunţă şi o demonstrează strălucit dezvăluie un fapt senzaţional: Solarii nu aveau imaginaţie. Cartea lui Tlon este în întregime o dovadă categorică a acestei constatări capitale. Lucrarea îşi propunea să construiască o suită de biografii fictive ale unor personaje istorice cunoscute, să-şi imagineze cu alte cuvinte cea mai improbabilă desfăşurare pe care o putea lua existenţa lor. Dar, arată Wilamovicz, modul de a gândi al Solarilor era bizar. Ei nu-şi puteau reprezenta neprevăzutul extrem decât ca o opoziţie simplistă: sus-jos; frumos-urât; mic-mare; viteaz-laş; nobil-ticălos ş.a.m.d. Adevăratele forme de exercitare a imaginaţiei într-o absolută şi infinită libertate le ignorau cu desăvârşire. Spre a-şi ilustra teză, Wilamovicz analizează biografia lui Isus, aşa cum o relatează Perez Juan Tlon. După ea, omul care a purtat acest nume s-a făcut cunoscut prin talentele lui militare. Ar fi putut cuceri întreaga lume dacă nu pierea asasinat în preziua expediţiei pregătite pentru ocuparea Ierusalimului. Din toate amănuntele biografiei, pe care Wilamovicz o discută cu o fascinantă rigoare logică, se deduce indubitabil că Isus a fost

exact opusul omului de acţiune, că era sigur un poet, că a câştigat stima contemporanilor şi a posterităţii prin frumuseţea versurilor sale, că a murit tânăr, dar de o boală banală, după lungi şi grele chinuri. Solarii — şi Perez Juan Tlon n-avea cum evita modul lor de a gândi — concepeau cea mai imposibilă existenţă a acestei firi contemplative în maniera contrastelor bizare amintite. Literatului îi opuneau pe războinic, gloriei, insuccesul, agoniei, lente şi penibile, moartea bruscă printr-o intervenţie violentă din afară. Improbabilitatea cea mai mare, precizează Wilamovicz, noi ştim că rezidă în variaţiile foarte apropiate. Aici, lanţul determinărilor e strâns şi împiedică orice deviere de la un curs prestabilit. Surpriza maximă o dă tocmai uşoara îndepărtare, fiindcă violează o serie cauzală bine definită. Cu adevărat imposibil, zice Wilamovicz, ar fi fost ca poetul Isus să fi devenit tot un contemplativ, dar în altă ordine spirituală, de pildă un filosof. Să ajungă foarte cunoscut, dar nu printr-o strălucită operă literară, ci printr-o nouă morală sau o concepţie inedită despre lume, atât de precisă încât să ajungă o religie. Cea mai improbabilă biografie a lui Isus, stabileşte Wilamovicz, ar fi fost ca poetul acesta să se fi născut într-o localitate obscură din apropierea Ierusalimului, Bethleem, de pildă. Venirea lui pe lume să o însoţească nu câteva coincidenţe curioase, cum rezultă din textul lui Tlon că s-a întâmplat, ci anumite semne magice, apariţia unei stele noi pe cer, să presupunem. Improbabil cu totul era ca Isus să alarmeze prin religia pe care o profesa stăpânirea statului, să fie judecat şi condamnat la moarte. Sfârșitul lui să semene cu cel real, adică să presupună o agonie lungă şi chinuitoare, dar ca o osândă publică. Dacă Solarii aveau imaginaţie, scrie Wilamovicz, ar fi conceput o moarte a lui Isus prin supliciere, de pildă baterea în cuie pe cruce (numesc astfel, explică savantul, talismanul găsit în epava navei Samarin şi mi-l reprezint mărit considerabil, înălţându-se pe vârful unui munte). Acelaşi mecanism apare demontat în comentariul tuturor biografiilor din cartea lui Tlon. Solarii revin invariabil la schemele lor de gândire binară: din Napoleon, care a fost, arată Wilamovicz, un financiar genial, vestit prin loviturile lui de bursă, autorul „vieţilor improbabile“ a făcut un mare medic, binefăcător al omenirii, dintr-un navigator neobosit ca Dante Aligheri, filosoful imobilismului absolut, dintr-un muzician cufundat în arhitecturi sonice abstracte ca Einstein, un om al comerţului, politician abil şi conjunctural. Toate

acestea trădează lipsa de imaginaţie a Solarilor, pentru că noi ştim foarte bine că asemenea destine nu se excludeau deloc, şi nu presupuneau nimic extraordinar spre a se împlini efectiv în cazurile respective. Câmpul improbabilităţilor extreme — demonstrează Wilamovicz — se situează în vecinătatea realităţii stricte. Lui Perez Tlon îi trebuia o imaginaţie neîncătuşată ca a noastră pentru a-şi închipui un Napoleon geniu, nu financiar ci militar, învingător nu în speculaţii de bursă, ci pe câmpul de bătaie, stăpân pe vieţile a milioane de oameni, nu ca proprietar de bancă, ci ca împărat. Cu totul improbabil era ca navigatorul Dante să prefere a ajunge cu mintea acolo unde nu-l putea duce nici o corabie, să fie un poet care să cânte călătoriile sale în infern, în purgatoriu şi în paradis. Iar muzicianul Einstein, orice putea deveni în afară de tot un căutător de armonii, dar pe tărâmuri mai abstracte ca ale muzicii, să presupunem — spune Wilamovicz — ale matematicii. Vestitul compozitor, descoperitorul legii relativităţii, iată improbabilul sigur. Tulburătoare în consideraţiile acestea sunt şi amănuntele biografice, pe care Wilamovicz le dă ca exemple de normală construcţie imaginativă. Trebuie să spunem, spre cinstea autorului, că ele au o adevărată valoare poetică, prin caracterul lor total insolit: Isus îşi răspândește doctrina însoţit de doisprezece discipoli, care vor deveni apostolii noii religii. Unul dintre ei îl vinde şi apoi, căindu-se, îşi pune ştreangul de gât. Filosoful se pretinde fiul lui Dumnezeu şi, când moare pe cruce, îi reproşează tatălui ceresc că l-a părăsit. Lumea, coalizată împotriva lui Napoleon, îl exilează pe o insulă. Contemporanii lui Dante spun despre el că avea faţa pârlita de flăcările iadului.

Desăvârșit riguroase, demonstraţiile lui Wilamovicz ne fac în sfârșit să pricepem mai îndeaproape firea Solarilor, reprezentîndu-ni-i pe aceşti premergători ai noştri, nu fără strângere de inimă, bîjbâind fără nici un pic de imaginaţie, stângaci, ca nişte miopi, printr-o lume rezumată la săracele relaţii ale gândirii binare.

MESAJUL DIN STELE

Joi, 2 iunie, la orele 15 şi 7 minute, directorul marelui observator radioastronomic din Jodrell Bank fu deranjat de gălăgia iscată în anticamera cabinetului său. Cineva insista să-l vadă neapărat, deşi secretara refuza, ştiind prea bine că eminentul om de ştiinţă nu suferea să fie smuls în momentul acela unor preocupări absorbitoare. Era timpul pe care şi-l rezerva contemplării anumitor publicaţii ilustrate, ca „Play-boy ", de nedus acasă din cauza copiilor şi ţinute sub cheie în sertarul din stânga al biroului. Tonul discuţiilor îndărătul uşii capitonate urcă simţitor, directorul auzi chiar cuvântul urât „vacă!", se produse o mică busculadă şi înăuntru pătrunse Harry Segall, şeful echipei de prelucrători ai recepţiilor spaţiale, dând-o violent în lături pe secretară, care căuta cu ultimele puteri să-i bareze drumul.

Intrusul era vizibil prada unei puternice emoţii, halatul alb de lucru îi fâlfâia descheiat, părul răvăşit părea să fie trecut într-un roşu mai aprins, ca şi cum luase foc, omul abia reuşea să scoată nişte sunete articulate. Din bâlbâiala lui, directorul reţinu cu greu câteva frânturi de propoziţii. La 15 şi 11 minute izbuti să reconstituie ceea ce Harry Segall ţinea să-i spună: Radiotelescopul numărul 3 primise un mesaj al unor fiinţe inteligente din cosmos.

Directorul îşi linişti întâi subalternul, rugându-l să stea jos şi să ia o pastilă de valium, ca să-şi revină. Îi dădu toate asigurările că se va deplasa personal imediat la punctul unde fusese înregistrat mesajul. Ieşind din birou, avu grijă să ordone secretarei să cheme paza şi să nu-l lase, sub nici un motiv, pe Harry Segall să părăsească încăperea sau să telefoneze cuiva. Mai ceru să vină de urgenţă medicul observatorului şi să controleze cu tact, dar şi cu o maximă conştiinciozitate, dacă roşcovanul nu se scrântise.

La 17 h 02', după ce, succesiv, încă două echipe verificaseră amănunţit cum se lucrase şi urmăriseră milimetric funcţionarea releelor creierului electronic traducător, directorul copie atent mesajul în bloc-notesul său.

Părăsi apoi camera unde căpătase ultimele informaţii şi se îndreptă hotărât spre prima cabină telefonică de siguranţă din drum. Sparse geamul, chemă iar paza şi dădu dispoziţia ca

membrii celor trei echipe, care luaseră cunoştinţă de eveniment, să fie cât mai repede izolaţi. Toată lumea, în cap cu Segall, trebuia transportată fără întârziere undeva şi ţinută, până la noi indicaţii, sub supraveghere strictă.

„Să nu răzbată nimic de la ei, pe nici o cale! Răspunzi cu capul“, îi spuse răspicat la telefon comandantului pazei. „E o chestiune de resortul Securităţii publice!“ — adăugase, ca să fie bine înţeles. „Nici o explicaţie precisă! Familiilor să li se comunice că au suferit un accident, sunt în afară de orice pericol, dar se află la reanimare şi vor putea fi vizitaţi abia peste 48 de ore“.

Directorul staţiunii Jodrell Bank învăţase să fie prudent, ca omul păţit. Cu mesajele astea extraterestre o încurcase de trei ori. Prima dată, luase lucrul mult prea uşor, nu băgase de seamă că e 1 Aprilie şi i se făcuse o farsă tâmpită. În fine, ziarele fuseseră indulgente cu el, deoarece căzuse victima unei tradiţii simpatice, care nu dispăruse.

A doua oară ieşise mai urât. Porcul acela de inginer, însărcinat cu supravegherea creierului-traducător, cum umbla mereu beat — şi rău făcuse că, din cauza firii lui prea caritabile, nu-l dăduse la timp afară — îşi neglijase treaba şi lăsase în memoria maşinii cugetările alea personale trăsnite, analizate apoi ca modele ale gândirii unei civilizaţii superioare. Cineva publicase şi o lucrare doctă, cincizeci de pagini compacte, dedicate exclusiv limbajului evoluat, bazat pe incoerenţe conotative şi axe semiotice pluridivergente... Şi totul reieşind până la urmă că pornise din nişte aiureli de beţivan. Ce săpuneală înghiţise el pentru aceasta, numai Dumnezeu ştie!

Ultima oară îşi luase toate precauţiile, dar tot se făcuse de râs. „Mesajul“ fusese captat la Arecibo şi Effelsberg. Toată lumea savantă îşi crăpase capul cu descifrarea lui; se găsiseră nouă presupuse graiuri în care era exprimat şi izbucniseră polemici furioase pe chestia interpretărilor contradictorii date semnalelor primite. Una provocă o cădere catastrofică a lirei la bursă, alta — o redresare spectaculoasă. Finalul fu hilar, căci se descoperi că mesajul era o reclamă la nişte ciorapi de damă extrafini, ţesuţi din radiaţiuni, operaţie publicitară ajunsă, printr-o distorsiune fizică ciudată şi necunoscută până atunci, efectul „Moriss“, în cosmos. Cel care explicase cum avusese loc eroarea luă premiul Nobel pe anul 1994 şi dărui numele său fenomenului. Directorul observatorului Jodrell Bank deveni

câteva săptămâni în şir obiectul caricaturiştilor de pe întreg globul. Un japonez scârbos îl desenase primind în fund o lovitură de picior femeiesc zvelt şi energic, îmbrăcat cu ciorapul acela transparent şi supraelastic. Directorul apreciase, ca om de gust, linia elegantă a gambei şi pulpei, mai puţin aluzia răutăcioasă la postul său, considerând-o pe drept cuvânt o adevărată măgărie. Se mângâiase doar cu gândul că de data asta nu fusese singur ţinta batjocurii mondiale. Directorului din Effelsberg i se atârnă un ciorap indecent deasupra capului, când trebui să dea lămuriri ziariştilor, şi apăruse astfel la televiziune. Colegul din Arecibo stătu, timp de peste o lună, închis în casă. Concetăţenii săi, mai vioi datorită temperamentului sudic, compuseseră un cântecel comic despre dânsul şi-l intonau foarte amuzaţi, cum se arăta undeva.

De astă dată, directorul staţiunii Jodrell Bank ţinu să se supraasigure, cu atât mai mult cu cât „mesajul* nu avea nimic insolit şi lăsa impresia să fie absolut autentic.

A doua zi dimineaţa, vineri, 3 iunie 1997, la prima oră, chemă ministerul de resort. Obţinu o audienţă pentru ora 11 şi 15 minute. Compuse un scurt raport, având grijă să nu se neglijeze în nici un fel dar nici să fie subestimată importanţa faptului. Găsise — socotea el — o formulă fericită:dacă evenimentul e adevărat, „implicaţiile lui depăşesc de departe neînsemnata mea persoană şi îndrăznesc să sugerez ca ştirea să rămână secretă, până Preşedinţia Consiliului va lua o decizie“. Anexă apoi textul mesajului, transcris exact, aşa cum îl copiase cu propria-i mână în bloc-notes şi-l controlase la dactilografiere de zece ori. Nu era lung şi avea un caracter precis, practic, s-ar fi putut zice. Suna aşa, în graiul terestru (specialiştii care lucrau cu creierul electronic traducător fuseseră uimiţi de simplitatea „sistemului lingvistic“ al semnalelor; necesitau doar o „cheie“ spre a fi trecute din orice limbă în alta, ca o partitură muzicală): „Către toate planetele: Daţi-ne, vă rugăm, dacă aveţi, orice relaţii despre echipajul nostru dispărut, purtând însemnele $\pi\sqrt{-10}$. Îndreptaţi informaţiile către planeta extremă a sistemului vostru solar: posedăm mijloacele să le culegem. Mulţumim“.

Ministrul, un om corpolent şi blajin, cu păr alb şi o faţă de văcar, rămase — la lectura textului — perplex. Îşi reveni după câteva minute şi-l întrebă vizibil alarmat, pe director, dacă ştirea nu transpirase cumva. Asigurările primite îl liniştiră

oarecum, dar o anumită neîncredere i se ghicea în inexpresivitatea privirii, căci îşi urmărea un gând interior. Se ridică de la birou, închise raportul în safe, reveni, strânse mâna directorului şi-l conduse, afabil, până la uşă, căutând să risipească impresia încordării iniţiale. Rămas singur, ridică receptorul telefonului şi formă un număr. Directorul fu reţinut la coborârea din lift şi transportat alături de colaboratorii săi.

Luni, 6 iunie, avu loc reuniunea Prezidenţiei Consiliului. Până la orele 18, când începu, exista confirmarea că toate observatoarele mari captaseră „mesajul" şi-i dăduseră absolut exact aceeaşi transcriere. Şedinţa dură patru ore, sfârşindu-se cu concluzia că trebuie convocată, fără întârziere, o întâlnire internaţională, la nivelul cel mai înalt. Până atunci, fiecare confederaţie regională de state să pregătească propuneri.

Consfătuirea preşedinţilor celor opt zone mari ale Terrei avu loc peste trei săptămâni. Puţin înainte de deschiderea ei, anumite rumori ajunseră în presă. Nişte ziarişti americani reuşiseră să tragă de limbă pe o soră care lucra într-un sanatoriu unde erau ţinuţi, fără vreun contact cu lumea din afară, doi teleobservatori. Se ventilă presupunerea că au fost receptate nişte veşti alarmante în legătură cu o invazie extraterestră apropiată. Mai multe gazete (e adevărat, nu dintre cele mai serioase) vorbiră chiar de un ultimatum. Secretariatul Confederaţiilor mondiale de state fu nevoit să dea o dezminţire liniştitoare. Cuprinsul ei, nu prea inspirat, convinse toată lumea că există ceva serios care e ţinut ascuns. Presa protestă, află adevărul şi căpătă dreptul de a cunoaşte rezultatele dezbaterilor „la vârf". Acestea debutară întâi sub semnul unei stări euforice. Era prima oară când apărea ocazia luării de contact cu alte fiinţe inteligente din cosmos, după atâtea speranţe spulberate, rând pe rând. În forul administrativ suprem al Pământului răsunară lungi discursuri exaltante. Nu încăpea nici o îndoială că fiinţele inteligente care trimiseseră „mesajul" ajunseseră la o civilizaţie mult superioară celei terestre. Ele călătoreau fără dificultăţi prin constelaţii; afirmaţia cu privire la putinţa de a culege ştirile de oriunde fu în repetate rânduri citată. Era dovada irefutabilă că locuitorii planetei necunoscute erau în stare să înfrângă imensele, ameţitoarele distanţe din Cosmos. Optimiştii întrevăzuseră, chiar până la o vizită proximă, posibilitatea comunicării de informaţii ştiinţifice care să împingă cunoştinţele umane cu câteva secole sau —

cine ştie? — milenii înainte. De ce n-am obţine îndată leacul cancerului? Ba chiar un ser de întinerire sigură a întregului organism? Nimeni nu mai fu dispus să plătească rata asigurărilor pe viaţă sau să contracteze altele noi, provocând astfel falimentul majorităţii societăţilor care se ocupau cu aceasta.

Curând, dezbaterile căpătară un alt ton. Preşedintele Confederaţiei statelor sud-asiatice introduse, primul, o notă de neîncredere în intervenţia să. El atrase atenţia că transmiţătorii îşi rezervaseră dreptul să culeagă răspunsul, fără să dea nici o indicaţie mai precisă pe ce cale. „Intrigă — adăugase acelaşi vorbitor — secretul sub care se ascund presupuşii noştri prieteni astrali. Pentru ce mesajul nu suflă nici o vorbă de unde vine?“.

Brusc, observaţia dezumflă optimismul de până atunci. Într-adevăr, acest anonimat dă de gândit, conveniră toţi.

Preşedintele Confederaţiei Statelor Europene, cel mai entuziast în prima parte a dezbaterilor, îşi întrerupse colegul cu o întrebare înţepată: „Şi ce socotiţi că se cuvine să deducem din acest fapt?“. „Nimic grav — doar să privim lucrurile cu o elementară prudenţă“ — îi răspunse zâmbind liniştit şi impenetrabil omul de stat malaez. Apoi dezvoltă, mai mult aluziv, ideea primejdiei care ar pândi o prea mare grabă de a răspunde. Dezbaterile luară de aci o altă turnură; noi voci îşi exprimară temeri. Interveni şi presa: ziarele publicară numeroase articole pro şi contra temporizării răspunsului. Am putea — susţinură unii — ca şi noi să nu ne dezvăluim poziţia exactă. Dar ideea, ingenioasă în principiu, se ciocnea de o contradicţie insurmontabilă. Atunci, cum să beneficiem de eventualele avantaje ale contactului cu extratereştrii?

Dezbaterile „la vârf“ se lungiră câteva luni de zile, cu întreruperi mari pentru consultări. Abia în 29 septembrie fu luată o decizie. Asumându-și inerentele riscuri, Pământul va răspunde.

Dar se ţinu seama şi de „teză malaeză“, cum căpătase denumirea în limbajul gazetăresc invitaţia la prudenţă. Măsuri urgente prefăcură cea mai mare parte din numeroşii sateliţi ai globului într-un imens câmp de mine ceresc. Tot sistemul defensiv terestru intră în stare de alarmă permanentă. Se alcătui o comisie din reprezentanţii tuturor statelor, însărcinată cu redactarea răspunsului. El — spunea comunicatul — trebuie

să fie o chintesenţă a cunoştinţelor, înţelepciunii şi moralei noastre“.

Lucrările comisiei, întrunite la 1 noiembrie 1997, demarară greu. Până către sfârșitul anului se discutară exclusiv chestiuni de procedură. Apoi, după vacanţa de iarnă, comisia intră într-o interminabilă discuţie asupra formei răspunsului. Prin martie, se căzu de acord că, oricâtă concentrare ar reclama aceasta, trebuia să aibă fatal o anumită extindere, spre a putea exprima „chintesenţa cunoştinţelor, înţelepciunii şi moralei umane“. Fu acceptată, după aprinse controverse, propunerea ca răspunsul să cuprindă maximum 3.000 de cuvinte. Se trecu, apoi, la conţinut, unde interveniră alte probleme spinoase. Ce ton să se dea „răspunsului“? Unele voci pledară pentru o mare modestie şi comprehensiune. „Aşa vom dovedi înălţimea noastră morală“ — susţinură reprezentanţii ţărilor nordice. „Nici o urmă de îngâmfare!“ — cerură ei. Propunerea întâmpină rezistenţă. Voci europene demonstrară cu elocvenţă că făuritorii civilizaţiei terestre s-au caracterizat totdeauna printr-o anume cutezanţă. Fură evocaţi marii călători Columb şi Magellan. Cineva cită chiar nişte versuri dintr-un poet francez, uitat, cu nume spaniol, José Maria de Hérédia, intitulate „Cuceritorii“:

„Comme un vol de gerfauts hors du charnier natal,
Fatigués de porter leurs misères hautaines,
De Palos de Moguer, routiers et capitaines
Partaient, ivres d’un rêve héroïque et brutal...“

Citatul nu se vădi fericit ales, fiindcă trezi printre reprezentanţii statelor din America latină proteste vehemente, mulţi găsindu-l cu totul deplasat. Iarăşi, un asiatic readuse pe tapet „teza malaeză“. Reprezentantul indian, de astă dată, îşi permise să atragă atenţia „distinşilor săi confraţi“, că „nu e înţelept, oricând, a-ţi arăta cunoştinţele“. „Nici moral — adăugă el — deoarece s-ar putea să-ţi umileşti astfel semenul. Şi, în fond, ce ştim noi absolut sigur?“ — îşi încheie indianul filosofic cuvântul, ridicând umerii înguşti, desfăcând mâinile şi întorcând către ascultători palmele sale cafenii, cu un gest de adâncă îndoială.

Când toate argumentele discuţiei de principiu se epuizară, comisia trecu în sfârșit la redactarea „răspunsului“. Textul căpătă forma lui finală către sfârşitul lunii martie 1998. Ziarele începură publicarea lui la 29 martie, în mai multe numere succesive. Avu loc înainte şi un mic incident. Reprezentantul

insulelor Comore se simţi jignit că nimic din contribuţia particulară a patriei sale nu se afla menţionat în text şi părăsi adunarea. Fu rechemat şi motivul supărării lui înlăturat, prin adaosul a patru cuvinte bine simţite, obţinute prin scurtarea unei fraze, reformulată mai abil.

Textul tipărit știmi, cum era de aşteptat, nenumărate comentarii. Unii îi găsiră lipsuri serioase şi se grăbiră să le semnaleze. Alţii îşi exprimară, părerea că „răspunsul“ bate prea mult apa în piuă şi nu merge direct la ceea ce interesează. Destui îl găsiră „nediplomatic“, numeroase voci îi reproşară discursivitatea şi lipsa de originalitate. Cineva scrise că ar fi fost, poate, mai bine să transmitem o teoremă geometrică. De ce nu o frază muzicală? — se ivi pe loc întrebarea. În sfârşit, varietatea reacţiilor publicului la aflarea textului fu extrem de mare. Preşedintele comisiei de redactare simţi nevoia să aducă unele lămuriri. După cum se constată — începu el — câte capete, atâtea păreri. Comisia ar trebui, prin urmare, felicitată că a reuşit să ajungă, totuşi, la o formulă acceptată în unanimitate. Multe din obiecţiile invocate se produseseră şi în procesul elaborării textului. Aveam de ales, însă — preciză preşedintele — ori ne opream la o soluţie cu inevitabile lipsuri (fiecare lucru e perfectibil! adăugase modest), ori ne apuca anul 2 000 discutând.

„Răspunsul“ primi, la 4 aprilie 1998, viza celor opt preşedinţi adunaţi într-o şedinţă solemnă. Toate posturile de tele-emisiune ale globului porniră să-l emită, fără întrerupere, trei săptămâni la rând. Apoi, interesul public se deplasă către aşteptarea noului mesaj care trebuia să sosească din stele.

Intervenird diverse supoziţii cu privire la răstimpul probabil în care extratereştrii vor relua dialogul. Pesimiştii avansară ipoteza că „mesajul“ putea să călătorească de cine ştie când. Altul nou va ajunge să fie recepţionat abia de strănepoţii noştri. Varianta mai neagră era că emiţătorii mesajului nu e deloc exclus să aparţină unei civilizaţii dispărute între timp.

Optimiştii respinseră cu indignare asemenea presupuneri sumbre. Era în firea omenirii, sătulă de singurătatea cosmică, să spere, aşa că ultimii dădură tonul. Apelul receptat aparţinea sigur unei civilizaţii de o inimaginabilă dezvoltare. O să ne apucăm acum să măsurăm posibilităţile lor cu propria noastră mărginire? Asta înseamnă să nu vezi mai departe de lungul nasului. Extratereştrii au să culeagă — aşa cum au spus —

informaţiile noastre de pe Pluton şi vor intra în comunicaţie cu noi foarte curând. Cum? Să nu ne batem noi capul cu asta; o să găsească ei calea cea mai uşoară? Dacă-s „extratereştri“, păi, e treaba lor!

Trecură două luni şi teleradioscoapele pământene nu receptară nimic. Lumea dădea semne de enervare. Nici după încă trei luni cerul nu ieşi din muţenia lui. Pesimiştii ridicară capul: „Am spus noi că aşa şi pe dincolo...“ Speranţa omenirii era prea puternică şi reînvia din propria ei cenuşă. „Să avem răbdare! deveni cuvântul de ordine. Au dânşii posibilităţile lor, dar distanţele stelare sunt distanţe!“.

Prin septembrie începură să se audă voci cârtitoare. „Răspunsul nu a fost redactat cu cap...“ — spunea tot mai multă lume. „Poate i-am speriat“ — porniră să susţină unii cu o stăruinţă mereu sporită. Se băgă însă de seamă că ideea contrazicea temeiurile nădejdii generale. O civilizaţie superioară nu avea de ce să intre în panică citind mesajul pământenilor. „Atunci, n-am ştiut să ne facem înţeleşi!“ — apăru alt reproş. Un glumeţ lansă ideea că „textul“, prin lungimea lui, îi plictisise pe extratereştri. În lumea lor se vorbeşte concis — dovadă laconismul apelului lansat de ei.

Peste şapte luni încheiate, consiliul celor opt preşedinţi, reunit, hotărî să completeze mesajul terestru cu un altul, mai scurt, care să aducă aminte necunoscuţilor din stele, discret dar limpede, regulile politeţii. Noul text suna: „Adresat amplă comunicare. Neprimit nimic până acum. Miraţi!“. Toate staţiunile terestre expediară, timp de trei săptămâni, fără întrerupere, această notificare în cosmos. Dacă spaţiile mute şi infinite ar fi avut măcar un licăr de conştiinţă, deduceau sigur, din repetiţia insistentă, care le făcea să vibreze, aşteptarea exasperată a pământenilor.

Iar se scurseră luni de zile fără nici o veste. Tensiunea crescu pe glob. Cârtelilor le luară locul incriminările făţişe. Câteva ziare de mare tiraj mondial publicară un şir de articole fulminante împotriva consiliului celor opt. Alcătuitorii săi erau acuzaţi că trataseră cu o „gravă neseriozitate“ chestiunea apelului astral. „S-a încercat măcar să se afle cam de unde putea veni el?“ — suna o întrebare incriminaitoare. „Ce comodităţi condamnabile au determinat Pământul să-şi comunice gândurile cu atâta întârziere?“ — îndrăzni să întrebe altcineva. Apărură pe urmă şi câteva „dezvăluiri“ ale cauzei acestor întârzieri. Cum jurnaliştii

trebuiau şi ei să mănânce o pâine, descoperiră şi nişte detalii scandaloase. Un preşedinte avusese o nuntă în familie, fapt care determinase amânarea celei de-a optsprezecea reuniuni cu trei zile. Altul nu acceptase ca o şedinţă să fie fixată într-o marţi, pentru că era superstiţios şi o socotea zi nefastă deplasărilor. Se publică şi o fotografie cu preşedinţii ţinând pahare mari de whisky în mână, istorisindu-şi anecdote şi amuzându-se copios. Deasupra imaginii erau imprimate gros cuvintele revoltate: „Şi între timp extratereştrii aşteaptă...“

Spre a preveni o criză politică, consiliul celor opt decise la 10 octombrie 1999 să reia notificarea, întărindu-i tonul de surprindere. În noua versiune suna: „Vă facem cunoscut pentru a doua oară. Adresat amplă comunicare. Neprimit nimic până acum. Foarte miraţi!“.

Secretarul consiliului celor opt ţinu o conferinţă de presă şi arătă că preşedinţii înţeleseră „să adopte o atitudine mai energică în problema care constituia obiectul atâtor discuţii aprinse; dovadă caracterul sensibil modificat al noii notificări“.

Precizările nu reuşiră să înlăture criza. Câţiva gazetari obraznici îşi îngăduiră să ia în derâdere, la televiziune, pe reţeaua intercontinentală, formula „sensibil modificat“. Ba, mai mult, numiră lucrările din urmă ale consiliului o adevărată „pantalonadă“. Unul recurse chiar la dictonul „Parturiunt montes...“ ceea ce, între noi fie spus, nu era prea original. Oricum, însă preşedintele confederaţiei statelor estice fu nevoit să-şi dea demisia, când se află că el sugerase forma celei de a doua notificări. A treia porni în spaţiu după nouă luni. Se născu greu, la capătul a peste o sută douăzeci şi şapte de şedinţe. Nu diferea mult de celelalte, conţinea totuşi câteva adaosuri neneglijabile. Accentul cădea acum, printr-o întorsătură sintactică, din capul locului, pe nedumerirea şi chiar supărarea pământenilor: „Pentru a treia oară — suna mesajul — atragem atenţia asupra amplei noastre comunicări. Neprimit nimic nici până acum. Cum să interpretăm tăcerea? Neplăcut surprinşi!“.

Această ultimă formă desperată a apelului adresat anonimilor din stele nu apucă să fie supusă comentariilor veninoase, întrucât la 1 ianuarie 2000 (data se datoră, după toate aparenţele, unei simple întâmplări), sosi mult aşteptatul răspuns. El sună, în traducerea — fără sensuri echivoce — astfel:

„Nu am răspuns la cele trei mesaje ale dumneavoastră,

pentru că nu conţineau nici o informaţie privitoare la problema care ne interesa. Era vorba de echipajul nostru $\pi\sqrt{}–10$. Am înţeles că nu aveaţi să ne daţi nici o relaţie despre el, aşadar orice supărare e nemotivată. Inutilă osteneala comunicării datelor despre planeta pe care o numiţi Terra. Vă aducem la cunoştinţă cu acest prilej că le deţinem de mult, prin mijloace proprii. Din păcate, planeta dumneavoastră — suntem siliţi să v-o spunem — nu prezintă nici un interes pantru noi sub vreun raport economic, ştiinţific sau ca staţie de navigaţie intergalactică. Vom fi bucuroşi să ne vizitaţi oricând, dacă doriţi. Bineînţeles, mijloacele voiajului şi cheltuielile legate de el vă privesc“.

O SINGURĂ GREŞEALĂ

„Eu pariez că la mijloc e o femeie!“ auzi Hugo, împingând uşa snack-barului, unde intră în fiecare seară să-şi bea tradiţionalul Martini. Era un local mic şi, în afara grupului lor, nu-l mai frecventau decât rari clienţi ocazionali, care se opreau să dea ceva pe gât şi plecau repede. Hugo venea aici pentru că-i plăcea atmosfera. Totul părea să zacă într-o prelungită somnolenţă; barmanul avea gesturi adormite, patroana moţăia la casă, nimeni nu întreba nimic; zgomotul străzii rămânea afară, ca şi cum o vrajă l-ar fi suspendat brusc, de îndată ce pătrundeai înăuntru. La masa de lângă intrare, era sigur că-şi găseşte amicii. Obişnuiau să se adune în acest loc tăcut, după ora şase seara; întâlnirea lor luase o formă aproape instituţionalizată, cine lipsea nu mai scăpa de gura celorlalţi. Cuvintele pe care le auzise deschizând uşa o dovedeau din plin. Ştia că e vorba de Frenkian. Nu se mai arătase de o săptămână şi toată lumea voia să ştie neapărat din ce cauză. Hugo abia apuca să strângă mâinile întinse, că discuţia, întreruptă o clipă de venirea lui, îşi reînnodă firul. „Ceva i s-a întâmplat omului ăstuia! — spuse doctorul. Să admitem că e foarte ocupat, deşi nu văd cu ce — adăugă ridicând din umeri şi făcând o schimă cât mai contrariată. Dar sâmbăta trecută, trebuia să-l bem, era doar ziua lui. N-a venit şi nici n-a binevoit măcar să ne anunţe că va lipsi dintre noi chiar şi cu prilejul acestui eveniment. E o curată măgărie!“ „Eu i-am dat un telefon a doua zi, m-am temut să nu fie bolnav“ — îl opri Hugo. „Şi?“ — întrebară toţi curioşi. „Nu ştiu ce să cred — le mărturisi Hugo stânjenit. Părea foarte încurcat, s-a scuzat, zicea că-i e imposibil să stea momentan de vorbă, că îmi va explica el de ce, când ne vom vedea. Nu era deloc în apele lui, îmi făcea impresia că l-am deranjat, că voia să puie capăt cât mai repede convorbirii*. „Se fereşte de noi! — interveni decanul grupului lor, avocatul. Orbi să fim, şi tot suntem siliţi să ajungem la concluzia asta! — mormăi el excedat. Mie trebuia să-mi dea nişte informaţii pe care i le cerusem mai de mult. N-o să credeţi, dar am primit o cablogramă telefonată de la el. O cab — lo — gra — mă! apăsă, scârbit, pe ultimul cuvânt. Frenkian comunică acum cu noi prin poştă. Priviţi! — Şi scoase din buzunar hârtia, fluturând-o demonstrativ. A sosit chiar astăzi“. „Şi vă mai îndoiţi că e vorba de o femeie? — sări emiţătorul acestei idei lansate la intrarea

lui Hugo. Bolnav nu-i, de plecat din oraş n-a plecat, pe aici nu dă, se fereşte de noi, ce alte dovezi mai vreţi? Ei, aflați că eu l-am prins cu mâța-n sac. I-am telefonat: Dragă Frenkian, mă aflu prin apropiere, urc la tine să-ţi spun două vorbe. A intrat în panică, m-a rugat să-l iert că nu mă poate primi; s-a bâlbâit îngrozitor, nu mai ştia ce să născocească. Odor di femina!" — conchise, umflându-și nările cu un aer de cunoscător şi prinzându-i pe toţi într-o privire circulară care nu mai admitea nici o replică.

*

Întorcându-se acasă, Hugo nu reuşi să adoarmă. Povestea aceasta cu Frenkian îi revenea mereu în minte, ajungând efectiv să-l intrige. Dacă la început se amuzase ascultând cum era comentată absenţa unuia dintre ei de la invariabilele reuniuni, aoum lucrurile luaseră o turnură diferită. Nu ştiuse că şi alţii încercaseră să comunice cu Frenkian şi avuseseră aceeaşi stranie impresie oare-l izbise şi pe el atunci când îi telefonase săptămâna trecută. Vasăzică şi lor li se păruse, până la urmă, gestul deplasat. Dăduse iniţial puţină importanţă reacţiei derutate a lui Frenkian. Socotise că-l nimerise probabil într-un moment cu adevărat nepotrivit. Oricui i se poate întâmpla aşa ceva. Era convins că Frenkian îl va căuta singur ca să-i explice comportarea bizară de la telefon. Nici faptul că nu o făcuse nu-l considerase până aseară alarmant. Un vag resentiment îi încolţise în suflet, o recunoştea. Credea că între el şi Frenkian se crease o legătură mai intimă, şi sperase să afle înaintea tuturor ce e cu misterioasa lui absenţă. Se simţise puţin jignit, de aceea nici nu insistase. Acum, însă, era îngrijorat. Când vorbise cu el la telefon avusese senzaţia că lui Frenkian îi este teamă, că răspundea ca şi cum s-ar afla sub imperiul unei terori nemărturisite. Alungase această presupunere absurdă, fiindcă nimic nu o îndreptăţea. Dar tot foindu-se în pat gândul îi revenea şi nu şi-l mai putea scoate din cap. Uite, şi ceilalţi înregistraseră o senzaţie asemănătoare, chiar dacă-i dădeau interpretări diferite. Frenkian acţiona ca şi cum s-ar teme de ceva. Prietenii vedeau aici cine ştie ce motive inavuabile. El reţinea însă sentimentul. Frenkian nu era omul care să nu ştie cum să iasă dintr-o încurcătură, fără să lase impresia că minte, că se ascunde, că şi-a pierdut capul. Ceea ce-l atrăsese la

dânsul era tocmai modul original de a gândi, într-o înlănţuire strânsă, riguroasă, capabilă totodată să adopte rapid o ipoteză cu totul neaşteptată. Logicianul înnăscut care era nu avea prejudecăţi. Mintea lui se arăta gata să accepte premizele cele mai insolite, cu condiţia ca eşafodajul ulterior să fie solid, să nu prezinte nici o fisură. Vorbea puţin, asculta mai mult ce pălăvrăgeau prietenii la masă; intervenea doar din când în când cu câte o remarcă scurtă, dar în stare să zdruncine lungi pledoarii aprinse. Nu prea arăta cei cincizeci de ani pe care tocmai îi împlinise. Era uscăţiv, cu trăsături anguloase. Avea o faţă boţită, făcută parcă din *papier maché*, dar în care licăreau veşnic doi ochi ironici, foarte negri, sub o frunte lărgită de o calviţie precoce, iar aceasta îi lăsase neatins la tâmple un păr sur sârmos. Calmul mişcărilor, zâmbetul îndepărtat, ţinuta vestimentară pedantă păreau să trădeze în el o organizare interioară absolut echilibrată. Ai fi zis că e un magistrat sau un profesor, deşi lucra la Observatorul astronomic şi se ocupa cu chestiuni semifantastice. Hugo îşi amintea cum se stabilise între ei o mai mare intimitate. Făcuseră odată — spre casă — o bucată de drum împreună. Frenkian îl condusese; voia să ia aer. Hugo, care ştia că logicianul se ocupă de descifrarea unor eventuale mesaje interastrale, îl felicitase pentru noile instalaţii ale Observatorului, capabile să mărească enorm raza acestuia — aşa cum anunţaseră ziarele. Frenkian nu părea însă deloc entuziasmat. Noua dotare, în valoare de milioane, îl lăsa complet rece.

— Dar şansele să comunicăm cu alte lumi cresc simţitor! insistase Hugo. Nu-i aceasta preocuparea dumitale principală?

— Da, răspunsese Frenkian flegmatic. Eu nu cred însă — adăugă după câteva secunde de tăcere — că pe calea undelor vom ajunge vreodată să stabilim o legătură efectivă cu alt univers.

Hugo nu-şi ascunsese uimirea. Cum poate cineva să se dedice unei munci în care nu are nici o încredere?

— Trebuie să trăim! — îi replică prompt Frenkian. Primesc un salariu şi îmi îndeplinesc pentru el — te asigur — toate obligaţiile profesionale ce-mi revin. N-am posibilitatea să-i conving că întregul lor efort e zadarnic. Aruncă sticle cu mesaje în ocean; vor să procedeze astfel, îi priveşte, eu n-am să le spulber această speranţă de care se agaţă ca naufragiaţii acum câteva secole. Dar gândește-te, să presupunem că unul din

semnalele noastre e receptat, sau că noi prindem o emisiune de pe altă planetă. Ştii ce distanţă ne desparte? Cel puţin câteva sute de ani lumină. Închipuie-ţi că s-ar realiza un contact. Ce fel de dialog e posibil între nişte fantome? Când mesajul nostru va fi captat, noi nu vom mai exista de mult. Sau e foarte probabil să prindem semnale dintr-o lume, poate, complet dispărută, în orice caz cu secole mai bătrână decât cea care le-a trimis. Cine să ţină evidenţa miliardelor de mesaje risipite în Cosmos, ca unul dintre ele, cândva, să capete un răspuns? E misticism curat — adăugase dezgustat, şi tăcu.

Hugo riscase o întrebare:

— Să renunţam atunci la orice încercare de a intra în comunicare cu alte lumi?

— Nu! protestase Frenkian, şi ochii lui negri licăritori se aprinseseră brusc, mai tare oa de obicei.

— Atunci? insistase Hugo.

Frenkian ezitase o clipă, apoi îl luase de braţ, cu un gest familiar neaşteptat şi începuse să vorbească, persuasiv, ca şi cum ar fi expus o lecţie. Era uşor de ghicit însă, din stăruinţa pe care o punea să se facă înţeles cât mai bine, că nu prezenta o pură ipoteză teoretică, ci că-şi destăinuia nişte preocupări secrete, obsesive.

— Vezi, pornise el să vorbească — de ce alte universuri trebuie să fie neapărat situate la distanţe infinite? Dacă spaţiul are o curbură, oricât de mică ar fi ea, la infinitatea lui, ne poate furniza cele mai formidabile surprize. Închipuie-ţi un măr în care un vierme a săpat o galerie foarte întortocheată, consumându-i aproape integral substanţa. Fii acum atent! Reprezintă-ţi alt vierme, care face aceeaşi operaţie, neintersectînd însă niciodată prima galerie, ci îngăduindu-şi doar s-o atingă în anumite puncte infinit vecine. Măreşte enorm mărul şi lasă-i pe ambii lui locuitori la proporţiile lor insignifiante. Fiecare se găseşte în câte un spaţiu curb infinit; amândouă galeriile se află în interioritatea mărului, rămân însă absolut separate, sunt universuri îmbrăcate unul cu altul, fără a avea între ele vreo comunicare. Dar bagă de seamă: în anumite puncte sunt tangente. De ce n-ar cuprinde şi cosmosul astfel de lumi paralele, în infinitatea lui şi în micimea noastră? Exemplul cu viermii — adăugase sarcastic — nu l-am ales întâmplător.

Hugo îl urmărise uluit. Logicianul îşi părăsise calmul. Vocea i se încălzise, căpătase un ton confesiv, abia mascat.

— Deci lucrurile stau aşa, — continuase el după câteva momente de tăcere — lumile cu care căutăm să intrăm în contact sunt, îţi dai seama, foarte aproape de noi. Există puncte ale spaţiului unde ele ne sunt pur şi simplu tangente. Problema e să descoperim adevărata cale de comunicare şi pentru aceasta toate observatoarele noastre radioastronomice nu servesc la nimic. Eu cred — şi aici în vocea lui Frenkian pătrunsese o notă gravă — că mesajele din alte universuri umplu existenţa noastră cotidiană. Dar nu ştim să le recunoaştem şi să le descifrăm. Uite, — adusese el un exemplu: coincidenţele. Caut nişte însemnări printre hârtiile de pe birou. Nu le găsesc. Mă enervez. Intru după câteva minute în bucătărie să-mi fac o cafea. Descopăr pe masă o carte lăsată, nu ştiu cum, acolo. O răsfoiesc: în ea e hârtia cu notiţele căutate. Cineva mă opreşte pe stradă; vrea să ştie unde e cinematograful Marconi. Îi explic, mai fac câțiva paşi să iau ziarele, le deschid. Ce-mi sare în ochi? Un articol comemorativ despre Marconi, cu fotografia lui. Ai să spui: „astea sunt prostii!“. Poate, dar din cele mai vechi timpuri, oamenii n-au încetat să creadă că astfel de coincidenţe ascund semne secrete, mesaje misterioase, prin care puteri supranaturale vor să ne anunţe ceva. Erau socotite avertismente ale zeilor sau ale destinului. Nu te alarma, nu m-am întors la asemenea credinţe copilăreşti. Dar trebuie să admiţi că în ele e o presimţire obscură a formelor prin care alte lumi încearcă să comunice cu noi. Ştiu, mesajelor acestora, oamenii, în vechime, le-au atribuit o origine transcendentală. Pe mine nu mă sperie însă cuvintele. Reţin că omenirea a avut mereu sentimentul unui apel permanent pe această cale dintr-o zonă extraterestră şi faptul mă tulbură profund. Să consider că nu exprimă altceva decât o credinţă naivă? Speranţa însă de a descoperi în zgomotele pe care le receptăm la staţia noastră astronomică nişte mesaje ale altor universuri ţi se pare mai întemeiată?

Hugo, stupefiat de aceste mărturisiri neaşteptate — îşi amintea foarte bine — rămăsese întâi câteva minute amuţit. Apoi, ca şi cum raţionamentul lui Frenkian l-ar fi convins, cu toate că nu reuşise decât să-l uimească prin natura insolită a ipotezei, riscă timid o întrebare:

— Şi e posibil să se obţină ceva pozitiv, ştiinţific, pe această cale?

— Ştiu şi eu?! răspunse Frenkian, după câteva clipe de

ezitare. Să zicem că am lua ce ţi-am spus, în serios... Se vedea că vrea să lase afirmaţiile pe care avea de gând să le facă într-un câmp pur virtual. Ar trebui să confirmăm întâi receptarea acestor mesaje. Ne trezim, de pildă, în faţa unor coincidenţe. Caracteristica lor e că sunt rare, că nu se produc cu o anumită regularitate. Să căutăm atunci intenţionat să le repetăm. Ar fi o cale de a arăta că le considerăm nu lucruri întâmplătoare ci încărcate cu un sens. Mă trezesc, să presupunem, într-o noapte la ora două, nu ştiu datorită cărui fapt. Mă uit în jur. Nimic neobişnuit. Bag însă de seamă că suntem în 2 august. E de încercat atunci următoarea experienţă: noaptea următoare fac tot posibilul să mă trezesc la ora 3, cealaltă — la 4 şi aşa mai departe. E stupid, recunosc, dar ţi-am dat doar un exemplu; sigur că se poate găsi şi ceva mai inteligent. Ei, dar am bătut destul câmpii! — conchisese Frenkian. Hai, mai bine să ne culcăm!

Hugo reconstituia acum exact conversaţia. Era curios cât de bine îşi amintea toate detaliile ei. Realitatea era că reflecţiile bizare ale lui Frenkian îl intrigaseră profund, deşi atunci le socotise doar încă una din intervenţiile paradoxale cu care logicianul îşi obişnuise amicii. Cuvintele se păstraseră toate undeva în subconştient şi ieşeau de astă dată la suprafaţă, trăgând după ele o umbră ameninţătoare.

Hugo adormi târziu şi visă întreaga noapte camere vide, coridoare lungi fără ieşire, scări întortocheate care nu duceau nicăieri.

*

A doua zi, spre seară, puse capăt ezitărilor cu care luptase până atunci. Cum se întunecă, porni spre locuinţa lui Frenkian. Nu dădu înainte nici un telefon, învingându-și orice reţinere dictată de bunele maniere. Ajunse pe strada unde stătea logicianul; se opri numai câteva secunde în faţa clădirii: era un bloc mic, doar cu patru etaje. Ferestrele apartamentului pe care îl ocupa Frenkian le cunoştea bine, una — a biroului — era luminată. Blocul nu avea lift. Urcă hotărât scările şi se opri la ultimul cat, gâfâind puţin. Regăsi uşa cu numele amicului său, gravat pe o plăcuţă de alamă înnegrită, şi sună lung. Nu răspunse nimeni. Aşteptă un pic şi sună încă o dată, mai apăsat. Iarăşi tăcere. La al treilea ţârâit insistent al soneriei,

auzi o mişcare. Apoi paşi, nehotărâţi, în sfârşit închizătorul Yale al uşii se răsuci şi în întredeschiderea ei apăru Frenkian. Era neras de cel puţin o săptămână, avea o figură speriată, ochii măriţi şi obosiţi de nesomn. Rămăsese în prag şi nu-şi poftea musafirul să intre, ca şi cum ar fi avut de ascuns înăuntru ceva ruşinos. Privirile lui zăpăcite şi jenate spuneau totul: vizita îi producea o vădită neplăcere. Hugo se făcu a nu băga în seamă ceea ce sărea în ochi şi spuse cu o afabilitate prefăcută: „Treceam pe aici şi am văzut lumină sus. Ia să urc puţin, m-am gândit...“ Fren- kian zâmbi şi bâigui abia inteligibil: „Sigur, sigur!“. Apoi, temător, călcându-şi parcă peste inimă, deschise uşa şi-l invită pe Hugo în casă. Avea gesturi ciudate, ca şi cum ar fi fost urmărit foarte atent de cineva şi el dorea să nu-l contrarieze în nici un chip.

După ce-i luă pălăria şi o puse în cuierul din vestibul, Frenkian îşi conduse inoportunul oaspete în birou şi-l rugă să ia loc. Se aşeză şi el, dar tot atât de stânjenit, executând cu o anume grijă temătoare fiecare mişcare. Bineînţeles, acestea erau perceptibile pentru cine-l cunoştea îndeaproape. Altfel, se purta ca orice gazdă politicoasă. „Să-ţi dau ceva de băut! “— rosti mecanic, trezit parcă din vis. Se ridică, nu prea sigur de el, privind vag anxios în dreapta şi în stânga, pe urmă brusc, cu nişte mişcări mult mai fireşti, porni către colţul umbrit al camerei, de unde aduse pe un platou o sticlă şi două pahare. Îşi aminti că nu luase gheaţă şi refăcu drumul. Acum se purta degajat, deşi ochii îi trădau, pentru cine-l studia atent, aceeaşi, secretă teroare. Turnă, aşteptă că Hugo să dea pe gât prima înghiţitură şi deveni dintr-o dată volubil. Vorbea întruna fleacuri despre membrii grupului lor, cu o neobişnuită dispoziţie la pălăvrăgeală, ca şi cum nimic insolit nu ar fi survenit între timp.

Pe Hugo îl stăpânea însă un sentiment greu explicabil. Din clipa când intrase în apartamentul lui Frenkian şi apoi, urmărindu-i comportarea încurcată, nu-şi putea alunga o impresie obscură care se ţinea scai de el. Unde trăise o senzaţie asemănătoare? Da — îşi amintea acum — când îşi vizitase cândva un nepot ajuns în puşcărie. Băiatul făcuse o dobitocie, ajutase nişte prieteni să spele putina din oraş. Apoi reieşise că erau amestecaţi într-o chestiune foarte murdară. Cu puştiul discutase, rugat cu lacrimi în ochi de maică-sa, la vorbitorul închisorii. Exact asta era senzaţia pe care i-o trezea, fără voie, tot ce făcea Frenkian. Omul se purta ca şi cum priviri

severe şi scrutătoare l-ar urmări necontenit şi el ar căuta să nu dea nimic de bănuit, spre a putea strecura o comunicare secretă, când paznicii necruţători ar slăbi o clipă atenţia concentrată asupra convorbirii lor. De unde luase naştere în mintea lui această imagine? Reacţiile, tonul vorbirii şi mai ales privirile de fiinţă hăituită ale lui Frenkian i-o resuscitaseră. Curând căpătă o confirmare că are o intuiţie incredibilă, dar exactă a situaţiei. Lumina lămpii de pe birou se voală uşor câteva secunde. Până să revină curând la intensitatea normală, Frenkian îi şopti, gâtuit de emoţie: „Nu da nici un semn de uimire la orice s-ar întâmpla. Fă-te că eşti familiarizat cu toate. Lucrul are o importanţă capitală, existenţa noastră a tuturor e în joc, crede-mă!“. La fel i-a transmis şi nepotul său o rugăminte şuierată, să comunice neapărat prietenei sale — o fată cu moravuri cam libere — doar atât: „cară-te cât mai iute din oraş!“.

După ce reuşise să articuleze extrem de repede acest avertisment, Frenkian îşi reluă mina dinainte şi continuă trăncăneala, pe care o întrerupsese, ca şi cum nimic n-ar fi intervenit. Deşi, venind, se aştepta oricum la lucruri neplăcute, Hugo simţi trecându-i un fior rece prin şira spinării. Îi lipsea o doagă lui Frenkian? Era într-adevăr cineva alături şi-l pândea? De ce îi era propriu-zis atât de frică? Nu înţelegea nimic, dar instinctiv acceptă jocul. „Chiar dacă a înnebunit — se gândi — e mai bine să mă prefac că-i dau dreptate“. Afişă şi el o figură destinsă şi începu să înşire, la rândul său, verzi şi uscate. Se lansă într-o poveste interminabilă cu o vecină a lui, mare iubitoare de pisici; strecură o bârfă inocentă despre amicul lor, doctorul. Întinse cleştele să ia un cub de gheaţă. Pe farfurioara adusă de Frenkian erau cinci rock-uri. Lăsă unul să cadă în pahar şi, în clipa aceea, observă că numărul bucăţilor de gheaţă rămăsese neschimbat. „M-am zăpăcit — îşi zise — cu toată istoria asta trăsnită, nici nu-i de mirare. Am numărat greşit!“ şi — ca să se verifice mai bine — luă încă un cub. Pe farfurioară rămăseseră acum tot cinci rock-uri! — constată de astă dată fără putinţa să se fi înşelat. O stupefacţie imensă, amestecată cu frică, îl cuprinse, dar îşi aminti avertismentul lui Frenkian şi nu dădu nici un semn de surpriză. Ba, stăpânindu-și emoţia care se temea că-i va opri sufocată vocea în gâtlej, îl întrebă pe logician: „Să-ţi pun şi ţie gheaţă? “. La semnul aprobativ din cap al lui Frenkian, luă cu cleştele, pe rând, două

cuburi şi le dădu drumul în paharul prietenului său. Fu foarte atent şi păstră o prefăcută indiferenţă, când constată, uluit, cum prevăzuse, dar nu voise să creadă, că în farfurioară rămăseseră tot cinci bucăţi de gheaţă. Era să exclame: „Ce scamatorie mai e şi asta?“, dar îşi muşcă limba.

Frenkian ridică de pe masă paharul, bău, apoi îl aşeză din nou jos. Îi găsi, însă, un loc imposibil — observă consternat Hugo — exact acolo unde stătea sticla. Nu se auzi clinchetul care era de aşteptat să însoţească gestul necugetat. Paharul străbătu, fără nici o rezistenţă, pereţii sticlei, ca şi cum aceasta ar fi fost alcătuită din aer. Acum amândouă obiectele şedeau cuminţi pe acelaşi loc. Paharul se vedea întreg prin sticlă, închipuind o bizară pânza reală de Magritte, o variantă la „Vacanţele lui Hegel“.

Întâmplarea îl făcu pe Frenkian mai volubil, sporindu-i falsa bună dispoziţie. Îşi înfundă meticulos cu tutun pipa, o aprinse şi începu să pâcâie satisfăcut din ea, părând a nu da nici o atenţie miracolului petrecut sub ochii săi. Câteva minute mai târziu, întinse mâna fără să tresară şi luă blazat paharul din sticlă, ca şi cum era obişnuit de mult să vadă materia obiectelor solide întrepătrunzându-se. După ce sorbi îl aşeză jumătate afară, cu o egală indiferenţă.

Hugo, oricât de îngrozit era, păstră acelaşi aer calm, adoptat instinctiv, zâmbi la o vorbă de spirit a lui Frenkian, apoi îşi făcu curaj şi râse chiar. Un sentiment obscur îi spunea că amicul său caută să păcălească pe cineva. Cui trebuia să i se joace o asemenea farsă idioată? Cu ce scop? Hugo nu înţelegea, dar privirile terorizate ale lui Frenkian în clipa când şoptise curioasa rugăminte fuseseră teribil de elocvente şi continuau parcă să-i reclame o complicitate secretă. Atâta pricepea, sau mai mult intuia: Frenkian îl implorase să participe la o comedie jumătate imbecilă, jumătate sinistră şi Hugo convenea să o joace până la capăt, cu orice preţ. Întări, prin câteva hohote sonore, nota glumeaţă a convorbirii. Îşi turnă cu gesturile cele mai fireşti alt pahar de whisky. Îi veni în clipa aceea ideea să-l convingă pe Frenkian că nu mai trebuie să aibă nici o grijă pentru cât de bine ştie el, Hugo, să se adapteze bizarei situaţii. Aşeză paharul de whisky, apăsîndu-l uşor, pe braţul fotoliului. Aşteptă, nu fără o emoţie secretă, rezultatul. Previziunea îi fu, insă, confirmată. Paharul se înfundă pe jumătate în lemn, ca şi cum ar fi intrat în ceară moale, şi rămase fixat acolo. Hugo răsuflă uşurat; o

scânteie în ochii lui Frenkian îi semnaliză că acesta pricepuse perfect despre ce e vorba şi îl felicită pentru idee. Discuţia continuă. Frenkian îi spuse deodată, fără nici o legătură cu ce vorbeau: „Formidabil! Acum am marcat iarăşi, şi avem trei goluri avans!“. Se referea, evident, la meciul pe care-l susţinea tocmai atunci, în deplasare, echipa de fotbal a orăşelului lor. Hugo era să-l întrebe de unde ştie, dar Frenkian nu-i dădu timpul să comită gafa şi adăugă cu tonul cel mai liniştit: „Nu m-a răbdat curiozitatea şi am aruncat un ochi pe teren, în timp ce vorbeam; păcat că ai pierdut aşa ceva! A fost un gol extraordinar!“

Nu-şi încheie bine ştirea care, după cum fusese comunicată, putea fi luată drept o expresie a demenţei pure, când lumina vibră din nou, de astă dată pentru mai lungă vreme.

Frenkian părea foarte exersat în aprecierea momentelor prielnice comunicărilor nesupravegheate. Emise întâi un fel de he-he! jubilativ, terminat cu exclamaţia: „Nu puteţi păstra contactul mai mult de două ore, oricât o faceţi pe grozavii!“. Apoi, iarăşi, grăbindu-se, în fraze telegrafice, porni să-i dea lui Hugo un supliment serios de informaţie. Ceea ce se putea alege din relatarea repezită era absolut elucubrant. Dacă n-ar fi fost martorul întâmplarilor precedente, Hugo trăgea, sigur, o singură concluzie indubitabilă: paranoia, cu toate simptomele ei, şi într-o fază avansată. Dar îşi amintea bine cum înfipsese paharul în braţul fotoliului. Numărase de câteva ori roks-urile, ca să aibă certitudinea că nu avusese o simplă iluzie. Repetase pe urmă gestul şi constatase faptul de necrezut cu ochii săi proprii. Să fie oare victima unei halucinaţii? Auzea însă distinct glasul lui Frenkian, istorisindu-i eliptic, ca să câştige cât mai mult timp, o poveste abracadabrantă.

... Făcuse experienţa de care îi vorbise, atunci, pe stradă... Da, de mai multe ori... Abia acum o săptămână îi reuşise... Nu, nu primise nici un răspuns de la ei... Dar se stabilise contactul. Camera lui a devenit un coridor între ei şi lumea noastră... Cine sunt?... Nu ştie... Au, însă, puteri înfricoşătoare... A avut ocazia să-şi dea singur seama... Sunt în stare să modifice legile fizicii, ba chiar să contrazică axiomele matematice... A văzut doar cu ochii lui... Şi ce e mai îngrozitor — insistă febril Frenkian — nu ne vor deloc binele. E exclusă orice îndoială!... S-a convins pe deplin. Tot ce fac, scamatoriile astea, au o unică ţintă... Caută

să afle ce ştim *noi, cât suntem de puternici*... Ne testează, înţelegi? Vor să descopere la ce act al lor vom fi surprinşi, ne vom arăta uluiala, ca să folosească o armă faţă de care nu vom putea opune nici o rezistenţă... Sunt şi laşi, ticăloşii!... — izbucni cu o ură nestăpânită. Ţin să evite orice risc... Plănuiesc o invazie — e un lucru care sare în ochi... Cine ştie de când o pregătesc! Şi eu, imbecilul, le-am oferit ocazia nesperată să-şi ia toate măsurile de precauţie cu putinţă şi să meargă la sigur... Dar nu sunt ei chiar atât de tari pe cât se cred. Dovadă că trebuie să întrerupă contactul din când în când... Probabil, le cere o cheltuială de energie prea mare... — spuse întorcând ochii speriaţi spre lampa care fila. De aceea şi stau aici închis. Joc teatrul ăsta de o săptămână, fără întrerupere. Mă prefac că toate minunile lor mă lasă rece, că sunt lucruri de mult ştiute şi răsştiute la noi, intrate în uzanţă zilnică. Ca şi cum ar fi vorba de aprinderea unui chibrit... sau, mai puţin... de rostogolirea unei buturugi la vale!... Mă supraveghez încontinuu să nu manifest nici o surprindere constatabilă prin vreo reacţie necontrolată. Poate îi voi descuraja... Nu ştiu cât o să mai rezist, — mă pândesc şi noaptea... dar trebuie... E soarta lumii întregi în joc, îţi dai seama? — mai apucă să spună Frenkian cu obrajii încinşi de febră şi cu o privire fixă, exaltată, când filatul lămpii încetă şi lumina deveni iar egală.

Hugo, cu toate că era aproape încremenit de groază, reintră automat în rol. Gândurile care i se învălmăşeau nebuneşte în minte, le amâna mereu pentru mai târziu, încordându-și voinţa ca pe un arc. Readoptă, ca prin reflex, masca indiferenţei şi, cufundându-se adânc în fotoliu, porni să vorbească mult, fără oprire, cu o senzaţie surdă că se descarcă astfel. În biroul lui Frenkian interveniră, între timp, numeroase alte întâmplări extraordinare. Se făcu pentru câteva minute zi, la geam apăru lumina soarelui. Apoi, brusc, odaia intră în noapte. Lichidul, turnat din sticla de whisky, ieşi pe gâtul ei şi o apucă în sus ca o tijă. Hugo o îndoi, imperturbabil, în jos, îndreptând-o fără nici o tresărire către pahar. O carte, de care pomeni Frenkian, ieşi din raft şi veni grăbită, planând prin aer, la el, aşezându-i-se domol în palmă. Logicianul căută pasajul amintit, i-l citi lui Hugo şi pe urmă trimise volumul înapoi în bibliotecă. Cei doi prieteni îşi continuau netulburaţi conversaţia, fără să acorde nici o atenţie miracolelor fizice care se desfăşurau în jurul lor. Ba Hugo, cuprins parcă de un curaj al desperării, inventa mereu alte acte

imposibile şi le execută cu aerul cel mai natural, ca şi cum le-ar fi săvârşit la tot pasul.

După o vreme se ridică. Îi strânse mâna lui Frenkian, punând un plus de căldură în gest, ca o încurajare. Porni către vestibul, urmat de gazdă. Făcu câţiva paşi către uşă, dar, cu ultimul, când se pregătea să o deschidă şi să plece, se trezi instantaneu la capătul opus al încăperii, parcă ar fi mers de-a-ndăratelea. Mâna, cu care intenţiona să-şi ia pălăria, îi rămase întinsă ridicol în aer. Îl zări pe Frenkian, rămas singur lângă uşă, şi totul se petrecu atât de repede şi de absurd, încât faţa lui Hugo mărturisi, fără voie, o perplexitate absolută. Pe gură, îi ieşi un „la dracu" înciudat. Îşi reveni abia după o clipă, împrumută iar zâmbetul destins. Şopti un „ce năuc poate fi omu'", şi începu să facă liniştit paşi egali îndărăt, nemirându-se că acum se apropia de uşă. Îşi luă pălăria şi, tot surâzător, degajat, înainte de a pleca, îi mai spuse o dată la revedere lui Frenkian. Acesta rămăsese însă ţintuit lângă cuier. Avea chipul alb ca varul. În aceeaşi clipă, lumina din biroul de alături filă iarăşi foarte lung. Hugo îşi păstra aerul zâmbăreț, căutând parcă să compenseze printr-o jovialitate sporită secunda penibilă anterioară. Nici un muşchi, pe faţa împietrită a logicianului, nu clinti însă. Cu o voce strivită de sentimentul dezastrului iremediabil, Frenkian zise abătut doar atât: „Acum e inutil" — şi se închise într-o tăcere mormântală.

EXPERIENŢA

Uagandugu, 2 oct. 3141

Stimate Domnule Povăţuitor Special,

Vă rog în primul rând să mă iertaţi pentru timpul preţios pe care vi-l răpesc cu lectura memoriului de faţă. Ceea ce mi-a dat, totuşi, până la urmă, curajul să mă adresez d-voastră personal este convingerea profundă că nu pregetaţi niciodată să daţi ascultare problemelor de interes obştesc, oricâtă osteneală ar cere ele. Am redactat de mai multe ori prezentele rânduri, spre a le imprima o concizie maximă, cunoscând mulţimea şi însemnătatea ocupaţiilor consacrate binelui nostru, al tuturor, treburilor majore, absorbitoare cărora vă smulg. Dacă expunerea mea a ieşit prea lungă, fiţi îngăduitor şi scuzaţi-mă; m-am străduit să aştern pe hârtie strictul necesar şi atât; există însă numeroase lucruri asupra cărora am fost nevoit să stărui, altfel ar putea căpăta o interpretare greşită şi n-aş vrea, sub nici un cuvânt, să se întâmple aşa ceva.

Ca lucrător pe tărâmul ştiinţei, am avut deseori prilejul să constat câtă bătaie de cap reclamă stabilirea exactă a adevărului. Nu pretind a fi deţinătorul lui, încerc doar să vă furnizez *toate* informaţiile pe care le posed, cu încredinţarea absolută că, datorită perspicacităţii, experienţei şi perspectivei dumneavoastră superioare, veţi putea judeca mult mai pertinent faptele. Acolo unde datele verificabile îmi lipsesc, m-am ferit să fac afirmaţii categorice, permiţându-mi să emit nişte ipoteze. Luaţi-le, deci, vă rog, ca atare.

Dar să trec la chestiune: este vorba de nenorocirea care a avut loc cu prilejul expediţiei Vega, provocând moartea colegului meu, biofizicianul Karl Wiesengart.

Nu mă gândesc nici o clipă să pun la îndoială modul scrupulos în care a fost cercetat cazul. Colaboratorii dumneavoastră apropiaţi au lucrat, ca întotdeauna, excelent, cu o ireproşabilă vigilenţă. Întâmplarea a făcut, însă, ca unele fapte să le ştiu eu singur şi, deşi le-am menţionat în declaraţiile mele, poate nu au câştigat destul relief pentru a atrage atenţia meritată asupra lor. Vina îmi aparţine, aşadar, exclusiv mie. Am reflectat ulterior îndelung la amănuntele menţionate şi mă simt dator să vi le comunic neapărat, cu sublinierile respective, întrucât nu aş vrea să risc a primi vreodată reproşul de a fi

ascuns ceva anchetatorilor. Ţin să vă împărtăşesc chiar şi gândurile cele mai intime pe care imaginaţia mea, poate, prea multă, le iscă, doar aşa reuşind să am conştiinţa pe deplin împăcată. Îmi îndeplinesc astfel obligaţiile de cetăţean devotat în întregime ţelurilor înalte ale societăţii noastre.

Cum ştiţi, Karl Wiesengart a fost găsit mort, în dimineaţa de 16 august a.c., cu capul zdrobit sub enorma presă hidraulică din laboratorul expediţiei Vega. Ancheta a stabilit că avusese loc un accident, nestrăin de anumite tulburări nervoase, pe care le trădase anterior colegul meu.

Tocmai asupra acestui punct din urmă doresc, cu voia dumneavoastră, să vă reţin puţin mai insistent atenţia.

Pe Wiesengart l-am cunoscut, aşa cum am declarat, abia cu ocazia expediţiei Vega. Nu am avut cu el nici un fel de relaţii înainte. I-am ignorat complet existenţa, venea dealtfel din alt centru. Nu mi-a fost prieten, repet această precizare făcută şi la anchetă, dar recunosc că în timpul expediţiei împrejurările ne-au apropiat oarecum. Era un om nesociabil. Politicos, săritor chiar, câteodată, însă retras. Evita micile noastre petreceri colegiale, mai cu seamă pe cele zgomotoase care te împing la intimităţi. Poate suferea de neurastenie; medicul psihiatru din comisia de anchetă a tras această concluzie. Nu mă încumet să o pun în discuţie, îmi lipseşte competenţa şi sunt o fire disciplinată, obişnuită să respecte opiniile autorităţilor. E adevărat că Wiesengart prefera să rămână adeseori, prelungindu-şi peste orele din program, cercetările în laborator. Se arăta şi foarte puţin vorbăreţ — pot să o confirm — ba chiar părea nu o dată absent, când vorbeai cu el. Răspundea mecanic la întrebări şi oricine putea observa că anumite gânduri ale lui nu-i dădeau pace nici o clipă. MIE MI-A VORBIT, ÎNSĂ, DE ELE. La început pa ocolite, apoi cu pasiune şi un soi de îndărătnicie. I se aprindeau obrajii de albinos, când trecea la acest subiect, gesticula, ducea mereu o mână prin părul lui blond şi rar, scotea ochelarii, le ştergea nervos lentilele şi-i aşeza iar pe nas, relua identic operaţia, după câteva minute, uitând că abia o executase.

Era stăpânit, indiscutabil, de nişte gânduri obsesive. Natura lor, însă, nu mi se pare a fi fost neapărat schizoidă, chiar dacă lăsa această impresie la prima vedere daţi-mi voie să vi-o spun, cu toată modestia, Domnule Povăţuitor Special.

Wiesengart mi-a împărtăşit ce importanţă covârşitoare

acorda expediţiei Vega: „Sunt la o vârstă, mi-a mărturisit el, când nu mai pot spera să am încă o dată o asemenea şansă. Până acum, ştii prea bine, toate expediţiile care au urmărit să descopere forme de viaţă pe alte planete au înregistrat doar eşecuri. Numărul proiectelor cu această ţintă a scăzut considerabil în ultimele decenii. Următoarea expediţie e prevăzută abia peste optsprezece ani. Atunci, voi fi un om prea bătrân ca să mă mai trimită cineva în Cosmos. Înţelegi de ce ţin să-mi verific ideea mea acum, oricâte eforturi m-ar costa". Asta îmi răspunsese la observaţia pe care i-o făcusem că rămâne închis în laborator, ore întregi, după terminarea programului. Reproşul meu pornea, neîndoios, dintr-o grijă colegială pentru sănătatea lui, dar avea ca scop — vă asigur — şi să restabilească respectarea regulamentului intern al expediţiei, încălcat astfel de Wiesengart. Puteţi verifica oricând sinceritatea spuselor mele. În cutia secretă pentru reclamaţiuni, instalată la bordul navei, veţi găsi faptul, semnalat de mine prin patru note informative, repetate, din 28 VII, 2 VIII, 5 VIII şi 12 VIII. Aveţi mijlocul să controlaţi că ceea ce afirm este purul adevăr.

Wiesengart participase anterior, după câte am aflat, la încă şase expediţii. Pe Vega, studia mineralul acela albicios, cu vine verzui, necunoscut şi întâlnit acolo pentru întâia oară. Adunase, din cele mai îndepărtate colţuri ale planetei, o grămadă de roci şi le supunea la diferite experienţe.

Wiesengart credea în teoria vieţii inteligente a materiei anorganice. Ştim că teza aceasta a fost combătută ca greşită şi dăunătoare de toate forurile noastre ştiinţifice majore. Eu, personal, nu o împărtăşesc câtuşi de puţin, aşa cum am şi declarat la anchetă. Am luat chiar, prin câteva articole, menţionate în anexa memoriului, poziţie împotriva mai sus-menţionatei teorii.

Orice argument nou, adus în sprijinul unei ipoteze ştiinţifice, socotesc că merită, totuşi, ascultat, cu condiţia, bineînţeles, de a fi supus apoi examenului critic riguros. Strict atâta libertate mi-am luat şi eu faţă de ideile lui Wiesengart, după cum stau dovadă aceleaşi note informative, amintite înainte, fapt asupra căruia insist, fiindcă n-aş vrea să rămâna, fie şi vreo vagă îndoială, asupra corectitudinii comportărilor mele civice.

Wiesengart era ceea ce se numeşte „une tête brulée",

stimate Domnule Povăţuitor Special. El avea convingerea că viaţa, chiar inteligentă, ar putea lua naştere şi atinge o dezvoltare nestânjenită chiar sub formă anorganică. Sigur, nu afirma asta de-a dreptul, păstra atâta prudenţă ca să evite încălcarea flagrantă a articolelor 219 şi 220 din codul nostru ştiinţific, fiindu-i probabil prezente în minte rigorile lor penale. Dar, în discuţiile pe care le-am purtat, mi-am dat seama că tindea să împingă supoziţiile sale către aşa ceva.

După tragicul eveniment, am căutat câteva lucrări din tinereţe, inclusiv teza de doctorat a lui Wiesengart, toate scrise iniţial în idiomul regiunii de unde colegul meu provenea, până au căpătat viza traducerii în limba ştiinţifică mondială. Textele, dacă vă veţi da osteneala să le parcurgeţi, prezintă nuanţe semantice semnificative, care au dispărut în versiunea publicată. Idiomul lui Wiesengart distingea prin două prefixe diferite verbele destinate a indica o serie de reacţii ale materiei organice şi anorganice. Autorul a recurs însă, adeseori, în asemenea cazuri, la o terminologie arhaică spre a ocoli marcarea deosebirii. Ceea ce s-a petrecut îmi întăreşte presupunerea că o făcea, încă de pe atunci, intenţionat, din cauza credinţei sale nemărturisite. (Vă dau în anexa memoriului de faţă suficiente exemple pentru edificare).

În seara de 15 august, noi, membrii expediţiei, am tras un mic chef inocent. Comandantul ne-a făcut tuturor cinste (aflase cu câteva ore înainte că soţia lui îi născuse o fetiţă); Wiesengart l-a felicitat călduros pe bucurosul tată, dar a cerut voie să nu ia parte la petrecerea improvizată, invocând o durere groaznică de cap. Totul a fost însă un pretext, ca să poată reveni în laborator, aşa cum a constatat apoi ancheta.

Noi, poate, am întrecut puţin măsura cu băutul şi am făcut prea mult zgomot, cântând cât ne-a ţinut gură ce ne venea prin cap. Fără vreo intenţie rea, din pură bucurie camaraderească, vă rog să credeţi, Domnule Povăţuitor Special. Se şi râdea în hohote, mai ales când copilotul echipajului, un băiat foarte simpatic, dar lipsit complet de ureche muzicală, încerca să ia notele înalte. Lucrurile n-au degenerat nici o clipă, rămânând în limitele decenţei — vă dau cuvântul meu de onoare. Vociferările, râsetele şi corul ne-au împiedicat să auzim că se lucra în laborator. Petrecerea a durat cam până după două noaptea, când toată lumea a plecat la culcare.

Ameţiţi, am adormit îndată şi somnul adânc ne-a făcut să nu

observăm absenţa lui Wiesengart, până a doua zi dimineaţă, către ora 10.

Ancheta a stabilit că accidentul s-a produs la 3 1/2 noaptea. Wiesengart lucrase în laborator, singur, aproape cinci ore. Au fost găsite, cum ştiţi, fişele experienţelor sale. Ceea ce a surprins comisia de anchetă era natura ciudată a cercetărilor lui. Wiesengart supusese mineralul necunoscut la nişte probe banale, duritate, temperatură de topire, greutate. Repetase însă, parcă maniacal, identic, experienţele respective de sute şi sute de ori, notând mereu conştiincios aceleaşi şi aceleaşi rezultate. Doar la intervale foarte mari, introducea brusc câte o schimbare. Asta a făcut-o, în total, de optsprezece ori în cinci ceasuri. Şase din rezultatele experienţelor modificate sunt încercuite cu roşu. Curios, cifrele obţinute le repetă pe cele anterioare, deşi datele operaţiei au fost altele.

Dintr-o asemenea activitate fără noimă şi diversele informaţii culese cu privire la comportările lui autiste, comisia de anchetă a tras concluzia că Wiesengart îşi pierduse minţile. Cine ştie ce altă acţiune aberantă l-a împins, ca urmare, cu capul sub presă hidraulică. Încă o dată, nu intenţionez să arunc vreo umbră asupra muncii serioase pe care a dus-o comisia de anchetă, trei săptămâni. Toate faptele pledează în favoarea concluziilor trase de ea. Dar, neacordând destulă importanţă anumitor lucruri, cunoscute numai de mine, era firesc să considere totul un accident regretabil, datorat minţii deranjate a victimei.

Mult stimate Domnule Povăţuitor Special, nu-mi luaţi în nume de rău dacă îndrăznesc să vă sugerez şi o altă explicaţie posibilă a întâmplării funeste. Ţin cu tot dinadinsul să vă aduc la cunoştinţă şi această ipoteză, mai ales pentru consecinţele extrem de grave la care ne-ar sili să reflectăm, în cazul confirmării ei.

Eu m-am întrebat mereu ce sens aveau experienţele copilăreşti ale lui Wiesengart. Îmi veţi obiecta că e o strădanie zadarnică să cauţi o logică preocupărilor unei minţi scrântite. Aşa este, dar vă mărturiseam, cu îngăduinţa dumneavoastră, îndoielile mele în această privinţă.

L-am cunoscut pe Wiesengart mai îndeaproape ca oricare altcineva dintre membrii expediţiei. Nu-mi era prieten, afirm răspicat încă o dată. Dar o anumită intimitate se crease între noi, şi ea îmi permite să apreciez poate mai exact starea

mintală a colegului meu. Wiesengart avea, probabil, o idee fixă, sunt ultimul să contest faptul, apucase pe o cale greşită şi se încăpățâna să o urmeze — iarăşi, admit, dar credeţi-mă — nu era nebun. Sunt departe să-mi arog competenţe superioare colaboratorilor dumneavoastră atitraţi în materie psihopatologică. Totuşi, nimic nu m-a împins vreo clipă să-l consider pe Wiesengart nebun, în ciuda ideilor sale stranii.

Eu am examinat cu o deosebită atenţie şi acribie fişele experienţelor lui. ELE AU O LOGICA, nu-mi luaţi afirmaţia în nume de rău, stimate Domnule Povăţuitor Special. Conform convingerilor sale, greu credibile, Wiesengart socotea că rocile pe care le cerceta s-ar putea SA-L ÎNŞELE. Atribuindu-i viaţă şi chiar inteligenţă, nu era exclus ca mineralul albicios cu vine verzui să răspundă intenţionat inert experienţelor, spre a-şi ascunde, printr-o viclenie prevăzătoare, însuşirile. Ipoteza e PERFECT LOGICA, precum vedeţi, Domnule Povăţuitor Special. Wiesengart urmărea să surprindă în mineralul de pe Vega fiinţa vie, capabilă să se apere prin reflexivitate. De aceea repeta maniacal nişte experienţe elementare şi, deodată, le schimba pe neaşteptate datele. Voia, introducând o obişnuinţă, să deruteze presupusa atenţie încordată a materiei gânditoare. Mineralul răspundea la fel, deşi condiţiile experienţei se schimbaseră. Prin urmare, reacţiile lui nu erau inerte, totdeauna egale cu ele însele, în aceleaşi situaţii, ci INTENŢIONATE.

Stimate Domnule Povăţuitor Special, faptele mă obligă să recunosc că în şase rânduri Wiesengart A ŞI REUŞIT SA DEMONSTREZE TEZA SA, oricât ar părea ea de trăsnită. De aceea încercuise cu roşu rezultatele respective. Materia gânditoare, la pândă, din mineral, fusese surprinsă, de mai multe ori, în clipe de neatenţie.

Sunteți sigur îndreptăţit să mă întrebaţi — îmi dau seama — cum explic ce s-a întâmplat ulterior? Aici, trebuie să spun deschis, îmi lipsesc alte fapte decât moartea fioroasă a lui Wiesengart. Tot ce urmează rămâne ipoteză pură şi vă rog să o consideraţi ca atare. Dar lucrurile, chiar dacă par înnebunitoare, CONTINUA SA AIBĂ O LOGICA.

Raţionamentul meu mă conduce la bănuiala că, în laborator, odată experienţa reuşită, s-a petrecut ceva groaznic.

De fapt, ce demonstrase Wiesengart?

Că e o amăgire să ne bizuim orbeşte pe experienţele noastre asupra materiei anorganice, întrucât rezultatele lor ar putea fi

dictate şi de o formidabilă şiretenie. Teoretic, mineralul albicios, cu vine verzui, nu jucase NEAPĂRAT un rol special aici, îmi permit să vă atrag respectuos atenţia. Deci, ORICE substanţă pe care ne-am obişnuit să o numim inertă ar fi... cine ştie?... în măsură să reacţioneze la fel. NU ERA NEVOIE SA NE DEPLASAM PE VEGA CA SA AFLAM AŞA CEVA. Experienţa avea egale şanse de reuşită într-un laborator terestru, cu nişte pietroaie oarecari.

Wiesengart trebuia OBLIGATORIU să facă această deducţie. Era un om de ştiinţă şi probabilitatea ivită îl silea să gândească în continuare ca mine, cu siguranţă.

Dar, imaginaţi-vă acum, stimate Domnule Povăţuitor Special, la ce concluzii înfricoşătoare ducea raţionamentul lui.

Noi suntem deprinşi să privim istoria umanităţii că pe o necontenită acţiune a oamenilor asupra naturii, cu ajutorul uneltelor. Ele sunt produsele iscusinţei noastre, a fiinţelor vii şi inteligente, care le făurim din materia inertă. DAR DACA LUCRURILE NU STAU CHIAR AŞA? Ar fi oare imposibil ca o inteligenţă vicleană, ascunsă sub masca inerţiei, să urmărească o autoprelucrare, de care e incapabilă singură? Şi atunci, bauxitele, linoxitele, pietrele, bronzul, aramă, fierul sunt inteligenţe disimulate şi mute, iar noi uneltele, determinate răbdător şi tenace să le prefacem în maşini tot mai complicate şi înzestrate cu însuşirile noastre. Ce sunt altceva roboţii supraperfecţionaţi, pe care i-am realizat în ultimul secol? Şi când materia anorganică va deveni astfel autonomă şi NU VA MAI AVEA NEVOIE DE NOI, CUM NE VA TRATA OARE?

Pot să jur că acestea au fost ultimele gânduri care i-au trecut prin cap lui Wiesengart. Nu sunt ele de natură să aducă la disperare o minte aşezată, darămite una tulburată? — Fiţi de acord, Domnule Povăţuitor Special.

Doar, sub acest raport, îmi îngădui, cu toată modestia, să văd puţin altfel lucrurile decât onorata comisie care a anchetat cazul.

E exclus cumva ca Wiesengart SA SE FI SINUCIS? Calea oribilă, la care a recurs, sfărâmarea capului sub uriaşa presă hidraulică, mie îmi pare un indiciu. În minte, cu imaginea apocaliptică a OAMENILOR UNELTE, înşelaţi şi folosiţi spre autonimicire, de materia aşa-zis inanimată, Wiesengart a vrut să zdrobească, o dată pentru totdeauna, însuşi lăcaşul reprezentărilor sale terifiante.

Şi mai poate să se fi întâmplat ceva. Fac apel la înţelegerea

dumneavoastră superioară, Domnule Povăţuitor Special, ca să-mi admiteţi, măcar pentru o clipă, o ipoteză, pe care abia cutez să o formulez. Singură datoria de a preveni un eventual complot monstruos împotriva orânduirii noastre umane, celei mai justificate, prin morala ei înaltă, să stăpânească lumea, îmi dă curajul a vă supune întrebarea: DACA, TOTUŞI, WIESENGART AVEA DREPTATE?

Nu putem şti, în acest caz, până unde se întinde controlul materiei anorganice asupra raţionamentelor noastre. A înţeles mineralul albicios, cu vine verzui, la ce concluzii ajunsese Wiesengart?

Dacă da, faptul constituia o primejdie MORTALA pentru întreg regnul anorganic din Cosmos. Şi atunci, colegul meu TREBUIA UCIS FĂRĂ ÎNTÂRZIERE, ceea ce s-a şi întâmplat.

Mă opresc aici, lăsând la aprecierea dumneavoastră avizată cuprinsul rândurilor de faţă.

Primiţi, vă rog, expresia respectului meu celui mai profund. Ascultătorul supus al sfaturilor dumneavoastră înţelepte.

Elias M. Tabriz
cercetător gradul II, la centrul biofizic
Uagandugu

ISTORIA GENERALIZĂRII UNEI LEGI

E greu de spus dacă, pe Isaac Link, soarta îl persecutase într-adevăr. Şi altor oameni le fugise nevasta cu cel mai bun prieten. Apoi, soţia lui Link nici nu era o podoabă, atât din punctul de vedere al frumuseţii cât şi al hărniciei, iar victima nefericitei întâmplări se recăsători peste doi ani şi luă o văduvă trupeşă care gătea formidabil, era o excelentă gospodină şi avea şi nişte bani puşi de-o parte. Isaac Link a trăit într-o perfectă armonie ca ea până femeia şi-a dat obştescul sfârşit. Banii, aduşi în casă, i-au permis fostului funcţionar al unei Companii de voiaj, unde lucrase aproape o treime din viaţă, să înjghebe câteva afaceri pe cont propriu. Că ele ieşiseră prost, asta se mai întâmplă. Oricui îi putea veni, în definitiv, ideea să vândă biciclete. Dacă exact atunci apărură pe piaţa „scooter“-ele, aşa ceva nu era vina nimănui.

Link reuşi să scape de biciclete şi se reprofilă pe noul vehicul, fireşte cu pagube sensibile. O neşansă reală fusese izbucnirea crizei energetice chiar în momentul când Link achiziţionase optsprezece „scooter“-e de ocazie şi velocipedul reveni la modă. Ca să fim drepţi, avusese şi un ghinion adevărat: familia câștigă drept premiu, pentru aprovizionarea făcută cinci ani consecutiv dintr-o singură sursă comercială, o maşină de spălat vase, după ce tocmai plătise ultima rată a celei cumpărate cu economii sângeroase.

Pe drept sau nu, Isaac Link se acri înainte de vreme. Cum îl nemulţumea vreun lucru, îşi încreţea enervat faţa lunguiaţă şi exclamă cu o imensă scârba: „asta-i legea porcăriei universale!“ Trântea vorbele acestea în toate împrejurările nefaste, când ieşea la alegeri câte o pramatie, despre care el ştia bine câte parale face, când rămânea pe jumătate neras, fiindcă se oprea apa, când pleca la plimbare fără umbrelă şi se pornea din senin o ploaie zdravănă, care-i uda leoarcă hainele proaspăt călcate.

Într-o asemenea stare de nemulţumire profundă împotriva existenţei, Isaac Link explică fiului său cel mai mic sensul „legii“ mereu pomenite. Băiatul avea, pe atunci, treisprezece ani, ţinea mult la tatăl lui şi, chiar dacă nu înţelese mare lucru din ceea ce el îi spusese cu o adâncă obidă, un exemplu îl izbise şi-i rămase fixat în minte.

Isaac Link era convins că lumea e întocmită astfel încât

oamenilor să le iasă lucrurile altminteri de cum ar fi dorit dânşii. Întâmplările fericite le socotea doar excepţii de la regula ghinioanelor generale. Voind să bată în perete un cui care nimerise în ceva tare (o grindă diagonală probabil), ciocanul îi sărise peste degete şi bricoleurul improvizat pornise, strângându-şi mâna lovită, blestemând şi bodogănind, să înşire diverse alte momente nenorocoase ale biografiei lui.

Cu tot respectul purtat părintelui său, Benjamin Link nu găsi faptele evocate prea edificatoare. Întâi că nu erau chiar atât de concludente, cum am menţionat şi noi. Apoi, deoarece băiatul avea o minte isteaţă, simţul observaţiei dezvoltat şi o anumită facultate de elevaţie contemplativă (însuşiri care-l anunţau pe viitorul scriitor), tânărul Benjamin băgă îndată de seamă că ghinioanele vieţii tatălui său nu îndreptăţeau în nici un caz o generalizare. Isaac Link putea fi, eventual, urmărit de o neşansă sistematică; asta nu dovedea, însă, că, şi pentru ceilalţi oameni, lucrurile au tendinţa să iasă la fel.

Exemplul care-l puse, totuşi, pe gânduri, fu cel al feliei de pâine cu unt.

— Benny, băiatule — îşi amintea vocea plângăreaţă a bătrânului (îl dureau sigur rău degetele izbite de ciocan) — cum dracului îţi explici asta? Scapi o felie de pâine cu unt din mână. Ei bine, cade totdeauna pe partea unsă. Mereu aşa, încât să se mânjească iremediabil. Niciodată altfel! Ba şi pe pantaloni, dacă, mai ales, sunt noi-nouţi. Ţine minte, Benny, băiatule; asta-i legea porcăriei universale.

*

Remarca găsi un ecou special în sufletul tânărului, pentru că o verificase el însuşi de nenumărate ori. Când, mai târziu, ajunse scriitor, o folosi într-o replică sarcastică şi avu succes cu ea, fiind găsită plină de haz.

Căile travaliului artistic sunt complicate şi ascunse. Benjamin Link îşi câştigă o reputaţie literară de prim ordin cu un roman, intitulat „Ghinioniştii*. Critica îl aşeză în linia literaturii existenţialiste a „eşecului*. Oricum, romanul (nu intrăm în amănuntele episoadelor) era populat de diferiţi eroi care, sub o formă sau alta, deveneau victimele unor întâmplări banale nenorocoase.

„Ai senzaţia că o adversitate răutăcioasă a tuturor

conjuncturilor vieţii se înverşunează împotriva personagiilor autorului. Şi la ce lanţ de eşecuri mărunte, fără nici o nobleţe tragică, îi supune, inoculându-ne astfel o dezolare, cu atât mai copleşitoare!“ — scrisese unul dintre primii recenzenţi entuziaşti.

Subconştientul băiatului care-l ascultase, la treisprezece ani, văicărindu-se pe taică-său, o mecanică ereditară a compensaţiilor, forţa arhetipurilor lui Jung, cine ştie ce anume săvârşise acest lung travaliu obscur, scoţând dintr-o veche obsesie paternă o operă artistică filială?

„Ghinioniştii“ avură noroc. Benjamin Link luă cu ei un premiu internaţional de prestigiu. Romanul atinse, cât mai trăia încă autorul, a zecea ediţie şi, tradus în majoritatea limbilor de mare circulaţie, îşi câştigă o largă răspândire pe toate continentele. Odată cu gloria îi aduse lui Benjamin Link o vilă cochetă în împrejurimile Zürich-ului şi un cont bancar apreciabil.

Cei care au studiat ulterior opera romancierului semnalară în ea persistenţa motivului „neşansei“. Nici n-a fost atât de greu, pentru că Benjamin Link le-a furnizat exegeţilor săi ideea, „mură-n gură“, publicând către sfârșitul vieţii un eseu consacrat anume „legii porcăriei universale“. L-a şi intitulat astfel, ca lucrurile să fie lămurite din capul locului.

Aici se desena oarecum prima oară o intenţie de extindere a ceea ce fusese doar constatat pe cale strict empirică şi botezat abuziv „lege“. Nici Benjamin Link nu izbutea să o ridice propriu-zis la o stringenţă care să-i dea cu adevărat dreptul de a se numi aşa. În genul eseului, adică patinând graţios peste enunţurile precise şi demonstraţiile riguroase, autorul schiţa, totuşi, o anumită generalizare a faptelor discutate, fie ea şi pur extensivă. Benjamin Link miză pe talentul său de a prezenta colorat câteva coincidenţe sugestive. Legea porcăriei universale, care ar fi fost explicaţia lor, apărea conturată mai exact şi ilustrată cu umor, chiar dacă doar sub o formă strict intuitivă. Scriitorul, păstră frăgezimea impresiei din copilărie ca argument principal şi, căutând alte exemple, se strădui să le imprime acelaşi caracter imediat grăitor. Aşa, după cazul „feliei de pâine cu unt“, aduse pe cel al autobuzului care pleacă din staţie mereu, exact atunci când ajungi acolo. Mai găsi şi povestea nasturelui de la gulerul cămăşii. Acesta, arăta autorul eseului, se rupe invariabil, ori de clte ori eşti tare grăbit, invitat într-un loc unde trebuie să fii foarte punctual şi te afli în

întârziere.

Doamna arhitectă Link, soţia sa, o femeie extrem de inteligentă, cu care discutase în repetate rânduri problema, îi servi un caz şi mai elocvent. Îl luase din câmpul activităţii ei zilnice. „De câte ori, nouă arhitecţilor, ne trebuie urgent un plan acesta e ultimul din sul“. „Cum?“ — întrebă Benjamin Link, neînţelegând. „Planurile pe calc se păstrează înfăşurate unul peste celălalt şi băgate în suluri de carton gros. Ai înţeles?“ — voi să se asigure ea cu spirit pedagogic. „Da“ — răspunse soţul, cunoscutul scriitor, în postură de elev atent. „Acum, iată ce se întâmplă — continuă Doamna Link. Închipuie-ți că am nevoie de un anume plan. Mă apuc să-l caut în sulul unde ştiu că a fost înfăşurat. Nu e o treabă plăcută, fiindcă tendinţa calcului e să revină la starea anterioară şi se roteşte îndărăt. Trebuie să-l ţii cu amândouă mâinile. Dar atunci n-ai cum umbla dedesubt. În sfârşit... Ei bine, află că planul căutat nu e niciodată primul, nici al doilea, nici al treilea, nici al zecelea, ci totdeauna ultimul. Poţi verifica!“.

Benjamin Link ascultă povestea stupefiat, dar şi plin de o încântare secretă. Întreprinse discret, chiar din ziua următoare, o anchetă în câteva birouri de proiectare şi obţinu confirmarea faptului. Exemplul intră în eseu cu un nume ingenios găsit şi datorat în întregime inventivităţii scriitorului: „planul care se joacă de-a baba oarba“.

Ultimul exemplu, citit undeva, Benjamin Link îl păstra „pour la bonne bouche“, scontând pe efectul umoristic şi totodată amar al situaţiei de care aducea vorba. Era rezultatul unei îndelungi experienţe păguboase. „Dacă ai o sticlă cu fundul găurit, apa curge dinăuntrul ei în afară şi o lasă goală. Dacă ai însă talpa găurită, apa curge din afară înăuntru şi-ţi umple gheata. Asta-i legea porcăriei universale!“.

*

Isaac Amadeus Link, fiul reputatului scriitor, studia psihologia la Berna. De mic, îşi trădă o fire independentă, contrarie celor trei surori ale sale, care-şi idolatrizau tatăl.

Isaac Amadeus exprimă public, pe când era încă licean, păreri nu prea reverenţioase despre faimosul roman, „Ghinioniştii*. Directorul colegiului se simţi chiar obligat să-i adreseze „Mult Stimatului Domn Benjamin Link“ o scrisoare

compusă cu mare grijă, dat fiind persoana care avea să o citească. „Sigur, importanţa faptului nu trebuia exagerată, preciza semnatarul misivei; e o criză adolescentină obişnuită, mai toţi tinerii, la vârsta ingrată, simt impulsuri de revoltă antipaterne, dar mă simt dator a vă face cunoscut aceasta, neîndoindu-mă nici o clipă că veţi şti să găsiţi tot tactul necesar spre a-l ajuta pe Isaac Amadeus să străbată o etapă dificilă a existenţei. Are o minte ageră, dealtfel, şi multă personalitate — ţin să adaug".

În ciuda temerilor educatorilor, Isaac Amadeus absolvi liceul fără greutăţi, îşi luă cu succes bacalaureatul şi fu apoi un student strălucit. Şeful catedrei de psihologie experimentală îl sfătui să rămână în Universitate, oferindu-i posibilitatea să devină asistent. Lucru curios, tânărul studios îşi susţinu teza de doctorat pe o temă care contrazicea vădit atitudinile lui dispreţuitoare la adresa preocupărilor paterne, obiectul lucrării fiind: „Obsesia neşansei, ca formă nevrotică“.

Isaac Amadeus făcu o carieră universitară, ţinu cursuri la catedrele de psihologie experimentală cele mai reputate din Europa şi America, îşi câştigă o mare autoritate prin rezultatele obţinute în cercetările întreprinse sub conducerea sa, publică numeroase lucrări, foarte apreciate pentru eforturile către matematizarea „ştiinţei sufletului“.

Când împlini şaizeci de ani şi fu sărbătorit, cineva colaboră la volumul omagial consacrat evenimentului, cu o analiză consacrată obiectului secret al cercetărilor psihologului. Ideea articolului era că Isaac Amadeus Link încearcă de multă vreme să ruineze, sub o formă nemărturisită, sursa celebritaţii tatălui său, adică aşa-numita „lege a porcăriei universal“.

Autorul întorcea abil finalul demonstraţiei. Ea se transforma într-un elogiu adus omului de ştiinţă care dă cuvânt faptului riguros dovedit, împotriva impresiei momentane, şi nu ezită să treacă, în domeniul stabilirii adevărurilor incontestabile, chiar peste pietatea filială.

Isaac Amadeus Link — arăta articolul — pornise să verifice temeiul adevărat al exemplelor comico-amare invocate de tatăl său în eseul consacrat faimoasei legi. Eliminase din capul locului povestea cu sticla, talpa şi apa ca pe o glumă. Oricine are cunoştinţe elementare de fizică înţelege că lichidul care „curge înăuntrul ghetei“ e supus presiunii prin călcare. Totuşi, pseudo-paradoxul merită atenţie, sub raport pur psihologic —

conchidea Isaac Amadeus — pentru impresia lăsată, de adevăr profund, aflat pe calea experienţelor dure ale existenţei zilnice.

Articolul sublinia apoi că savantul organizase o vastă anchetă în chestiunea autobuzelor, supunând testelor o mare varietate a cititorilor de diferite categorii. Aşa reuşise să descopere o proporţie sensibil sporită a răspunsurilor care confirmau „Legea porcăriei universale“, printre anchetaţii slujbaşi cu orar fix, oameni obligaţi să ponteze intrarea în fabrică sau să semneze de sosire o condică la serviciu. Cifra rămânea ridicată şi în cazul elevilor şi studenţilor. Scădea însă brusc la inşii fără un program precis de lucru şi ajungea sub 12%, când testul se adresa pensionarilor. Cu meticulozitate statistică, Isaac Amadeus Link avusese grijă să-şi extindă ancheta şi spaţial. Interogarea persoanelor din zone suburbane condusese iar la o cifră înaltă, spre deosebire de regiunile rurale, unde ea cobora, din nou, vertiginos. Pe aria geografică a ţărilor subdezvoltate, statistica infirma exemplul autobuzului care pleca exact atunci când ajungea în staţie pasagerul dornic să-l ia.

Psihologul studiase atent şi cazul feliei de pâine cu unt, „problema tartinei“, cum fu denumit mai ştiinţific fenomenul. Aici statistica rămăsese neconcludentă, dar oricum, Isaac Amadeus arătase că aproape toate răspunsurile se bazau pe amintiri din copilărie, deci, puţin sigure. Mulţi anchetaţi, proveniţi din mediile avute, lăsaseră chestionarul alb, susţinând că nu trăiseră niciodată o astfel de experienţă. Şi aceasta era semnificativ, subliniase ilustrul psiholog. Pierderea unei tartine nu afectase pe copiii suprahrăniţi şi rămăsese fără urmă în memoria lor.

Colegii lui Link se întrebară cum va privi sărbătoritul articolul acesta, cam insinuant, din volumul omagial. Isaac Amadeus nu dădu nici un semn de supărare. Dimpotrivă, îi trimise o scrisoare plină de mulţumiri autorului, felicitîndu-l pentru perspicacitate. După aceea, ca şi cum articolul ar fi constituit pentru el o dezlegare, ţinu o comunicare la proximul Congres Internaţional de Psihologie din Baltimore, intitulată: „Genesis and Development of a False Belief“ (Apariţia şi dezvoltarea unei false credinţe).

Cu tabele şi grafice grăitoare, Isaac Amadeus demonstră că aşa-zisa „lege a porcăriei universal“ este o simplă butadă literară. Interesul ei psihologic constă în credibilitatea pe care a

izbutit să o câștige rapid, odată enunţată. S-ar părea că aparentă „lege“ izvorăşte dintr-un vechi fond latent al sufletului omenesc, care a aşteptat doar să fie relevat de cineva.

„Ne amintim foarte rar, ba chiar aproape deloc, coincidenţele fericite din viaţă, mai ales când ele se referă la întâmplări mărunte: prinderea autobuzului, căderea tartinei pe faţa neunsă, încheierea gulerului cămăşii fără accidente — preciză Link. Le socotim pe toate acestea noroace curente, în firea lucrurilor. Dar micile evenimente dezagreabile din viaţă, chiar dacă au loc cu frecvenţă normală a probabilităţii inevitabile, rămân fixate în memoria noastră. Altfel zis, socotim norocul un drept natural şi neşansa o frustrare de la el. Tabelele şi graficele mele, roade ale unei îndelungi activităţi experimentale meticuloase, demonstrează aceasta“, sublinia cu mândrie Link.

Apoi se apucă să explice rezultatele statisticilor şi diagramelor întocmite pe baza atâtor anchete. „Vedeţi, continuă el, când coeficientul de iritabilitate, pe care o cauzează neşansa, scade simţitor, pierderea sistematică a autobuzului nu mai e înregistrată (cazul pensionarilor). Dimpotrivă, inşii obligaţi să ajungă la o oră fixă acolo unde lucrează reţin doar cursele scăpate şi uită de câte ori au sosit în staţie exact atunci când trebuia. Am putea exprima coeficientul de iritabilitate în exemplul autobuzului pierdut sub forma unei funcţiuni în care variabilă e obligaţia profesională, să zicem k = f (r)“ — şi scrise pe tablă formula.

„În cazul locuitorilor din suburbane, date fiind distanţele mari şi dificultăţile circulaţiei, intervine alt factor, sortit să mărească enervarea. Populaţia rurală şi din regiunile subdezvoltate are, în general, un ritm de viaţă mai puţin grăbit. Contează aici şi o anume „filozofie a satului“, sentimentul resemnării în faţa fatalităţii. Ajungem, analizând amănunţit problema şi folosind teste diferenţiate, la un coeficient al iritabilităţii, funcţie de mai multe variabile“ — şi Link corectă pe tablă formula precum urmează:

K = f (p, d, r, f,...), încadrând-o energic. „La fel în cazul tartinei, reluă demonstraţia psihologul. Copiii, pentru care nu a însemnat niciodată mare lucru o felie de pâine cu unt pierdută, ba s-au bucurat că au fost astfel scutiţi să o mănânce, au lăsat chestionarul gol. Coeficientul tinde în câmpul lor către zero, cum rezultă din tabelele expuse în faţa dumneavoastră“. Şi Link

scrise apăsat cu creta pe tablă: k = 0. Apoi, după ce îşi şterse mâinile, nu uşor, fiindcă i se murdăriseră mânecile negre ale redingotei, porni să vorbească, întâi domol, dar aprinzându-se curând:

„Totul pleacă de la un fond latent de frustrare unanimă. Aceasta explică acordul rapid cu aşa-zisa lege a porcăriei universale. Suntem toţi, o recunoaştem sau nu, nişte frustraţi, doamnelor şi domnilor. Avem sentimentul secret că o fiinţă răutăcioasă, invizibilă, ne urmăreşte necontenit şi, când are putinţa să ne joace o festă, nu pierde prilejul. Ca oameni de specialitate, aţi recunoscut imediat, sunt convins, simptomele paranoiei. Nu vreau să jignesc pe nimeni, dar aşa stau lucrurile, iar eu, după o viaţă de cercetări scrupuloase, mă simt dator să vă comunic rezultatele. Suntem toţi nişte paranoici, stimate colege şi onoraţi colegi. Asta-i adevărata lege a porcăriei universale!“ — conchise Isaac Amadeus Link, ridicând mâinile în sus a neputinţă şi culegând aplauze însufleţite.

*

Succesul obţinut de comunicarea lui Link fu eclatant. La tipărirea lucrărilor Congresului, zeci de recenzii o remarcară ca pe o contribuţie excepţională. Link îşi dezvoltă teza într-o carte „The sick world* (Lumea bolnavă), cu un răsunet şi mai mare.

Dar toate teoriile cunosc şi momentul lor de declin. În cazul explicaţiei psihologice, furnizate „legii porcăriei universal“, el veni repede.

Thomas Benjamin Link, nepotul profesorului, fiul surorii sale celei mai mari, tânăr logician, îşi făcu debutul în lumea ştiinţifică, supunând unei critici acerbe teoria unchiului său. Articolul distructiv apăru în Analele Universităţii din Bochum şi, cu toate că păstra o perfectă ţinută academică, era plin de ironie subţire şi maliţie.

Autorul începea prin a-şi declina competenţa în materie de psihologie, neavând pregătirea necesară spre a discuta ideile unui specialist reputat, ca Isaac Amadeus Link. Ţinea doar să atragă atenţia asupra anumitor slăbiciuni logice pe care — a constatat cu surprindere — poate să le conţină în demonstraţia ei chiar şi o teorie celebră. Thomas Benjamin dădea drept pildă rezultatele anchetelor privitoare la pierderea autobuzului. Persoanele fără un program profesional obligatoriu sunt „nu o

dată modele de punctualitate“. Categoria pensionarilor i se părea nefericit aleasă, întrucât e ştiut că bătrânii au tabieturi şi refuză cu îndărătnicie să iasă din ele. Cât priveşte iritabilitatea, ea creşte pe măsură ce înaintăm în vârstă, lucru bine cunoscut.

E discutabil dacă locuitorii din mediul rural se supără mai puţin de pierderea autobuzului, datorită ritmului lent al existenţei lor — adăuga logicianul. Cursele, la ţară, au ore fixe — îşi îngăduie să amintească el — sunt ştiute de toată lumea, şoferul are cam aceiaşi pasageri, îi aşteaptă pe eventualii întârziaţi, dând o raită prin barul staţiei, până sosesc, sau claxonează ca să le anunţe plecarea iminentă. Coeficientul de iritabilitate scade aici, poate şi din cauză că oamenii scapa foarte rar autobuzul.

Cât priveşte regiunile subdezvoltate — întreba logicianul — trebuie să apelăm oare neapărat la o concepţie fatalistă asupra existenţei, ca să ne explicăm proporţia scăzută de răspunsuri care-i dau dreptate răposatului Benjamin Link? Oare lucrurile nu se petrec astfel pur şi simplu pentru că autobuzele cam lipsesc şi oamenii circulă mai mult pe jos?

Şi exemplul cu copiii avuţi stârneşte obiecţii logice — continua imperturbabil Thomas Link să demoleze edificiul ridicat cu atâta trudă de unchiul său. Isaac Amadeus uită că tartina cade şi pe pantalonii noi-nouţi. Dar tocmai în familiile bune se acordă o importanţă deosebită ţinutei celor mici, murdărirea hainelor devenind o nenorocire cu urmări catastrofice (scandal, mustrări, pedepse).

Admiţând chiar că toate interpretările profesorului Link sunt ireproşabile — continua perfid nepotul psihologului — demonstraţia teoriei suferă de un viciu logic fundamental: toată speculaţia teoretică se bazează pe efectele iritabilităţii omeneşti asupra memoriei. Dar de ce aceasta ar avea tendinţa să reţină tocmai întâmplările neplăcute din viaţă? Cu o egală îndreptăţire, am putea presupune că ar fi împinsă, dimpotrivă, să le şteargă. Pe urmă, de ce afectivitatea noastră n-ar interveni şi în răspunsurile la anchetele psihologiei experimentale? Profesorul Isaac Amadeus Link e inconsecvent. Dacă a introdus coeficientul iritabilităţii în funcţionarea memoriei, s-ar fi cuvenit să admită şi altul, al „ruşinii“ sau al „gustului farsei“, să zicem, atunci când a analizat rezultatele anchetelor întreprinse. O întrebare ca: „În ce împrejurări vi s-a rupt nasturele de la gulerul cămăşii?“ incită spiritele să o

ocolească prin răspunsuri ironice.

„Aşa cum am declarat, nu vreau să mă bag în domeniul de cercetare propriu-zis al savantului profesor Isaac Amadeus, reafirma Thomas Link. Dar amănunte familiale, pe care mi le-a comunicat mama mea, arată că fratele ei îşi detesta de mic tatăl. Nu sunt nici un adept al doctrinei freudiste. Sare, totuşi, în ochi faptul că întreaga teorie a profesorului Isaac Amadeus trădează o aversiune incontestabilă faţă de bunicul meu, cunoscutul romancier Benjamin Link. Cine a privit aici lucrurile cu un sentiment de frustrare — îndrăznesc să întreb? Unde trebuie să căutăm simptomele paranoiei, în rândurile tuturor oamenilor, ori la cel care a lansat această teorie? Situaţia se întâlneşte des printre pensionarii caselor de boli mintale. Ei susţin că au fost internaţi acolo din cauza unei divergenţe: lumea îi socoteşte nebuni, pe când, după opinia lor, ceilalţi oameni nu sunt în toate minţile. Logic, dilema nu poate fi tranşată. Poate că asta e «legea porcăriei universale» generalizată“, încheia sec Thomas Benjamin Link.

*

Intervenţia tăiosului logician îl indispuse grav pe bătrânul profesor de psihologie. El nu răspunse articolului şi intră într-o muţenie ofensată, părăsind Universitatea şi consacrându-se, cât mai trăi, grădinăritului. Pasiunea lui deveniră trandafirii mari, palizi.

Întâmplarea avu un efect şi mai traumatizant asupra lui Ionathan Link, fiul mijlociu al profesorului, pe atunci student în teologie la Tubingen. Tânărul suferi o depresiune sufletească violentă, iar când îşi reveni, abandonă studiile şi se făcu pastor într-o mică localitate de munte. Îşi atrăgea enoriaşii prin predicile sale, aproape întotdeauna axate pe teme demonologice. Astfel de subiecte, chiar în biserică, au mica lor notă senzaţională şi oamenii sunt, dacă nu prea credincioşi, curioşi în orice caz.

Ionathan Link îşi câștigă o mică faimă locală. Picta în timpul liber şi pânzele lui aduceau cu cele ale straniului Füssli.

Un ziarist amator de curiozităţi avu ideea să organizeze, în ciclul emisiunilor sale, la televiziune, o convorbire cu pastorul Ionathan şi să prezinte totodată publicului tablourile bizarului pictor amator. Documentat dinainte, cârmi abil discuţia de la

început către povestea familiei Link.

— Cine credeţi că a avut dreptate în dispută dintre vărul şi tatăl dumneavoastră? îl întrebă.

— Vă referiţi la „legea porcăriei universale“, bănuiesc — răspunse prompt pastorul.

— Am evitat să rostesc nişte cuvinte care să lezeze cumva credinţele dumneavoastră, explică ziaristul. M-am temut că le veţi socoti o adevărată blasfemie...

— De ce? insistă mirat pastorul.

— Fiindcă, să vedeţi..., nu mă pricep nici un pic în teologie, dar oricum... legea porcăriei universale presupune o imperfecţie originară a creaţiei divine... îngăimă vădit încurcat ziaristul.

— Ba deloc, îl linişti pastorul. Când recunoaştem alcătuirea defectuoasă a lumii, preciză el surâzând, ne apropiem de înţelegerea naturii nepătrunse, absolut *alta*, a Domnului.

Ziaristul îşi aminti că citise odată ceva asemănător într-un articol publicat cu ocazia împlinirii a nu ştiu câţi ani de la moartea lui Karl Barth. Pastorul împărtăşise, aşadar, ideile teologiei dialectice sau negative, cum o numeau unii. „Perfect“, îşi zise organizatorul emisiunii, prinzând curaj.

— Atunci, stărui el, dumneavoastră credeţi în „legea porcăriei universale“?

— Bineînţeles, îl asigură pastorul Ionathan, o găsesc o confirmare a ceea ce propovăduiesc în fiecare duminică din amvon.

— Cum? N-aţi vrea să mă lămuriţi şi pe mine? aruncă o nadă ziaristul, mimând o vie curiozitate. Ochii pastorului Ionathan căpătară brusc o strălucire intensă, metalică. („S-a prins, gândi încântat interlocutorul său. Acum o să-i dea drumul“). Într-adevăr, pastorul se lansă într-o lungă şi animată predică. Uită repede tonul cumpătat, pe care-l folosise iniţial, şi ridică progresiv diapazonul vocii, articulând cuvintele cu un soi de patimă fanatică, surdă la orice eventuale contraargumente.

„Omul ăsta e un posedat“, îşi spuseră telespectatorii.

Între timp, ziaristul se felicită pentru ideea avută. Renunţase să mai susţină o convorbire propriu-zisă, îl lăsă pe Ionathan Link să-şi debiteze frazele, într-o adevărată avalanşă verbală, întrerupându-le doar cu intervenţii rare, anodine. Nici nu-i putea urmări bine gândurile, fascinat de exaltarea pe care o punea vorbitorul în exprimarea lor. Reţinea numai frânturi de afirmaţii apodictice: „Şi bunicul, şi tatăl, şi vărul meu au mers pe căi

greşite, fiindcă le lipsea credinţa... Ei au tratat „porcăria universală“, fiecare în felul său, ca pe un fenomen natural... Ambiţia lor a fost în consecinţă să-l explice printr-o „lege“, formulată matematic, ca a „căderii corpurilor“, de pildă... Eroare fundamentală!... „Căderea dracilor“ nu se explică prin legea gravitaţiei universale...

Înaintaşii mei au avut, totuşi, intuiţia unei voinţe răutăcioase, puse să facă mici necazuri oamenilor... Dintr-o prejudecată de „persoane cultivate“, cu studii înalte, bunicul, tatăl şi vărul meu au refuzat să urmeze imboldul bunului simţ, adică să personifice cauza „porcăriei universale“... Şi eu vin şi vă spun că e canonică...

... Dumnezeu susţine o bătălie necurmată cu diavolul pentru sufletele noastre... Dar forţa divinităţii este mult mai mare decât puterile necuratului. Diavolul iese mereu înfrânt din această luptă inegală şi trebuie să răsufle, ca să o poată continua... El e nevoit să-şi readune energiile, să născocească alte viclenii, să pună la cale noi înşelăciuni... Să însemne, atunci, ca omul să fie scutit, măcar o vreme de orice ispite... fără vreun merit propriu. Nicidecum! În răstimpul cât se odihneşte Satan, intervin mii de drăcuşori mărunţi, ca să nu ne lase liniştiţi... Ei fac să cadă tartina pe partea unsă cu unt, să plece autobuzul, exact când am ajuns în staţie, să ni se rupă nasturele gulerului în momentul cel mai nepotrivit... Cine ar reuşi altfel să schimbe poziţia planurilor înfăşurate într-un sul, fără ca nimeni să bage de seamă? Pricepeţi — apăsă persuasiv pe cuvinte pastorul Ionathan — că o asemenea treabă nu poate fi decât diavolească?... Dar — adăugă, clipind şiret cu aceiaşi ochi licăritori — drăcuşorii sunt drăcuşori. Ei n-au puterea diavolului, sunt în stare doar de răutăţi mărunte... Rostul lor e să echilibreze oarecum bătălia inegală... încă o dovadă a justiţiei divine, spuse, ridicând pios ochii spre cer. Drăcuşorii trebuie în momentele de odihnă ale diavolului să amintească oamenilor existenţa lui, amărându-le viaţa; asta-i „legea porcăriei universale“; „atâta timp cât ne aflăm pe pământ, rămânem supuşi ispitei şi avem datoria să luptăm necontenit, fără odihnă, împotriva ei“.

Ziaristul profită de exortaţia pastorului Jonathan Link ca să aducă înaintea ochilor telespectatorilor tablourile acestui original personagiu. Ele înfăţişau scene de biruire a diferitelor tentaţii spre păcate capitale: un bărbat, întorcând capul ca să

nu privească o femeie goală, foarte frumoasă; câţiva inşi ridicându-se şi părăsind o masă îmbelşugată; cineva azvârlindu-și banii şi lucrurile din casă pe fereastră etc.

Scenele erau pictate realist, cu o vagă tendinţă către stilul alegoric. Straniul venea din faptul că absolut tot spaţiul, rămas liber între figuri şi obiecte, era umplut de mici draci, pictaţi minuţios. Ei se hlizeau înghesuiţi până la refuz unul în altul. Acum înţelese şi ziaristul sensul pânzelor.

— „Legea porcăriei universale“... reîncepu pastorul Ionathan.

„Asta e nebun rău“, îşi spuse realizatorul emisiunii de pomină şi făcu semn operatorilor să-i pună capăt.

*

Norbert Link, fiul logicianului, un fizician strălucit, obţinu premiul Nobel în anul 2015 pentru cercetările sale asupra particulelor elementare. Nu trezi niciodată, cât trăi, vreo bănuială că ar fi moştenit obsesia familiei.

Totuşi, lui i se datorează generalizarea efectivă a „legii porcăriei universale".

Postum, în manuscrisele sale fură descoperite câteva file care expuneau succint rezultatele reflecţiei ilustrului savant pe această temă. Liniile mari ale teoriei lui Norbert Link porneau de la o observaţie extrem de simplă, dar stupefiantă.

Admitem, încă din secolul trecut — amintea fizicianul — că în universul cuantic funcţionează aşa-numitele „relaţii de nedeterminare“. Cu alte cuvinte, natura sub care se prezintă particulele elementare are un caracter probabilistic, depinzând de însuşi actul observaţiei. Putem cunoaşte astfel poziţia mezonilor, dar atunci trebuie să renunţăm a le afla viteza. Dacă o stabilim pe aceasta din urmă, e exclus să mai izbutim a afla unde se află particula într-un moment dat.

De ce atunci întreaga noastră realitate umană n-ar putea fi la rândul ei o lume cuantică, pentru alta infinit mai mare, din care observatori cu proporţii uriaşe, analoage, ar studia-o? În nemărginirea spaţiului şi timpului, ipoteza e absolut plauzibilă, ba chiar şi obligatoriu realizabilă.

Observaţia, intervenind, alege ca „stare“ din mai multe posibilităţi ale desfăşurării fenomenului. Particula e surprinsă sub forma de undă sau corpuscul. Atomul, după teoria lui Bohr

a „complementarităţii“, poate fi descris ca un mic sistem planetar, cu electronii gravitând în jurul nucleului central. Dar tot aşa de bine ni se impune şi o altă reprezentare: nucleul ar fi înconjurat pur şi simplu de sistemul unor unde statice, a căror frecvenţă e decisivă pentru radiaţia atomului. În sfârşit, îl putem considera pe acesta din urmă ca obiect al chimiei. Suntem astfel în măsură să-i calculăm reacţia termică atunci când se combină cu alţi atomi, dar fără a mai avea cumva posibilitatea de a-i urmări mişcarea electronică. Toate trei reprezentările, deşi se contrazic, sunt corecte, conform „complementarităţii“, dacă le raportăm la anumite experienţe.

După Heisenberg, am putea concepe legile matematice ale teoriei cuantice ca o versiune cantitativă a conceptului aristotelic de „dynamis“ sau „potentia“. („Physik und Philosophie“, Stutgart, S. Hirzel Verlag, 1960).

Dintr-un punct de observaţie infinit mărit, în raport cu lumea activităţii noastre curente — continua Norbert Link — noi ne-am supune legilor universului cuantic. *Cineva, care ne studiază, alege ipostaza lumii noastre*, adică aceea unde felia de pâine cade pe partea unsă cu unt, autobuzul pleacă exact atunci când ajungem în staţie, nasturele gulerului se rupe de câte ori suntem mai grăbiţi etc.

Cum e explicabilă însă perpetuarea unor asemenea „stări*, exclusiv ghinionistice? De ce experienţă nu ne-ar surprinde şi în alte ipostaze fericite? s-ar putea ridica întrebarea.

Am prevăzut această obiecţie şi cred că sunt în măsură să răspund la ea.

E ştiut că existenţa particulelor cuantice are o durată extrem de scurtă. Multe trăiesc doar o sutime de bilion dintr-o secundă. Pentru un sistem de referinţă infinit mare, timpul nostru poate fi de acelaşi ordin infim. Secolele şi mileniile istoriei omeneşti n-ar întrece, raportate la o asemenea scară de mărimi, durata existenţei, pentru noi, a mezonilor. Faptul tulburător şi care mi-a lăsat în suflet o grea melancolie — conchidea Norbert Link — a fost mai puţin această efemeritate, cât următoarea idee: universul nostru e ales din mai multe ipostaze posibile. Deprimant ajunge să fie gândul că puteam trăi, cu o egală probabilitate, într-o lume, care şi ea, neîndoios există, dar unde tartinele cad mereu pe partea neunsă, oamenii prind totdeauna autobuzele, nasturii gulerelor nu se rup niciodată când ne grăbim şi planurile căutate apar primele din sulurile desfăcute.

Repet şi subliniez pentru a fi bine înţeles: universul acesta „norocos“, ca o altă ipostază a însăşi lumii noastre, în reprezentare cuantică, *există cu certitudine*. Dar noi, reprezentând o alternativă care o exclude obligatoriu pe cealaltă, *nu putem avea niciodată acces la el*. Asta e de fapt, sub o formă realmente generalizată, „legea porcăriei universale“.

TRATATUL DE LA NEUHOF

Tratatul de la Neuhof nu seamănă cu absolut nici unul dintre celelalte aranjamente diplomatice pe care istoria le-a cunoscut. Caracterul lui, atât de diferit, se remarcă îndată, datorită câtorva aspecte complet insolite. Astfel, el nu e încheiat între două sau mai multe state, una din părţile semnatare fiind omenirea toată, entitate nemaicuprinsă înaintea lui de asemenea acte. Surpriza vine însă abia de aici încolo: întreg globul pământesc, participând la o înţelegere, e un eveniment nemaiîntâlnit, totuşi imaginabil în ultimă instanţă. Dar cealaltă parte rămâne practic ascunsă cu desăvârşire, fiindcă despre termenul adoptat spre a o desemna, „neuhof"-ienii, nimeni nu poate spune exact cine se află îndărătul lui. Făpturi raţionale, neumane, de proporţii minuscule? Bacterii înzestrate cu inteligenţă? Virusuri care posedă o asemenea însuşire, proprie doar organismelor evoluate? Enzime, energii pure, unde „psi"? — nici dracu nu ştie.

Singurul fapt cert e că, indiferent cine sau ce sunt, îşi au sediul în Neuhof.

Dar şi în privinţa aceasta avem de-a face cu o situaţie fără precedent.

Neuhof nu e, cum s-ar putea crede, o localitate ca Utrecht, Adrianopole, Paris, Nankin, Brest-Litovsk, Riga, Tilsit, Lausanne sau Versailles, unde au fost semnate diverse tratate de-a lungul veacurilor. O fi atunci o provincie (vezi, de pildă, Westfalia) sau sala vreunui mare palat (Trianon) — veţi presupune. Ei bine, vă înşelaţi!

Neuhof e numele unui om. Un om ca noi toţi, *la prima vedere*, dar, strict spus, numai atât, întrucât veţi avea repede prilejul să constataţi că până şi afirmaţia aceasta rămâne foarte discutabilă.

În secolul al XVIII-lea a existat realmente cineva pe care-l chemase astfel. Fusese un aventurier celebru ca Treack, Cavalerul d'Eon sau Cagliostro: baronul Neuhof, născut la Colonia în 1694. Se proclamase rege al Corsicăi, reuşise chiar să domnească efectiv doi ani, sub numele de Theodor I, şi a murit în 1756.

Omul nostru nu avea însă nimic comun cu el, asemuindu-i-se poate doar prin vâlva pe care o va stârni numele său, deşi

fusese un timp o figură foarte ştearsă. Văzuse lumina zilei la Graz, într-o familie cumsecade, tatăl, farmacist şi mama casnică. Un frate mai mare preluase îndeletnicirea părintelui, transmisă neîntrerupt urmaşilor de şapte generaţii. Martin Neuhof absolvi fără strălucire Academia comercială, şi-şi găsi o slujbă la Compania de Asigurare din Linz, unde munci conştiincios multă vreme. Rămăsese necăsătorit, cu toate că împlinise 34 de ani şi nu era un burlac convins. Dar femeia care să reprezinte pentru el soţia ideală întârziase să-şi facă apariţia în viaţa lui. Martin Neuhof măsura 1,76, dădea uşoare semne de obezitate (slăbiciunea la dulciuri!), avea ochii căprui, părul blond, lăţos şi purta nişte favoriţi modeşti. Nasul drept, vagi pistrui în dreptul pometţilor, mărul lui Adam pronunţat. Se îmbrăca îngrijit, preferind culorile închise, inspira încredere. Umbla cu capul gol şi iarna, era sănătos tun, nu simţise niciodată nevoia să consulte vreun medic, până într-o zi...

Dar aici intrăm în istorie, fiindcă începe povestea propriu-zisă a Tratatului de la Neuhof şi e cazul să marcăm momentul.

Totul a început printr-un accident. Martin Neuhof fu lovit de o maşină, pe când trecea liniştit stradă către cafeneaua unde îşi lua micul dejun. Vina revenea exclusiv dementului care, depăşind viteza reglementară, nu dăduse prioritate pietonului pe „zebră“, apreciase greşit distanţele şi frânase prea târziu. Avu, totuşi, prezenţa de spirit să transporte urgent victima la primul spital din apropiere şi norocul să o fi lovit doar în regiunea membrelor inferioare.

Neuhof prezenta trei fracturi ale piciorului stâng şi o fisură în lungul femurului drept. O intervenţie osteoplastică fu prevăzută chiar pentru a doua zi, spre a i se reconstitui accidentatului oasele rupte. Dar în dimineaţa respectivă chirurgul şef o făcu pe doctoriţa-radiolog de două parale constatând că operaţia prevăzută era inutilă, cum dovediră clişeele noi reclamate. Oasele se aflau reaşezate perfect la locul lor şi — lucru incredibil — fracturile dispăruseră.

„Domnişoară, urlă chirurgul şef către autoarea radiografiilor, o persoană dealtfel cu mult vino-ncoace, dumitale îţi umblă capul la ştiu eu ce şi încurci fişele. De unde dracu ai scos clişeul ăsta cu tibia şi peroneul rupte, când omul n-avea nimic? Îl trimiţi pe masa de operaţie, ca să ne dai nouă de lucru? Dacă nu-i pipăiam piciorul, mă apucam să-l tai. Eşti inconştientă?

Fiindcă toţi aici îţi dau târcoale, mă crezi şi pe mine dobitocul care să închidă ochii la asemenea neghiobii? Bagă-ți minţile în cap, auzi, altfel zbori!“

Doctoriţa, plângând în hohote şi stricându-şi tenul, repetă că n-avea nici cea mai mică vină. Clişeul incriminat purta data şi ora fişei de internare a lui Martin Neuhof, 13 h 45', 27 iunie 2189. Oasele rupte semănau aidoma cu cele întregi. Nu existase nici un caz similar, de câteva luni, şi clişeele mai vechi erau ţinute în altă parte. Invocă şi mărturia a două surori. Ambele îşi dăduseră o mare osteneală ca să-l transporte pe pacient la radiologie, pentru că piciorul lui stâng era vizibil rupt în câteva locuri.

Chirurgul şef nu voi să audă nimic: „Domnişoară, continuă să răcnească, eu sunt om de ştiinţă şi nu mă iau după vorbe. Cum arată aceste două clişee făcute la interval de o zi? Le vezi? Cască bine ochii la ele! Poţi să mă faci dumneata să cred, oricât ai boci, că aparţin aceleiaşi persoane? Atunci, eu sunt nebun sau pacientul s-a făcut bine singur peste noapte. Degeaba îţi mişti speriată genele dumitale mari. Pe mine n-ai să mă impresionezi“.

Aluziile mult prea dese la farmecele domnişoarei doctor trădau din partea chirurgului şef anumite pulsiuni erotice refulate, poate chiar o tentativă ratată de a intra în graţiile frumoasei doctoriţe, de unde şi violenţa reproşurilor.

Oricum însă, omul avea dreptate. Cele două plăci pledau pentru el, indicau o situaţie imposibilă şi trebuia acceptată singura ipoteză plauzibilă că nu aparţineau aceleiaşi persoane.

Martin Neuhof părăsi spitalul urgent, fără să aibă nevoie măcar de un baston care să-l ajute la mers.

I se întâmpla însă altceva ciudat, peste câteva luni. Îşi vizită fratele mai mare, la Graz, cu ocazia nunţii de argint a acestuia. Aici, evenimentul sărbătorit de numeroşi membri ai familiei (37) era cât pe ce să aibă un sfârşit tragic. Farmacistul, cam distrat (fiica lui susţinea că se ramolise), încurcase nişte prafuri, pe care i le comandase soţia pentru o prăjitură specială, cu altele, toxice. Câteva ore, după masă foarte copioasă şi reuşită, oaspeţii fură cuprinşi de violente crampe stomacale. Din fericire, sărbătoritul îşi dădu seama la timp de eroarea săvârşită şi le administră imediat antidotul salvator. Cu nişte spălături intestinale, în plus, nimeni nu păţi nimic.

Şi Martin consumase prăjitura nefericită, ba luase încă o

porţie (vechea lui slăbiciune pentru dulciuri). La început simţi şi dânsul crampele, dar, curios, cum află despre ce era vorba, durerile îi trecură în întregime, pe loc, fără să ia antidotul şi să urmeze restul tratamentului. „Ai moştenit, probabil, o imunitate ereditară. Străbunicul nostru ajunsese ca Mithridate. Asta e grozav pentru meseria noastră! Tu trebuia să te fi făcut farmacist în locul meu“, conchise filozofic fratele lui Martin, bătîndu-l admirativ pe umăr.

La mijlocul anului următor, Neuhof întâlni — în fine — femeia vieţii sale. Idila evoluă, ajungând repede un amor pătimaş, împărtăşit, aşa încât data căsniciei fu fixată pentru 15 august, de Sfânta Maria, ziua onomastică a viitoarei mirese. Cum nu prea le mai rămânea mult timp, logodnicii trebuiră să facă toate pregătirile necesare în mare grabă.

Totul merse perfect până când Martin voi să-şi scoată certificatul medical marital. Examinându-i buletinul de analiza sângelui, faţa medicului se lungi, privirile lui întârziară pe hârtie; mascând, nu prea dibaci, o vizibilă încurcătură, el voi să ştie dacă Neuhof şi-a mai controlat, în ultima vreme, sănătatea. La răspunsul negativ al acestuia — şi, auzind ce scop are analiza, îl sfătui pe Martin să mai consulte un medic şi-i scrise o adresă.

Omul nostru părăsi tulburat cabinetul, cu capul plin de gânduri negre. Ajuns acasă, consultă un dicţionar enciclopedic medical, pe care-l păstra ca amintire de la tatăl său. Numărul globulelor sale albe era 456 000 mm^3, şi, în dreptul cifrei 500 000 citi cuvântul sinistru LEUCEMIE. Nu dormi toată noaptea şi dimineaţa, la prima oră, se prezentă doctorului căruia îi fusese recomandat. Acesta privi buletinul de analiză, clătină din cap şi-l trimise pe Neuhof cu un bilet către laboratorul sanatoriului pentru nişte cercetări suplimentare. Îi ceru să revină a doua zi neapărat. „V-a trebui să urmaţi, probabil, un tratament, să faceţi nişte transfuzii“ — cu aceste preveniri vagi îl conduse la uşă.

Neuhof mai petrecu o noapte, fără să închidă ochii. Nu avu curaj nici măcar să dea un telefon viitoarei sale consoarte, tot proiectul căsniciei îi apărea acum o himeră.

În ziua următoare, sosind la vizită, îl găsi pe medic consternat: „Cine ţi-a făcut, domnule, analiza asta primă idioată?“ fu luat în primire de cum deschise uşa cabinetului. Neuhof se grăbi să dea toate lămuririle necesare. „E de necrezut — mormăi doctorul — acolo sunt oameni serioşi şi cu

răspundere! Cum naiba au ieşit acum numai 200 000? Veniţi mâine pentru încă o analiză, vreau să o supraveghez personal, nu mâncaţi, vă rog, nimic“.

Neuhof plecă, de data asta, cu ceva mai mult curaj. Analiza următoare arăta 50 000 de globule albe. Medicul, perplex, îl întrebă dacă a avut vreo infecţie, pe care şi-o tratează, luând antibiotice. „Da' de unde!“ protestă Neuhof.

Atunci, îi ceru să rămână internat în sanatoriu. „O singură noapte — insistă — ca să repetăm analiza.“

Rezultatul fu 7000 de globule albe. „Perfect normal“ — exclamă doctorul spre bucuria lui Neuhof, dar nu şi a examinatorului său, care sucea buletinele de analiză şi se uita la ele, nevenindu-i să creadă. „Asta e ceva miraculos! Nu înţeleg nimic. Fă-ne favoarea — îl rugă — mai stai aici câteva zile să-ţi facem un examen general. Poate asta să ne lămurească“.

Neuhof era prea bucuros ca să nu-şi dea consimţământul. Examenul avu loc în amănunţime şi cu aparatura cea mai modernă; nu scoase însă la iveală mai nimic. Medicii luară cunoştinţă de un organism sănătos, fără nici o anomalie, cu excepţia hipertrofiei pronunţate a glandei pineale, fapt considerat fără nici o semnificaţie.

Neuhof îşi serbă cununia, aşa cum plănuise, de Sfânta Maria. Soţia sa se dovedi o femeie foarte simpatică, veselă, ataşată, dar cam cheltuitoare. Avea imaginaţie şi gust de mereu alte lucruri costisitoare, iar bietul Neuhof verifică temeinicia proverbului care spune că foamea vine mâncând. Trebui să plece de la Societatea de Asigurare şi se lansă în afaceri pe cont propriu.

Cunoştea destui inşi care lucrau în lumea bancară şi aranjă, cu ajutorul lor, câteva mici speculaţii de bursă. Îşi petrecea, ca urmare, o bună parte a timpului pe la ghişeele instituţiilor de credit. Aşa se întâmplăcă un „hold-up“ sângeros îl prinse în clădirea Băncii Imobiliare din Linz. Casierul apăsase cu piciorul pe o sonerie de alarmă, şi jefuitorii, speriaţi, fugind, trăseseră la nimereală. Fură înhăţaţi curând, dar lăsară în urma lor o baltă de sânge. Din ea, poliţia culese opt morţi şi unsprezece răniţi.

Cu Neuhof, interveni iar ceva extraordinar. Toată lumea credea că e pe lumea cealaltă, fiindcă zăcea fără suflare, dar se ridică singur atunci când poliţiştii ajunseseră lângă el. Avea hainele găurite vizibil în faţă şi spate; cel puţin două gloanţe

păreau să-i fi străpuns, unul pieptul şi celălalt abdomenul. Neuhof declară că simţise o lovitură năpraznică, de pe urma căreia îşi pierduse cunoştinţa. Peste vreun sfert de ceas, când sosi şi Salvarea, nu-l mai durea nimic. Dezbrăcat, spălat de sânge (părea să fi curs din el gârlă), controlat cu atenţie, era într-adevăr nevătămat. Nici o urmă de zgârietura măcar, deşi oricine ar fi jurat că încasase în plin nişte gloanţe. Cu totul inexplicabilă era prezenţa sângelui său (aşa cum reieşise la analiză) pe hainele şi cămaşa perforată.

Anchetatorii avură destulă bătaie de cap ca să reconstituie împrejurările în care se săvârşise exact jaful, pentru că autorii lui primiseră ajutorul cuiva din rândurile personalului băncii. Drept urmare, lămurirea chestiunii „împuşcatului fără rană“ — cum scriseseră ziarele — trecu pe al doilea plan, şi, până la urmă, inspectorul şef, plictisit de prea multe enigme, o făcu, pur şi simplu, uitată.

Amănuntele acestea din biografia lui Neuhof ar fi rămas necunoscute, dacă personajul nu ajungea să intrige foruri superioare şi să devină obiectul unor investigaţii secrete, foarte minuţioase. Prima o întreprinse detectivul cel mai iscusit al *Societăţii de Asigurare Municipale Vieneze* (Wiener Städtische Versicherung), Joseph Kienzl. Lui i se păru suspectă o tranzacţiune întreprinsă de Neuhof. Acesta vânduse poliţa asigurării sale pe viaţă la W.S.V. cu 50 la sută din valoarea ei. Cota era avantajoasă, dar cui îi convenea să avanseze atâţia bani gheaţă unui om, relativ tânăr şi sănătos, pentru o scadenţă, după toate probabilităţile, foarte îndepărtată.

Prin interpuşi, dibaci aleşi, Kienzl, abil, îl trase de limbă pe cumpărător. Acesta ştia sigur că Neuhof mai avea maximum un an de trăit; cam atâta îi lăsa speranţa o hepatită acută. Diagnosticul îl pusese însuşi fratele achizitorului poliţei de asigurare, medic internist experimentat care, că nu cumva să se înşele, făcuse şi un consult, apelând la încă doi colegi.

Kienzl îl urmări discret pe Neuhof şi fu uimit să constate că arată înfloritor (neţinând seama de funestul verdict, mănâncă şi bea cu poftă, fără a suferi ceva). Detectivul obţinu, uzând de o şiretenie, reexaminarea medicală a celui care urma să-şi dea curând obştescul sfârşit. Cum bănuia, Neuhof nu avea nimic şi ficatul lui putea stârni invidia unui bou.

Descoperi, în plus, că falsul muribund mai contractase înainte alte opt asigurări pe viaţă şi le cedase poliţele, la fel,

încasând anticipat jumătate din valoarea lor. Fusese găsit bolnav de diferite maladii mortale, cu deznodământ grabnic, inevitabil: lymfosarcom, infarct miocardic cu şoc cardiogen, anevrism disecant al aortei, nefrită acută infecţioasă etc.

Neuhof nu avea, după câte rezulta, nici pe dracu. Îi mergea foarte bine şi izbutise să împlinească o serie de visuri ale ambiţioasei sale soţii. Perechea îşi cumpărase o vilă cochetă aproape de Innsbruck, schimbă Volkswagen-ul pe o Lancia sport, ultimul model, petrecu o vacanţă în Corsica şi alta la St. Tropez.

Escrocherie, fără îndoială, era convingerea lui Kienzl. Dar, cu toată experienţa pe care o câştigase în astfel de cazuri, nu putea să-şi explice cum proceda Neuhof. Începu să adune cât mai multe date în legătură cu el, nădăjduind ca astfel să descopere trucul.

Curând, trebui să admită, vrând nevrând, că medicii care-l examinaseră pe Neuhof erau competenţi şi de bună-credinţă, ba, culmea, lucru incredibil, diagnosticele lor fuseseră exacte. Făcu apel la un expert şi cercetă împreună cu dânsul toate buletinele de analiză, radiografiile, tomografiile, electrocardiogramele. Descusu personalul medical care le executase. Nici o neregulă, oamenii lucraseră extrem de conştiincios şi erau cunoscuţi prin corectitudinea lor morală, exemplară.

Răscolind biografia lui Neuhof, Kienzl dădu şi peste povestea cu atacul Băncii Imobiliare din Linz. Cercetă încă o dată atent dosarul clasat, îşi băgă propriul deget prin găurile hainei şi cămăşii „împuşcatului fără rană“ (amândouă pline de sânge închegat rămăseseră păstrate la arhivă). Avu o lungă convorbire cu inspectorul care instruise afacerea. Acesta îi declară, după vreo oră, văzând ce-l interesează îndeosebi pe Kienzl: „Dragul meu, cu povestea asta, mi-am crăpat şi eu capul să o dezleg. Până la urmă, m-am convins că e mai sănătos să o las aşa, încurcată. Altfel trebuia să sfârşesc prin a crede în minuni. Dacă dumneata eşti dispus, dă-i înainte, dar eu l-am văzut cu ochii mei pe Neuhof ăsta, gol-puşcă, scos de sub duş şi fără măcar o zgârietură pe corp — te asigur. N-am în privinţa aceasta cel mai mic dubiu. Cum au apărut găurile alea în haina şi cămaşa lui? Dumnezeu ştie — şi eu cu astfel de persoane simandicoase nu mă ocup!“

Pe Kienzl, mirosul de copoi bătrân îl duse şi la cazul

leucemiei vindecate miraculos. Aici, doctorul o ţinu categoric: „Prima analiză a fost greşită; se întâmpla şi la case mai mari!“

În raportul său, Kienzl menţionă că doctorul nu izbutise să-l lămurească de ce analizele celelalte nu ieşiseră din capul locului bune, ci succesiv, globulele albe scăzând treptat până atinseseră cifra normală. Era posibil oare ca simptomele bolilor lui Neuhof să fi fost simulate?

În dosarul constituit de Kienzl figurează scrisorile a patru eminenţi patologi care, solicitaţi să-şi dea avizul, exclud o atare ipoteză.

„Exisită mijloace de provocare artificială a unei insuficienţe cardiace. Chiar şi rezultatele anumitor examene, de pildă prin ultrasunete, sunt manipulabile, dacă au avut loc influenţe asupra funcţionării corecte a computerelor. Este cu neputinţă însă de simulat un lymfosarcom“ — afirma răspicat prof. Dr. Hermann Wolf Meidinger, directorul Centrului de cercetări oncologice din Heidelberg.

„Analizele, repetate pe o perioadă mai lungă de timp, elimină riscul unor diagnostice eronate. Simularea îşi reduce, în asemenea cazuri, şansele de reuşită aproape la zero“ — preciză prof. Dr. Thomas Lawrence, Anacrobics Center Dallas.

„Indiferent pe ce cale au fost provocate, dacă examenele medicale, corect executate, le certifică, boli ca infarctul miocardic sau leucemia sunt instalate în organism. Acesta poate poseda uneori, desigur, forţe de autoapărare imprevizibile, cum s-a constatat. Dar e vorba atunci de cu totul altă problemă“ — era părerea prof. Dr. imunolog Samuil Glücksmann din Mannheim, premiul Nobel în 2185.

„Boli ca nefrita infecţioasă ori hepatita acută se lasă identificate precis. Nu există aici îndoială, dacă pacientul a fost supus tuturor probelor şi examenul a decurs în condiţiile specifice prevăzute“ — susţinea şi prof. Dr. Jerome Lévy-Brice, şeful serviciului de radiologie al Institutului Curie.

În raportul său, Kienzl considera, prin urmare, indiscutabilă autenticitatea bolilor lui Neuhof.

„Două probleme se ridică, însă, de aici încolo — ţinea să atragă atenţia bătrânului detectiv.

Prima: cum şi-a provocat Neuhof aceste maladii grave, fiind clar că sunt opera lui, întrucât au avut o ţintă comună, vânzarea avantajoasă a poliţelor de asigurare pe viaţă: de asemenea, numărul mare al afecţiunilor, contractate una după

alta, într-o perioadă, relativ scurtă, conduce către o concluzie identică".

În privinţa aceasta, Kienzl, reputat pentru prudenţa sa, avusese iarăşi grijă să verifice bine pe ce bază putea susţine că aşa stau lucrurile. Dosarul conţinea încă o serie de declaraţii ale unor specialişti care, toţi, confirmau posibilitatea provocării maladiilor respective. Cele de natură virotică sau microbiană erau uşor contractabile prin simpla contaminare sau infectare deliberată. Altele, că hepatita acută, puteau fi iscate, consumând anumite substanţe toxice pe cale alimentară. Şi punerea în primejdie mortală a inimii era realizabilă cu ajutorul unor eforturi fizice de suprasolicitare.

Existau, aşadar, mijloace ca Neuhof să-şi fi cauzat singur bolile care-i permiseseră să vândă uşor poliţele de asigurare pe viaţă, conchidea Kienzl.

Făcea rezerve doar în cazurile leucemiei şi împuşcării cu ocazia tentativei de prădare a Băncii Imobiliare. Întâiul nu-i aducea lui Neuhof nici un avantaj, dimpotrivă îl împiedica să se căsătorească, aşa cum — după toate aparenţele — o dorea. Celălalt intervenise fără să fie prevăzut şi putea crea încurcături, fiindcă risca să dezvăluie nişte combinaţii financiare nu prea curate.

Cea de-a doua problemă rămasă nelămurită, Kienzl o formulă prin următoarea întrebare: „Cum reuşea Neuhof, după ce-şi provoca diferite maladii mortale, să se vindece rapid de ele?"

Detectivul mărturisea, în raportul său, că nu găsise la această chestiune-cheie un răspuns satisfăcător. Îşi îngăduia numai să enunţe o presupunere:

„După toate probabilităţile, Neuhof posedă o imunitate naturală împotriva unor tulburări ale organismului, mortale în scurtă vreme la alţi inşi. Din datele adunate de mine, rezultă că mai sus-pomenitul nu-şi cunoştea, iniţial, această însuşire, dar a descoperit-o, datorită anumitor experienţe pe care le-a trăit. El s-a îmbolnăvit efectiv de leucemie şi împrejurările i-au dat prilejul să constate că organismul său a înfrânt cu mijloace proprii maladia, în chip miraculos.

Câtă eficacitate şi promptitudine au aceste puteri defensive şi-a dat seama — cred — abia după „hold-up"-ul de la Banca Imobiliară din Linz, căci acolo am convingerea că un glonte i-a străbătut efectiv plămânul şi altul pântecele. Sistemul de

imunitate a intrat fulgerător în acţiune şi a realizat oprirea hemoragiei, absorbţia ei şi refacerea ţesuturilor, dată fiind urgenţa intervenţiei spre a împiedica moartea organismului.

Ulterior, Neuhof, descoperind ce facultăţi autovindecătoare posedă şi experimentându-le, poate, în secret, o vreme, a imaginat escrocheria cu poliţele de asigurare pe viaţă. Nu e de mirare că i-a venit o asemenea idee, ea răsărea din experienţa lui în acest domeniu.

Procedeul ar fi, în linii mari, următorul:

Neuhof contractează o asigurare importantă pe viaţă, vârsta şi sănătatea sa permiţându-i să o realizeze uşor. Îşi provoacă apoi o boală, nevindecabilă, cu sfârşit funest apropiat şi are grijă să obţină certificarea ei medicală. Negociază pe urmă poliţa de asigurare, iar, după ce o vinde, obţine o însănătoşire rapidă. Bănuiesc că a găsit o cale prin care îşi declanşează sistemul de imunitate atunci când vrea, neputând însă a-i ţine în loc funcţionarea peste un anumit termen primejdios. Toate malversaţiunile săvârşite s-au desfăşurat în intervale de timp relativ foarte scurte, înainte ca maladiile respective să poată provoca ravagii ireversibile în organism.

Nu am reuşit să aflu cum face aceasta, problema depăşind, în fond, competenţa mea.

Ţin să închei, în schimb, prezentul raport cu următoarele remarci practice:

Tranzacţiile lui Neuhof sunt, indiscutabil, frauduloase, dar ele nu lezează interesele companiei noastre, nici ale altor societăţi similare. Înşelaţi rămân doar cumpărătorii poliţelor şi reclamaţiile lor au determinat, în ultimă instanţă, ancheta mea.

În orişice caz, semnalmentele lui Neuhof ar trebui comunicate tuturor agenţiilor de asigurare, pentru a-l împiedica pe individ să-şi continue escrocheria.

Având în vedere facultăţile aproape incredibile, care au format obiectul anchetei mele — sfârşea raportul întocmit de Kienzl — socotesc utilă prevenirea şi a altor foruri, mai înalte. N-ar fi exclus ca lui Neuhof să-i dea prin cap şi unele lucruri care pot afecta securitatea publică, pe plan internaţional chiar.

E, apoi, de o importanţă capitală pentru omenire să afle cum se produce vindecarea radicală şi rapidă a atâtor maladii, rămase până astăzi flageluri umane teribile.

Socotesc, prin urmare, o necesitate publică de prim ordin supravegherea îndeaproape a lui Martin Neuhof.“

De aici încolo, dosarul conţine procese-verbale, expertize, note confidenţiale şi alte documente cu menţiunea *Top secret*.

Afacerea Neuhof intră în raza de investigaţii a organelor securităţii naţionale şi, curând, cele mai înalte foruri politico-administrative şi militare îi acordară o însemnătate prioritară.

Numele personajului fu asociat unor acte grave de spionaj. Cineva reuşise să sustragă o bucată de oţel imperforabil şi să vândă preţiosul material părţii care nu-l posedă, provocând astfel revizuirea acordului Sarg 16 şi înlocuirea lui cu altul nou (Sarg 17), abia după largi şi laborioase tratative.

Bănuielile se îndreptară către Neuhof din următoarele motive: baza unde se făceau experienţele cu oţelul rar era înconjurată de un cordon radioactiv, lat şi foarte puternic; cum răpitorul nu folosise căile controlate (existau indicii că trecuse printr-o zonă ucigătoare), numai cineva dotat cu o imunitate fără pereche ar fi fost în stare să săvârşească acest act şi să rămână teafăr. În plus, Neuhof se aflase, la data furtului, pe acolo, după unele mărturii. Ce să mai spunem de faptul că veniturile bănuitului porniseră să crească vertiginos, cam din acele momente, conform rapoartelor secrete primite? Personajul avea câteva depozite mari de bani în diferite bănci elveţiene, engleze şi americane, cumpărase terenuri întinse pe coasta Mediteranei, deţinea acţiuni importante ale unor companii internaţionale de asigurare (şi aceasta reţinuse atenţia, cunoscută fiind branşa în care lucrase Neuhof)...

Individul trezi curând şi suspiciunile părţii care — se credea — intrase în posesia mostrei de oţel furate. Un matematician ilustru care era tocmai pe cale să-i furnizeze o metodă nouă, senzaţională, de calcul probabilistic, capabilă a mări preciziunea prognozelor, până aproape de exactitate (98,7%), decedă subit, în împrejurări ciudate şi nimeni nu mai putea (cel puţin momentan) continua lucrările lui. O gripă virotică mortală, rezistentă la orice antibiotic, îl dăduse gata în câteva zile. I-o transmisese o balerină cu care trăia. Ea însă făcu o formă mult mai slabă, deşi încă foarte greu tratabilă. Balerina adora pisicile şi una dintre ele suferise cu puţin timp înainte de aceeaşi boală. Agenţi ai serviciului secret aflară că animalul contractase boala cam odată cu un copil din vecini. Amândoi scăpaseră uşor. Băiatul obişnuia să se joace cu pisica. El bătuse, în ziua anterioară, mingea pe terenul de foot-ball din cartier şi fusese aplaudat pentru nişte „goal“-uri magistral marcate. Admiratorul

era o persoană adultă, care-i oferise o băutură răcoritoare (avea sticla la el şi consumase numai un sfert dintr-însa). După toate semnalmentele, suporterul părea să fi fost Neuhof însuşi.

Specialiştii apreciară că boala se transmisese printr-un virus necunoscut, cu însuşirea de a-şi multiplica fantastic nocivitatea şi rezistenţa la antibiotice, pe măsură ce străbătea mai multe medii vii.

Dispariţia matematicianului stârni furia unor grupuri de state şi satisfacţia altora, rivale. Echilibrul mondial, iarăşi ameninţat, se păstrase totuşi. Daunele aduse unei părţi conveneau celeilalte şi realizau între ele o anumită compensaţie reciprocă. Cum Neuhof avusese grijă să împartă aproximativ egal necazurile şi bucuriile, îşi asigură astfel şi o relativă imunitate politică.

Patru agenţi secreţi de primă mână pieriră încercând să-l răpească. Forţele adverse îl vegheau îndeaproape — cum se vădi — şi interveniră prompt. Când acestea din urmă îi întinseseră o cursă, la rîndul lor, reprezentanţii părţii care căutase să-l captureze îi dezvăluiră primejdia şi luară locul apărătorilor dinainte.

Neuhof deveni, în consecinţă, obiectul unor tentative repetate de lichidare şi totodată o fiinţă ocrotită discret, dar foarte eficace, şi mai straşnic ca oricare alta.

De numeroase atentate îl salvă şi misterioasa lui imunitate naturală. Ieşi nevătămat din şase explozii care s-ar fi jurat că-l făcuseră bucăţele. Rezistă la cincizeci şi trei de otrăviri. Scăpă de o gazare provocată şi întreţinută aproape două zile. Fiecare tentativă de asasinat eşuată atrăgea note diplomatice în termeni foarte drastici. Pe rând, părţile bănuite a fi pus la cale acţiunile se ameninţau, după împrejurări, până acolo încât să-şi atragă atenţia că o eventuală suprimare a lui Neuhof ar putea constitui un „casus belli“.

Mai interveni ceva: pe măsură ce imunitatea personajului nu mai lăsa loc la nici o îndoială, ideea că aflarea secretului său ar oferi omenirii şanse asemănătoare câştiga teren. Distrugerea lui Neuhof ar fi anulat această formidabilă speranţă.

Ideal era ca individul, rămânând în viaţă, să poată fi supus, fără încurcături diplomatice, unui studiu ştiinţific atent.

Aşa se păşi pe calea *Tratatului de la Neuhof*.

Tatonări, sondaje, nenumărate conferinţe, şi apoi două întâlniri la nivelul cel mai înalt sfârşiră printr-un acord. O

comisie mixtă, formată din reprezentanţii părţilor interesate, căpătă însărcinarea să organizeze examinarea metodică şi amănunţită a lui Neuhof, rezultatele cercetării urmând a folosi deopotrivă tuturor, fără a privilegia pe cineva.

„Organul astfel constituit — se prevedea în acordul realizat — va beneficia de mijloacele necesare pentru a-şi putea îndeplini misiunea. La îndemâna lui vor sta orice date culese în legătură cu Neuhof, spre a fi verificate şi confruntate. Experţilor de cea mai înaltă calificare li se va oferi posibilitatea să studieze problema „pe viu“. Toate hotărârile rezultate din cercetare sau reclamate de ducerea ei înainte vor fi luate numai prin asentiment unanim.“

Martin Neuhof fu ridicat în ziua de 16 August 2198 şi transportat „undeva pe insula Gotland“, la o reşedinţă special amenajată ca să poată permite investigaiţiile prevăzute şi păstrarea secretului lor. Cercetările efectuate asupra prizonierului cu ajutorul razelor Röntgen şi al ultrasunetelor nu constatară nimic anormal, în afară de cunoscută hipertrofie a glandei pineale. Mute rămaseră şi analizele de tot felul. Nici o indicaţie în plus nu putu fu smulsă unui şir întreg de biopsii.

După două săptămâni, cercetătorii se aflau exact acolo de unde porniseră. Investigaţiile lor nu făcuseră decât să confirme că, într-adevăr, organismul lui Neuhof îşi apăra buna funcţionare împotriva oricărei modificări patologice cu o eficacitate extraordinară. Pe ce cale? Specialiştii, oameni de ştiinţă reputaţi, nu puteau să înţeleagă. Vindecarea avea loc prin resursele organismului însuşi, fără vreun recurs la substanţe externe. Apăreau anticorpii, fagocitele, atoxinele, dar într-o proporţie uriaşă. Cum se petrecea aceasta? Nimeni nu găsea încă o explicaţie plauzibilă.

Straniu era că reacţiile salvatoare cunoşteau viteze diferite în cazuri identice. Acelaşi microb introdus în organism fu distrus, o dată, după câteva secunde; altă dată, abia peste o zi. Probabil, formulară presupunerea specialiştii, Neuhof posedă facultatea de a comanda, între anumite limite, ritmul desfăşurării reacţiilor salvatoare.

Un test îi lăsă pe examinatori perplecşi. Ei implantară un corp străin în ţesuturile lui Neuhof. Cum iniţial, locul unde fixară obiectul nu stânjenea nici o funcţionare vitală, radiografiile arătară că acesta fusese, pur şi simplu, izolat complet. Ulterior, alegându-se o poziţie primejdioasă (în rinichi), organismul

elimină corpul străin ca pe un calcul, executând dinăuntru o adevărată intervenţie chirurgicală. Dar incizia abia putu fi urmărită; rana pe unde avu loc expulzarea obiectului se închise şi dispăru fără urme, după câteva secunde.

Comisia ţinu o serie nesfârşită de şedinţe care dădură prilejul participanţilor să bată bine apa în piuă. La un moment dat, cineva făcu o propunere genială prin evidenta ei simplitate imbecilă:

„De vreme ce nu putem afla secretul lui Neuhof şi, deci, nădejdea de a-i utiliza aptitudinile în folosul omenirii e vană, hai să-l curăţăm, că tot ne-a pricinuit până acum destule buclucuri. Riscul unui accident, în timpul experienţelor, a fost prevăzut“.

Discutarea acestei luminoase propuneri dură alte două săptămâni (ca să mai fie lăsat răgazul necesar încă unor teste suplimentare şi să se obţină acordul fiecărui guvern).

La 15 septembrie, Comisia hotărî în unanimitate lichidarea lui Neuhof.

A doua zi, dimineaţă, se întâmpla, însă, ceva senzaţional. După anestezierea lui Neuhof, chirurgul şef vru să verifice încă o dată că întreaga echipă care-l asista ştie ce are de făcut. „Aşadar, domnilor, spuse el, pe un ton uşor solemn, oprim inima pacientului şi o împiedicăm să mai bată pană constatăm moartea clinică. E vorba, să fim înţeleşi, tot de o experienţă, măsurarea rezistenţei la «stopul cardiac»“.

Atunci, pe corpul gol al lui Neuhof, apăru brusc o eczemă. Erau nişte pete de roşeaţă, dar se observă imediat că aveau o simetrie perfectă şi alcătuiau un bizar arabesc. Peste câteva secunde, acesta îşi modifică desenul, păstrându-i însă regularitatea uimitoare. Mereu alte modele se succedară sub feţele înlemnite ale chirurgilor şi personalului ajutător. Corpul lui Neuhof pâlpâia ca o reclamă luminoasă. „Sunt niş... nişte semnale“, reuşi să articuleze cineva, cu glasul gâtuit de emoţie.

Sărea în ochi că aşa era, drept care toată lumea conveni ca execuţia lui Neuhof să fie oprită. Comisia, alertată, sosi la faţa locului; jocul fascinant al eczemelor-arabescuri continuă sub ochii ei.

O şedinţă fulger, ţinută pe loc, revocă (iarăşi în unanimitate) hotărârea anterioară, deşi aceasta tăia, ca să spunem aşa, nodul gordian cu decizia lui Alexandru Macedon. (Se pare însă că omenirea e condamnată să prefere soluţiilor simple, procedurile complicate, de unde desfăşurarea neprevăzută a

istoriei).

Sosi la Gotland, chemată urgent, o întreagă armată de lingvişti, semioticieni şi logicieni. Până ajunseră ei, se filmă cu grijă succesiunea arabescurilor. Măsura îşi dovedi înţelepciunea curând, fiindcă semnele încetară, de îndată ce efectul anesteziei porni să dispară şi Neuhof îşi recăpăta conştiinţa.

Lingviştii, semioticienii şi logicienii lucrară ajutaţi de cele mai perfecţionate calculatoare electronice aproape o lună şi jumătate. La 3 decembrie comunicară că reuşiseră să descifreze limbajul arabescurilor şi să traducă mesajul transmis pe această cale cu totul neobişnuită.

Erau doar câteva propoziţii repetate într-una, dar când membrii Comisiei le aflară, făcură nişte mutre lungi.

Mesajul (specialiştii explicară că, dată fiind natura absolut ieşită din comun a limbajului ideografic folosit, traducerea, fatal aproximativă, era oarecum telegrafică) suna cam aşa:

„OPRIŢI ASASINARE NEUHOF, CONTRAR FABRICĂM VIRUS NIMICITOR. PIERIŢI TOŢI CA GORINO*. DACA NE LĂSAŢI ÎN PACE, NU VĂ FACEM NICI UN RĂU“.

Mesajul era lipsit de orice semnătură. Cei care-l emiseseră — apărea clar — ţineau să rămână anonimi.

După primirea mesajului, dezbaterile comisiei deveniră furtunoase, specialiştii consultaţi nereuşind să se pună de acord tocmai asupra răspunsului la întrebarea-cheie: cine lansase ameninţarea?

______

* Era numele matematicianului mort în urma gripei virotice.

Secretul cercetărilor încetă; faptele deveniră de domeniul public. „Sunt prea grave — hotărâră guvernele — pentru ca lumea să le ignore“. Apărură numeroase ipoteze şi o vastă literatură pe marginea lor. Îi vom scuti pe cititori de ea (deşi a ocupat multă vreme locul principal în atenţia publică), ne vom rezuma doar la menţionarea presupunerilor celor mai serioase.

Să precizăm că în timpul nesfârşitelor dispute, experienţele asupra lui Neuhof fură complet suspendate. Tratat regeşte, el rămase totuşi la Gotland şi se amenaja în jurul insulei un scut izolator care împiedica orice contact al lumii cu punctul geografic primejdios. Personalul de serviciu, specialiştii, membrii comisiei, ca şi întreaga populaţie localnică erau sortiţi

sacrificiului, dacă teribila ameninţare ajungea cumva să fie tradusă în fapt. Legăturile între ei şi restul omenirii se păstrau strict pe calea undelor.

Revenind asupra ipotezelor, prima, foarte populară, aparţinea faimosului astrofizician Rudolf Miels. El o împărtăşi publicului printr-un interviu, reprodus de aproape toate ziarele mari din lume, susţinând o opinie — ca să spunem aşa — la mintea cocoşului. Mesajul s-ar datora unor făpturi extraterestre, dotate cu inteligenţă şi instalate în trupul lui Neuhof, al cărui organism constituind pentru ele spaţiul lor vital, înţelegeau să facă tot ce puteau spre a-l apăra.

Iată explicaţia fantasticei imunităţi fizice a „împuşcatului fără răni" — preciză savantul. „*Neuhofienii*, să le spunem deocamdată aşa, câtă vreme nu ştim mai mult despre ei, (termenul se impuse) stăpânesc o tehnologie foarte avansată, în multe privinţe superioară celei umane, dovadă fiind sintezele biofizice şi operaţiile ultradificile pe care le execută fulgerător. E drept că o fac din *interiorul corpului omenesc* şi graţie micimii lor pot interveni direct la faţa locului, ceea ce favorizează simţitor condiţiile de lucru". O altă concluzie pentru Miels privea dimensiunea „neuhofienilor". Ei trebuie să fie sigur nişte făpturi ultramicroscopice, probabil, chiar sub mărimea virusurilor, de aceea pot să ajungă fără nici o dificultate în orice punct al organismului pe care şi l-au ales ca sediu. Numai datorită micimii lor au rămas neobservabili la examenele radioscopice şi au scăpat chiar analizelor chimice, ferindu-se să intre în vreo picătură de sânge extrasă din corpul lui Neuhof."

„Cum au pătruns însă acolo? — suna o întrebare a celui care-i luase savantului interviul. Şi de ce l-au ales tocmai pe Neuhof?" insista reporterul.

Miels avea răspunsul său la aceste chestiuni. Extratereştii descinseseră în universul nostru printr-un „nod al spaţiului", venind dintr-o lume paralelă. „Ştiţi ce sunt *punctele de răspăr* ale curbelor? Imaginaţi-vă acum aşa ceva în spaţiu — adăugă savantul. Fireşte, spus foarte simplificat, ca să înţeleagă toată lumea. E probabil că, undeva, la un moment dat, în trupul lui Neuhof a apărut o astfel de poartă punctuală."

„De ce atunci invadatorii nu părăsesc corpul cu pricina, ca să ocupe altul, când primul riscă să piară?" — nu se lăsă jurnalistul.

Aici Miels era mai puţin categoric, dar găsea şi pentru

această nedumerire o explicaţie. „S-ar putea — răspunse el, cu obligatoria rezervă pe care i-o dicta dubiul ştiinţific — ca neuhofienii să nu poată trăi decât în interiorul unei fiinţe vii şi să moară de cum ar părăsi-o. Gîndiţi-vă — îl invită pe interlocutor, surâzând înduioşat, savantul — la dimensiunea lor. Pentru ei a parcurge distanţa între două trupuri e o problemă grea, ca o călătorie a noastră pe altă planetă.“

Miels furniză încă o explicaţie posibilă: n-ar fi exclus ca Neuhof să aibă anumite particularităţi anatomo-fiziologice, care să-l facă *singurul* spaţiu habitabil pentru fiinţele instalate în trupul său. Ca exemplu, cita hipertrofia glandei pineale. Poate că numeroase asemenea expediţii au eşuat, până când au găsit terenul prielnic. „Dar asta — adăugă modest savantul — ar putea să o lămurească mai bine ca mine anatomo-patologii“.

Teza lui Miels întâmpină obiecţii serioase din partea bătrânului genetician Aram Kimurdjian. El şi le expuse cu ocazia unei conferinţe de presă televizate şi transmise pe tot globul, prin sateliţi.

„Distinsul meu coleg Rudolph Miels se lansează într-o ipoteză hazardată, atribuind inteligenţă — şi încă una superioară — unor făpturi microscopice, îşi începu cuvântul geneticianul. Materia cerebrală sau orice altă substanţă capabilă să preia funcţiile ei, continuă dânsul, după ce-şi potoli tusea care-l îneca, presupune o anumită dezvoltare dimensională apreciabilă. Ne-o dovedeşte întreaga evoluţie a vieţii pe pământ. Dar, şi aşa, neuhofienii, fiinţe inteligente, dacă au ajuns la o tehnologie atât de înaltă, trebuie să fi făurit şi o civilizaţie corespunzătoare. Unde sunt atunci uzinele, laboratoarele, maşinile şi vehiculele lor, căci nici un aparat al nostru nu le-a observat? În ce văgăună invizibilă din corpul lui Neuhof stau ascunse?“

Kimurdjian tuşi iarăşi îndelung ca să reia apoi raţionamentul întrerupt: „Pe urmă, ipoteza onoratului meu coleg lasă neexplicate relaţiile micilor făpturi cu găzduitorul lor. Dacă ar folosi organismul său doar ca spaţiu vital, nu le-am fi surprins împlinindu-i dorinţele, până la un anumit punct.
Cum reuşeşte Neuhof să se facă ascultat de minusculii lui oaspeţi? Şi de ce, dacă ei au asemenea puteri, lucrurile nu se petrec invers?

Kimurdjian sugeră la rândul său o explicaţie. După el, neuhofienii erau doar nişte bacterii sau virusuri mai speciale,

rezultate dintr-un accident genetic. Habitus-ul lor natural era organismul unde luaseră naştere şi se puteau înmulţi mai departe. Altundeva nu aveau condiţiile necesare. Particularitatea acestor microorganisme ar consta într-o facultate de receptare şi transmitere a anumitor informaţii. Ca urmare, bacteriile sau virusurile cu asemenea însuşiri permit teleghidarea lor dintr-un centru care ar afla astfel orice se întâmpla în corpul lor Neuhof, având şi. posibilitatea de a interveni aproape instantaneu peste tot.

Rolul diriguitor îl joacă, probabil, glanda pineală hipertrofiată. Cine ştie ce funcţiuni miraculoase posedă? Oricum — căută să se facă mai bine înţeles Kimurdjian — ea lucrează ca un mare atelier formidabil utilat şi care-şi trimite imediat echipele de depănare înzestrate cu ustensile ultraperfecţionate, acolo unde apare vreo avarie.

„Cred că foloseşte pentru informaţiile de afară chiar creierul lui Neuhof; de aceea îi şi execută, în anumite condiţii, comenzile prin forţa instinctului de conservare. Neuhof a descoperit că poate exercita un fel de şantaj asupra glandei sale pineale. Refuzând, bunăoară, să mănânce şi punându-şi astfel în primejdie viaţa, hotărâre care ar declanşa presiunea instinctului de conservare.

În orişice caz, totul vine de la acelaşi ins cu o constituţie anatomică aparte. Mesajul îi aparţine pur şi simplu lui Neuhof, care a găsit, în ultimă instanţă, această cale originală, ca să se apere de moarte. Grav este că nu glumeşte şi poate într-adevăr să-şi exercite ameninţarea, organismul său putând realmente să producă virusuri de necombătut".

Alt savant reputat, Harry Maclood, se declară, într-o bună măsură, de acord cu Kimurdjian. Cum sunt receptate şi transmise informaţiile, acesta era calul de bătaie al parapsihologului din Philadelphia. Comunicarea între centru şi vectorii teleghidaţi trebuie să admită undele „psi". Şi, dacă e vorba de ele, bacteriile sau virusurile speciale nu mai sunt neapărat necesare. Neuhof ar poseda doar un al şaselea simţ, poate datorat glandei pineale hipertrofiate, oricum bazat pe o foarte înaltă frecvenţă a amintitelor unde. Altfel zis „subiectul" reuşeşte să vadă clar şi amănunţit tot ce se petrece în interiorul corpului său. Dar nu numai atât. Undele „psi" îi permit să şi intervină oriunde în acest spaţiu privilegiat, eliminând repede cauzele dezordinilor. Cum o face? Foarte simplu! Tot printr-o

mobilizare a resurselor defensive naturale, dar reacţiile respective sunt amplificate şi accelerate enorm pe calea concentrării psihice.

„N-ar fi cu desăvârşire exclus — adăuga Maclood, dând şi el dovadă de o prudenţă ştiinţifică sănătoasă — ca Neuhof să dicteze observaţiile iniţiale făcute asupra sa. Altfel zis, el să pară atins de grave maladii fără a avea nimic, examinatorii pacientului suferind o influenţă hipnotică. Nu nişte oameni au făcut, până la urmă, toate constatările, chiar folosind aparate complicate? se întreba retoric Maclood. Şi atunci, continua dânsul, e oare
imposibil ca Neuhof să-i fi silit să vadă ceea ce el însuşi le sugera? Ba chiar faimosul mesagiu, ce ne garantează că nu a fost o halucinaţie colectivă?“

Susţinătorii acestor teorii contradictorii fură invitaţi să şi le expună la o „masă rotundă“ televizată. Ea stârni un imens interes, ba chiar prilejul opiniei publice mondiale să fie martora câtorva incidente jenante.

Astfel, Miels îşi exprimă surpriza că ilustrul său coleg genetician habar n-are de existenţa tranzistorilor micronizaţi (asta în legătură cu mărimea neuhofienilor!). Şantajul asupra glandei pineale i se pare, să fie scuzat pentru expresie, cam „ridicol“. Nu e mai uşor imaginabil ca Neuhof să şantajeze el microfiinţele inteligente exact în acelaşi chip?

Cât priveşte undele „psi“, îşi declina orice competenţă în materie de telepsihokinetică, spiritism, ocultistică şi alte asemenea „bazaconii“.

Afirmaţia ultimă, Maclood o consideră dovada analfabetismului la care pot ajunge, datorită unilateralităţii, chiar oameni de ştiinţă celebri. În plus, ţinu să specifice că „expansiunea universului“, „găurile negre“, „quasarii“ şi alte produse ale imaginaţiei astrofizicienilor nu i se par mai plauzibile ca undele „psi“.

Miels îl întrebă dacă Neuhof a hipnotizat şi aparatele de filmat. Kimurdjian voi să ştie de ce nişte fiinţe inteligente, care izbutesc să refacă instantaneu viaţa organică perturbată violent, nu pot străbate fără a pieri distanţa între doi inşi? Sau ce-i împiedică să folosească pentru o atare deplasare... cum să zic — se încurcă el şi tuşi iarăşi — contactele naturale, fizice, ale lui Neuhof, cu soţia sa măcar?

În ciuda împunsăturilor reciproce, participanţii la masa

rotundă se înţeleseră perfect asupra unui punct: indiferent oe sunt neuhofienii, ei îi conferă adăpostitorului lor o imunitate de a cărei putere extraordinară lumea ar face bine să ţină seama, fiindcă altfel riscă să piară. Paralel cu agitaţia publică întreţinută pe această temă de presă, radio, televiziune, diverse întruniri şi manifestaţii, se desfăşura şi o febrilă activitate secretă, la nivel diplomatic înalt. Avură loc nenumărate consultaţii între guverne; se examinară tot felul de sugestii şi propuneri în vederea prevenirii unor pericole care ar putea surveni. Comisia din Gotland primi pe calea undelor ordinul să înceapă tratative cu neuhofienii, respectând strict instrucţiile superioare.

Dificultatea principală părea să fie însăşi înfiriparea unui dialog cu ei, dar problema se rezolvă mult mai uşor decât îşi închipuise cineva: Martin Neuhof află în linii generale, dar fără echivoc, cam ce doreau interlocutorii săi ide la el. La pronunţarea cuvântului „tratative“, eroul nostru intră brusc într-o stare de somnolenţă, asemănătoare unei anestezii uşoare. Pe faţa lui reapărură arabescurile. Omul fu dezbrăcat, culcat în pat, iar semnalele, extinse asupra întregului trup, fură filmate cu grijă şi transmise computerilor pentru traducere.

Rezultă o singură invitaţie, formulată răspicat: SPUNEŢI CLAR: CE VREŢI? CE OFERIŢI? (Se verifică astfel că neuhofienii nu-şi identificau interesele cu cele ale persoanei care le dădea adăpost, întrucât înţelegeau să «trateze menţinând-o oarecum inconştientă. Aveau — rezulta — şi posibilitatea să-i utilizeze creierul, de vreme ce receptară direct limbajul omenesc).

Tratativele durară peste doi ani, fură anevoioase şi dramatice. Interveniră pauze, datorate întreruperilor pentru consultări. (În multe din pactele internaţionale trebui introdusă o clauză nouă, specială, botezată M.N.). Nu o dată, discuţiile degenerară în ameninţări, luară forma imprecaţiilor, cunoscură viclenii exprimate sub forme onctuoase. Clar era însă ca bacteriile teleghidabile, undele „psi“ sau microfiinţele inteligente nu aveau alte pretenţii fundamentale decât să-şi menţină viu şi sănătos teritoriul lor — adică trupul-gazdă. Împărtăşeau şi ideea de a împiedica pe viitor ca Neuhof să înfăptuiască acte imorale sau primejdioase pentru echilibrul politico-militar al omenirii. Cereau, însă, şi asigurări foarte concrete că nimeni nu va mai căuta să-şi subordoneze fiinţa care constituia patria lor sau să atenteze la securitatea şi

independenţa acesteia.

Tratatul de la Neuhof fu semnat în primăvara anului următor. Insula Gotland, scoasă de sub carantină, primi pe înalţii oaspeţi care căpătaseră din partea întregului glob mandatul iscălirii importantului act.

Cel după care neuhofienii îşi purtau numele era, fireşte, şi el prezent, binedispus şi în mare ţinută. Nu lipsiră nici presa şi radioteleviziunea. Pentru protectorii săi invizibili semnă Neuhof ca împuternicit al lor, aşa cum stipulase acordul. Stilourile cu care istoricul document a fost parafat se păstrează şi astăzi în muzeul Skansen din Stockholm.

Iată şi textul Tratatului, redactat în principalele limbi de circulaţie mondială.

„Prin prezentul oamenii şi neuhofienii se angajează solemn să păstreze relaţii paşnice între ei şi să nu-şi provoace nici un fel de daune, sub orice formă.

Pentru aceasta vor fi respectate strict, de ambele părţi, următoarele zece puncte:

1. Martin Neuhof va fi protejat de toate autorităţile din lume, luându-se măsurile cuvenite ca să nu sufere din partea cuiva vreo lezare fizică sau morală.
2. El este liber să se stabilească oriunde vrea, să călătorească după plac, fără a suferi cea mai mică stânjenire. De asemenea poate desfăşura orice îndeletnicire doreşte.
3. Nimeni nu va încerca vreo constrângere asupra lui prin persoane intermediare (soţie, copii, părinţi, fraţi, surori).
4. Toate actele sus-numitului vor respecta strict legile în vigoare, precum şi principiile morale umane, având grijă a nu le ocoli cumva graţie unor însuşiri proprii speciale.
5. I se fixează lui Martin Neuhof o rentă viageră anuală de două milioane dolari, neimpozabilă, sumă pe care are dreptul să o întrebuinţeze cum vrea.
6. Sunt interzise complet şi vor fi pedepsite cu o maximă asprime tentativele de a spiona sub orice pretext organismul susnumitului.
7. Neuhofienii se vor abţine să întreprindă orice încercare de a ieşi din hotarele teritoriului lor, stabilit prin măsurile antropometrice şi radiografiile anexate.
8. Ei se obligă a nu pune în circulaţie nici un fel de microorganism (bacterie, virus, vibrion etc.) sau produs chimic, necunoscute oamenilor, şi în consecinţă, constituind o

ameninţare la existenţa lor.

9. Prezenta înţelegere bilaterală va fi reînnoită obligator la fiecare şapte ani sau, mai curând, dacă progresul ştiinţei o reclamă, impunând modificări corespunzătoare.

10. Tratatul intră în vigoare, începând de astăzi 3 Martie 2200, ora 11,30.

Martin Neuhof trăieşte şi acum. Arată exact aşa ca la semnarea Tratatului, n-a îmbătrânit nici un pic. A respectat riguros cele zece puncte, dovadă că neuhofienii, orice ar fi ei, se bucură de o autentică autonomie şi au posibilitatea să-şi facă ascultată voinţa.

Dar toate speculaţiile pe tema lor au încetat, ca să nu cadă sub rigorile unor legi draconice cu acest obiect.

Tratatul a fost reînnoit de repetate ori, fără greutăţi; are în prezent vârstă respectabilă a peste două secole.

Totul e în regulă. Numai că lumea nutreşte o teamă crescândă; ea e efectul ideii vechi, a unui filozof pesimist: nu cumva Martin Neuhof să se sinucidă cândva, plictisit de prea multă viaţă.

LA WINNIPEG, UNDE NU NE VOM ÎNTOARCE NICIODATĂ

O DILEMĂ

E înţelept sau nu să perfecţionăm necontenit fabricarea androizilor?

Aceasta a devenit, azi, o dilemă serioasă pentru întreaga noastră societate. Că avem nevoie de cât mai multă calificare profesională spre a răspunde cerinţelor economice şi sociale contemporane, e un lucru în afara oricărei discuţii. Nu putem satisface acest imperativ fără a scoate androizi cu o dotare mereu superioară. Exemplarele care izbutesc să lucreze nestânjenite de nici o tulburare fizică sub regimul imponderabilităţii au provocat un adevărat salt tehnologic. La fel şi cele în stare să calculeze tot aşa de repede ca maşinile electronice. Ne-am bucurat pe drept şi când am trimis în uzine „supraveghetorii cu o mie de ochi“.

Dar realizările ingineriei genetice au şi reversul lor, care le-a făcut să inspire teamă din capul locului. Androizii sunt fiinţe loiale şi nu au cauzat până acum nici un rău oamenilor. Dimpotrivă, putem spune, cu toată francheţea, că le-au uşurat şi înfrumuseţat substanţial existenţa.

Va fi păstrată însă această situaţie fericită şi în viitor? Nu există oare primejdia ca androizii, dotaţi cu anumite însuşiri superioare omului, să fie ispitiţi a-i lua locul? Se vor mulţumi ei să aibă şi mai departe acelaşi statut social?

E adevărat că, oricâte înzestrări le-ar dărui ingineria genetică, androizii continuă să fie construiţi după legile 1 şi 3 ale roboticii *, înscrise în codul lor cromozomic, aşa cum le-a formulat pentru întâia oară, acum opt sute de ani, Isaac Asimov.

A căzut însă de trei secole legea numărul 2! Am acceptat aceasta, toţi oamenii de bine, la vremea respectivă, şi ne amintim că nu a fost lucru uşor. S-a vorbit atunci de abolirea „celei de-a doua sclavii“. Androizii sunt fiinţe care se reproduc pe cale naturală, trăiesc printre noi, au nevoile şi simţămintele noastre,

doar codul lor genetic suferă modificări în urma unor intervenţii deliberate umane.

Se vor resemna oare androizii să accepte veşnic tutela oamenilor — astăzi, s-o recunoaştem, foarte blândă şi prevenitoare? **

______

* Pentru cititorii noştri care au uitat cum sună ele exact, le reproducem mai jos:

Legea numărul 1. Robotul (citeşte androidul) n-are voie să pricinuiască vreun rău omului sau să îngăduie, prin neintervenţia sa, să i se întâmple ceva rău unei fiinţe umane. *Legea numărul 3*. Robotul (citeşte androidul) trebuie să-şi apere existenţa, dar numai atunci când grija de sine nu contrazice legea numărul 1.

** Tot pentru acei cititori care nu sunt la curent cu problema, rezumăm statutul androizilor, aşa cum a fost stabilit, după suprimarea în operaţiile executate asupra codului genetic a *legii robotice numărul 2*: Robotul (citeşte androidul) trebuie să asculte poruncile omului, dar numai atunci când ele nu contrazic legea numărul 1. Cetăţeni pe deplin liberi, androizii au aceleaşi drepturi şi datorii ca oamenii, cu singura obligaţie suplimentară, a supunerii, atunci când ajung apţi pentru procreaţie, operaţiilor genetice preconizate de regulamentele în vigoare la data respectivă, precum şi tuturor măsurilor decurgând din asigurarea respectării lor. Androizii pot să exercite orice profesiune, primesc pentru serviciile prestate salariile plătite fiinţelor umane, le este garantată întemeierea de familii şi averea personală, dobândită prin muncă. Votează şi sunt eligibili în toate forurile reprezentative, fără nici o discriminare. Li se interzice, însă, strict, schimbarea identităţii sub orice motiv şi pot deveni pasibili chiar de pedeapsa capitală pentru acest delict.

Ultima prevedere e foarte severă, incontestabil. Dar se justifică, întrucât priveşte însăşi schimbarea statutului androizilor şi constituie o acţiune sediţioasă împotriva întregii ordini umane.

Revenind la oile noastre, suntem îndreptăţiţi să ne punem, totuşi, întrebarea: nu există primejdia ca androizii să fie tentaţi a-şi modifica statutul, pur şi simplu, prin refuzul respectării măsurilor cărora trebuie să le dea ascultare?

E uşor de întrevăzut ce perturbări grave ar suferi producţia într-un asemenea caz şi cum s-ar repercuta ele asupra ansamblului vieţii sociale.

Nu ne plac prorocirile alarmante, dar prudenţi avem datoria să fim.

Dacă facultăţile androizilor, în unele direcţii, *mai ales*

***cele de ordin intelectual*, le-ar întrece prea mult pe ale oamenilor, ne-am asuma riscuri foarte mari. E oare exclus ca, atunci, ei să capete gustul supremaţiei? Ce i-ar putea împiedica să o instituie efectiv şi noi să fim victimele lor? Ne mulţumim să formulăm, fără nobile ameţeli morale, deocamdată aceste întrebări, dar seriozitatea lor credem că nu scapă nimănui.**

Adam Sponde
„Nord West Magazine“, nr. 9 din
26 februarie 2753

AŞA NE DUCEM DE RÂPĂ

...„Dl. Adam Sponde pluteşte în generalităţi vagi şi, practic, toarnă apă-n vin. Mai la obiect ar fi fost dacă spunea că, de pe acum, majoritatea cadrelor noastre universitare o alcătuiesc androizii. În Facultatea din Montreal, unde studiez, am numărat 17 din cei 25 cu care avem de-a face. De la un văr, ştiu că nici la Vancouver lucrurile nu stau mai bine. Personalul didactic universitar cuprinde 30 de inşi, dintre care 18 sunt androizi. La Toronto, Institutul de fizico-matematici numără doar 9 oameni. (12%). Aşa ne ducem de râpă ascunzând lucrurile grave, cum face dl. Adam Sponde.“

Paul Courchay
student
Universitatea Montreal,
Facultatea de Matematică

Articolul editorialistului nostru Adam Sponde „O dilemă“ a stârnit un interes extrem de viu printre cititori. La redacţie, am primit peste 40.000 de scrisori, dovadă că problema ridicată este reală, ba am spune chiar „fierbinte“.

Volumul neobişnuit al intervenţiilor ne sileşte să reproducem, săptămânal, la rubrica noastră „Cititorii au cuvântul“, pasaje esenţiale din cele mai semnificative opinii exprimate:

CALCULE INEXACTE

...„Scrisoarea D-lui Paul Courchay deformează grosolan

realitatea, recurgând la nişte cifre statistice inexacte. În rândul „cadrelor universitare“, el înglobează şi personalul ajutător, preparatori, programatori ai maşinilor electronice şi simpli calculatori la ele.

Numărul androizilor, profesori titulari în Facultatea noastră, este de 2 din 14. După informaţiile pe care le deţin, la Vancouver există un singur android. Institutul fizico-matematic din Toronto, specializat în calcule meteorologice foarte laborioase, numără într-adevăr numai 9 oameni. Aici însă o dotare absolut specială a impus folosirea cu precădere a androizilor.

Nu e o bună reclamă pentru Facultatea noastră ca un student al ei să calculeze atât de prost. Înclin să cred, însă, că statisticile au fost trucate intenţionat, datorită anumitor resentimente faţă de androizi, prezente încă, din păcate, la unii inşi, printre care se numără — pariez — şi Dl. Courchay. Regretabilă e persistenţa acestei mentalităţi în rândul a nu puţini tineri, chemaţi să slujească o disciplină bazată pe adevăruri riguros demonstrabile“.

Prof. Dr. John Padidington
Decan al Facultăţii de Matematică
Universitatea Montreal

MĂRGINIRE ORGOLIOASĂ

...„Cu cât avem o perspectivă mai limitată, cu atât, se pare, opinia bună despre noi înşine creşte. Aşa e şi în veşnic discutata «problemă» a androizilor.

Nu-mi voi da niciodată asentimentul la discriminarea barbară între fiinţe nedeosebite prin nimic esenţial. Pentru ce androizii să aibă alt regim decât noi? Fiindcă posedă, de multe ori, talente şi aptitudini egale, ba chiar superioare oamenilor?

De fapt, ar trebui ca toţi să ne supunem voluntar operaţiilor genetice, spre a asigura speţei noastre o dezvoltare viitoare raţională şi prin aceasta net superioară surprizelor anarhice naturale.“

Charlotte Roby
Inginer electronist
Seattle

CÂTEVA REMARCI

...„Sunt constrâns să observ că până şi manifestările cele mai imparţiale în aparenţă ascund o mentalitate humanocratică. De exemplu, articolul D-lui Adam Sponde, din nr. 9 al revistei „Nord West Magazine“ pe care o urmăresc cu mult interes. Deşi se străduieşte să înfăţişeze datele problemei cât mai obiectiv, editorialistul d-voastră foloseşte un limbaj care arată că, inconştient sau nu, vede în androizi nişte făpturi inferioare. De câte ori face referinţe la naşterea noastră, întru nimic diferită practic de a oamenilor, împrumută cuvinte din sfera producţiei industriale. Suntem numiţi fiinţe (merçi!) dar în realitate rămânem, pentru el, obiecte. Dl. Sponde vorbeşte de „fabricarea“ androizilor; se declară pentru „scoaterea“ lor sub forme cât mai „dotate“, ca şi cum ar fi în discuţie nişte tipuri noi de vase comerciale.

O modificare a statutului androizilor e privită exclusiv prin prisma eventualelor perturbări aduse de ea „producţiei“. Ce însemnătate capitală ar avea-o faptul pentru condiţia noastră morală îl lasă pe Dl. Sponde rece.

Autorul articolului se referă la abolirea, „celei de a doua sclavii“ şi are grijă să adauge că actul nu a fost uşor. Iarăşi meritul ar fi — suntem invitaţi să credem — doar al oamenilor, dovedind încă o dată sufletul lor simţitor. Oare lucrurile s-au petrecut chiar aşa? Nu cumva necesităţile aceleiaşi „producţii“ i-au împins pe semenii D-lui Sponde să suprime, acum trei secole, *legea robotică numărul 2*? Şi puţini androizi au plătit cu sânge îndeplinirea acestui act istoric generos?

Apreciez la Dl. Sponde strădania nobilă de a nu părtini pe nimeni. Vedeţi însă că, până şi „oamenii de bine“ — aşa cum se autointitulează cu multă mândrie editorialistul d-voastră — păcătuiesc printr-o mentalitate humanocratică, adânc înrădăcinată într-înşii“.

Marc Eponimus
Android. Comandantul balenierei
Mobby Dick

PRECIZĂRI UTILE

...„Am găsit articolul d-lui Sponde interesant. Într-adevăr, majoritatea zdrobitoare a androizilor este formată din fiinţe loiale şi respectă legile. Dar nici excepţiile nu lipsesc.

Cum prin slujba mea sunt în măsură să cunosc mai bine situaţia, aş vrea să arăt, pe cât e cu putinţă, cum stau lucrurile efectiv, sub acest raport.

Infracţiuni din partea androizilor la obligaţia de a nu încerca să-şi schimbe identitatea au fost înregistrate destule până acum. Ele constă, mai cu seamă, în falsificări de acte, prin care se urmăreşte dobândirea unei origini umane. La centrul unde lucrez, am descoperit, anul trecut, 64 asemenea cazuri. De remarcat înmulţirea lor, în ultima vreme, în 2748 a existat un singur delict. Anul următor, au fost 3, în 2750 am avut 11, apoi 23 şi actualmente 64, până astăzi, cum spuneam. Oricine poate vedea că proporţia actelor de infracţiune creşte îngrijorător. Există şi tentative de ocolire a reglementărilor genetice, prin prezentarea la centru, după actul reproductiv, împerecherea cu oameni şi alte subterfugii.

Numărul acestor delicte a sporit de asemeni, cu toate că sunt foarte greu de săvârşit datorită controlului atent pe care-l exercităm graţie unor metode bine puse la punct şi, mai ales, arhivelor noastre riguros ţinute.

Jiri Dussek
Şef al serviciului populaţiei
A (androizi), Fort Albany

RUŞINE!

...„E o ruşine să se publice un articol ca al D-lui Adam Sponde. Suntem indignaţi că asemenea murdării pot vedea lumina tiparului. Autorul vorbeşte de o tutelă „blândă şi prevenitoare“ a oamenilor asupra androizilor. E ignorant sau minte cu sfruntare?

Se face a nu cunoaşte sau chiar n-a auzit de legile draconice prin care orice android care încearcă să-şi schimbe statutul riscă să sufere obnubilarea psihică sau chiar să fie exterminat?

Revista d-voastră afirmă într-o notă redacţională că androizii au dreptul să exercite orice profesiune. Atâta ipocrizie provoacă scârbă.

Chiar articolul în cauză se referă la reglementările genetice. Nu ştie redacţia revistei „Nord West Magazine“ că aptitudinile unui android sunt programate în funcţie de cerinţele economiei şi fără nici o consultare a părinţilor care-l aduc pe lume? Cum să exercite el orice profesiune, când se naşte cu preferinţe marcate doar pentru cea reclamată de plan?

Inegalităţile între oameni şi androizi rămân flagrante şi toate frazele înşirate de Dl. Sponde privitor la înaltul simţ moral omenesc sunt făţărnicie ordinară.

Vom milita împotriva legilor robotice 1 şi 3, până la desfiinţarea lor şi exercitarea operaţiilor genetice numai asupra voluntarilor!“

Comitetul de solidaritate cu lupta pentru emanciparea deplină a androizilor. (C.S.L.E.D.A.)
Renate Webster — medic psihiatru
Victor Lévy-André — publicist
Steven Ross — arhitect
Aline Desanti — institutoare

O, TEMPORA!

…„Sunt un om bătrân, am apucat epoca androizilor neperfecţionaţi, nici măcar după modelul 0 X 3 ca să nu vorbesc de ultimele exemplare 0 X 7 şi 0 X 8. Vă asigur că lucrurile mergeau, pe atunci, mult mai bine. Poate nu existau atâtea comodităţi, dar nici nu ajungeam să fim pensionaţi la 40 de ani. Ne erau şi necunoscute temerile de astăzi; oamenii cu memorie bună găseau uşor slujbe numeroase şi gras plătite.

Chiar androizii aveau, cred, mai puţine probleme. Îşi vedeau de muncile lor simple şi brute, fără să le simtă greutatea. Erau foarte devotaţi oamenilor, manifestau faţă de ei o afecţiune sinceră, le purtau respect şi îi salutau când se întâlneau cu vreunul. Androizii model 0X2 nu-şi cheltuiau, în copilăria mea, banii ca să facă la psihanalist tratamente împotriva sentimentelor de frustrare. Are dreptate Dl. Jiri Dussek. Androizii neperfecţionaţi de altădată nu comiteau delicte, erau cetăţeni model.

Veţi spune că sunt tentat să idealizez trecutul, ca toţi bătrânii. Nu-i adevărat! Vorbesc în cunoştinţă de cauză; la ferma tatălui meu, am crescut printre androizi; doi se ocupau

cu gunoitul pământului şi întreţinerea curăţeniei animalelor. La poştă, unde am lucrat 30 de ani, majoritatea personalului inferior o alcătuiau tot ei. Clasau şi împărţeau corespondenţa, executau comenzile videotelefonice, făceau reparaţii. Pot să spun că-şi îndeplineau sarcinile acestea în mod exemplar. M-am înţeles întotdeauna perfect cu ei; nu aveau ambiţii să revoluţioneze sistemul de comunicaţii, să lase atâţia oameni pe drumuri şi nici nu le intraseră în cap gărgăuni politici.

Acum o săptămână am suferit o jignire din partea unei androide care ar fi trebuit să aibă măcar puţin respect pentru părul meu alb. Îi împărtăşeam cam aceste gânduri amicului meu Fred, pe o bancă, în parcul din faţa casei noastre. M-a auzit o fată care şedea lângă noi. Trebuie să fi fost sigur o androidă, pentru că ne-a făcut ramoliţi şi reacţionari.

Aşa ceva nu s-ar fi petrecut pe vremea mea."

Aloysus W. Collins
pensionar
Edmonton

CAMILLE PIERNET ARE DREPTATE!

…„O anumită presă, care vrea să fie considerată cu orice preţ liberală, întreţine legenda că opinia publică ar înclina către abrogarea sistemului de reglementare genetică.

Trebuie oa lumea să ştie adevărul: ne aflăm în faţa unei minciuni neobrăzate. Gruparea politică a D-lui Camille Piernet, *Comitetul de prevedere publică*, este în plină ascensiune. La ultimele consultări electorale a obţinut un spor de douăsprezece locuri în Adunarea Legislativă. În alegerile parţiale din districtele Saskatchewan şi Franklin a cucerit uşor ambele mandate. Numărul aderenţilor la *Comitetul de prevedere publică* a crescut în ultimii ani cu peste 38%; zilnic primim scrisori prin care lupta noastră este încurajată.

Vă amintim că Dl. Camille Piernet preconizează interzicerea fabricării androizilor perfecţionaţi şi revenirea treptată la tipul 0X2. Tot mai mulţi oameni conştienţi îşi pun speranţele în Dl. Camille Piernet, socotindu-i spiritul cel mai realist şi mai curajos din epoca noastră. Pălăvrăgelile sentimentale n-au dus la nimic bun niciodată. A fabrica în continuare androizi de tipul 0 X 8, ba chiar 0X9 şi 0 X 10, cum există proiecte, înseamnă A NE

SINUCIDE. Aceasta ar fi curată inconştienţă, IMBECILITATE GENERALIZATA, după cuvintele D-lui Camille Piernet, care nu se teme să spună lucrurilor pe nume.“

Comitetul de prevedere publică (C.P.B.)
Secţia St. John

DOMNILOR, FIŢI REZONABILI!

…„Vă cer permisiunea ca prin revista d-voastră să mă adresez oamenilor de bunăcredinţă, ameninţaţi să cadă, din ignoranţă, victime demagogiei.

Semănătorilor profesionişti de idei sediţioase inutil le-aş vorbi, ei îşi urmăresc interesele lor tenebroase, fiind agenţi ai unui complot vast împotriva temeliilor ordinii noastre sociale.

Domnilor, care cereţi abolirea reglementărilor genetice, nu vă lăsaţi îmbătaţi de cuvinte mari şi principii înalte. Sunteţi gata să renunţaţi la condiţiile d-voastră avantajoase de viaţă şi să lucraţi iar patru sau, poate, cinci zile pe săptămână şi nu două, ca în prezent? Acceptaţi şi desfiinţarea concediului trienal de şase luni? Vă dă mâna să munciţi, cu capul în jos, cinci ore fără întrerupere? Sunteţi dispuşi să reluaţi îndeletnicirile pe care le-aţi părăsit cu totul din cauza monotoniei lor abrutizante: calculul prognozelor meteorologice, asigurarea releelor video-fonice prin sateliţi, operaţiile statistice de orice fel, ca să amintesc doar câteva ocupaţii nu prea căutate?

Aş vrea să fiţi conştienţi că, fără aceasta, renunţarea la reglementările genetice nu e posibilă. Prosperitatea şi stabilitatea economiei noastre se bazează pe producţia planificată de androizi perfecţionaţi. A agita idei radicale în acest domeniu, ignorând cum stau lucrurile, revine la a face un joc periculos. Oricine se declară împotriva reglementărilor genetice sau contra fabricării androizilor perfecţionaţi sapă, cu sau fără voie, mormântul civilizaţiei noastre.“

Dir. Barenson Percy jr.
Diamond Trading Company

Credem că aici şi-ar găsi locul şi textul următor, pe care l-am primit la redacţie. E un reportaj? E o operă de ficţiune? E un act deghizat de delaţiune? Greu de spus, pentru că autorul nu ne-a dat

nici o lămurire în plus şi s-a abţinut să-şi divulge numele (N. Red.).

...„Amicul meu Lyonel mi-a istorisit zilele acestea o chestie formidabilă. N-aş fi crezut un cuvânt din tot ce a îndrugat, dacă era altul în locul lui. Ştiu însă că Lyonel se dă pe faţă imediat când încearcă să mintă şi, în plus, e lipsit de orice imaginaţie.

Îmi zice: „Noi trăim în oraşul ăsta mare şi habar n-avem de ce se petrece sub nasul nostru“. „Cum adică?“ Am întrebat eu. „Uite aşa — mi-a trântit-o scurt Lyonel. Tu ai auzit că există aici secte şi organizaţii secrete ale androizilor?“. „Fugi de-aici, i-am replicat eu, basme de-astea le răspândesc golanii lui Piernet ca să-i voteze proştii în alegeri“.

— Nu e chiar aşa, zice Lyonel. Iată ce mi s-a întâmplat săptămâna trecută. Ştii că-mi place să mă plimb prin cartierele populate până noaptea târziu. Spectacolul străzii mă amuză extraordinar. Intru şi prin Snack-bar-uri, poate se lipeşte de masa mea vreo figură mai interesantă. Nici nu-ţi poţi închipui cât e de instructivă pălăvrăgeala persoanelor singuratice.

Joi seara umblam aşa. E un local chiar în faţa Gării de Nord, când te îndrepţi spre intrarea principală. M-am aşezat la o masă, era lume; trei bărbaţi şi două femei făceau o gălăgie teribilă alăturea de mine, sărbătoreau ceva, după câte am înţeles. Mai încolo era o pereche; întorceau pe rând fiecare capul, el şi ea, vizibil enervaţi de zgomot, dar nu spuneau nimic, păstrându-şi o ţinută demnă, ofensată. La altă masă, un beţiv părea absent, scufundat în gândurile lui. Mai erau, în fund, doi inşi. Unul mânca tăcut şi celălalt îl toca la cap, fără întrerupere. Mutul înfuleca însă imperturbabil. Deodată, apare un tip lângă mine şi mă întreabă dacă-i dau voie să ia loc la masa mea. Eu, bineînţeles, atâta aşteptam. Cam pletos, altfel corect îmbrăcat; avea o figură uscăţivă şi o privire inteligentă. A cerut să bea şi a intrat îndată în vorbă. Dinspre masa ălora gălăgioşi de alături s-a auzit la un moment dat expresia: „android scârbos“. Cel care o rostise a repetat-o de câteva ori, ca argument hotărâtor, probabil, în istorisirea lui: „Android scârbos, ce vrei? Asta e, un android scârbos!“.

Tipul din faţa mea mi s-a adresat direct, fără vreo introducere: „D-ta ce crezi despre androizi?“ Eu i-am spus câteva fraze banale, dar el insistă, voia să-mi cunoască părerea *à fond*.

În fine, am ajuns să întoarcem subiectul ăsta pe faţă şi pe

dos; interlocutorul meu îşi asumase rolul de avocat al diavolului; sărea în ochi că nu are nici o antipatie faţă de androizi, ba dimpotrivă, părea să fie chiar unul dintre ei.

În discuţie pleda însă contra lor, curios, nu cu tezele vulgare arhicunoscute, ci folosind argumente extrem de subtile. Era, neîndoios, un om cult, avea cunoştinţe superioare de logică, dar se ferea să invoce teorii său nume cu autoritate în materie. Voia să lase impresia că ceea ce-mi spune sunt reflecţii personale, de bun simţ, uşor inteligibile, adesea figurate ca să fie mai pertinente, în maniera filosofilor antici. Am prins repede că mă încerca într-un fel, ţinea să se convingă până la capăt de opiniile mele asupra androizilor. De aceea făcea pe avocatul diavolului, ca să verifice orice umbră de prejudecată aş fi păstrat. I-am spus, la un moment dat, că menţinerea legii robotice numărul 1, în codul genetic al tuturor androizilor, exclude din partea lor vreo primejdie pentru oameni şi toată agitaţia pe această temă e o demagogie politică greţoasă.

— Eşti chiar atât de sigur? m-a întrebat el, cu o subtilă lucire vicleană în ochi. Află domnul meu, a continuat sarcastic, că există căi de eludare a legii robotice numărul 1.

— De unde ai scos-o şi pe asta? l-am întrerupt batjocoritor eu, ca să nu mă creadă gata să ascult toate bazaconiile, cu credulitatea unei cumetre.

— Din simplul fapt — mi-a răspuns el calm — că oricare android *iniţiat* (şi a apăsat anume asupra ultimului cuvânt), iniţiat — a repetat — în puţină logică modernă — şi avem azi destui de aceştia — poate să raţioneze astfel; ce înseamnă până la urmă: „a face rău oamenilor“? Dacă ei plănuiesc să restrângă însuşirile androizilor, îşi vor pricinui greutăţi, lipsuri, necazuri, cu alte cuvinte, vor suferi. Dar tot după legea roboticii numărul 1, androidul nu are voie să îngăduie, prin intervenţia sa, „să i se întâmple ceva rău unei fiinţe umane“. Milioane de oameni vor pătimi, dacă iniţiatorii acestei acţiuni ar avea putinţa să o ducă la îndeplinire. Deci indivizi ca Dl. Camille Piernet şi acoliţii săi trebuie împiedicaţi să-şi realizeze intenţiile, asta cu orice mijloace, chiar violente. Androizii sunt perfect îndreptăţiţi să-i facă pe asemenea inamici potenţiali ai oamenilor, inofensivi. Fie şi prin constrângere fizică. Excludem asasinatul, bineînţeles, căci, deşi ar avea, în cazurile la care mă refer, o perfectă justificare, pentru androizi, reprezintă un act cu neputinţă de înfăptuit. E o contrazicere a legii roboticii

numărul 1? Deloc. Urmărind să provoace suferinţe grave umanităţii, inşi de teapa D-lui Piernet îşi doresc răul. Altfel zis, cauzîndu-li-l, androizii le fac un bine şi se supun din toate punctele de vedere legii robotice numărul 1, dar ea — cum vezi — nu prea mai are sens.

— Ăsta e sofism curat — am exclamat eu.

— Domnule, nu-i dispreţui pe sofişti — mi-a replicat bizarul meu partener de discuţie. Unii dintre ei au contribuit, ca nimeni alţii, la dezvoltarea logicii. Aristotel a susţinut că toate paradoxurile lui Zenon sunt sofisme. Dar ştiinţa modernă nu i-a dat dreptate stagiritului decât în cazul cursei dintre Achile şi broasca ţestoasă. Cândva, un logician, care profesa xenofobia cea mai radicală şi se pretindea totodată creştin ortodox, până în vârful unghiilor, a fost întrebat cum poate împăca îndemnul la ură nimicitoare împotriva străinilor cu porunca evanghelică: „iubeşte-l pe aproapele tău ca pe tine însuţi“. Filosoful a răspuns: „Ce înseamnă, conform doctrinei creştine, a mă iubi pe mine însumi? A-mi dori mântuirea, a lucra din toate puterile pentru câștigarea ei. Dar aceasta presupune tocmai distrugerea a tot ce mă leagă de viaţa trupească pentru câştigarea existenţei veşnice. A-i suprima pe alţii înseamnă a le grăbi trecerea pe tărâmul fără moarte, unde nu există durere şi suferinţă. Sau, cu alte cuvinte, a le arăta practic o iubire mai mare decât faţă de mine însumi“. Sofism, vei zice d-ta. De acord. Dar asta nu i-a împiedicat pe foarte mulţi să judece aşa, participând senin la masacre şi considerându-se buni creştini... Avem azi nenumăraţi androizi cu studii de fizică superioară. Cum să accepte ei principiile mecanicii cuantice sau teoria transfiniţilor, rămânând la logica aristotelică? Şi atunci, de ce n-ar ajunge să-şi dovedească nulitatea legii robotice numărul 1, contrazicătoare în înseşi prevederile ei? În numeroase situaţii, respectarea primei părţi e imposibilă, fără călcarea celei de a doua, şi invers. Prin urmare, legea, neputând fi urmată integral totdeauna, încetează a avea o valabilitate universală, oricând şi oriunde. Şi ce înseamnă asta? Nu e lege, domnul meu, ci o simplă deprindere, modificabilă prin educaţie.“

Individul se aprinsese, îi luceau mereu mai tare ochii. Uitase că pledează ca *avocatus diaboli*, trăda o credinţă pătimaşă, fanatică, în ceea ce susţinea.

— Şi mai cunoşti mulţi alţii care gândesc ca d-ta? l-am întrebat.

Aici parcă s-a trezit dintr-o stare de transă, a devenit brusc prudent, mi-a răspuns evaziv, a schimbat vorba. După ce am mai băut câteva pahare, eu insistând, cu ocolişuri întâi, apoi mai curajos, şi-a dat drumul. Mi-a mărturisit că face parte dintr-o grupare secretă, *Egalitatea deplină*. E. D. numără printre membrii ei oameni şi androizi. Se întâlnesc pe ascuns, după reguli conspirative, bine puse la punct şi respectate cu stricteţe. Acei care luptă, pe căi legale, în comitete de solidaritate cu androizii, sunt nişte căcăcioşi, zicea. Ei, „ediaţii“, prin gruparea lor, încurajează şi sprijină direct nerespectarea prevederilor genetice, apără pe cei vinovaţi de asemenea acte, ajutându-i să-şi ascundă culpa. Cu concursul oamenilor, lucrul e mult mai uşor — am înţeles. Răspândesc doctrina „egalităţii depline“, adică biruirea prin autoeducaţie şi exerciţii a „legilor robotice“. E un fel de yoga, pentru ei, fiindcă se bazează pe o autodepăşire spirituală, cu efecte fizice, în fine... Recrutează aderenţi. Mi-a propus şi mie, până la unmâ, să mă raliez lor; nu l-am refuzat, dar am cerut timp de reflecţie. Există mai multe grupări. De la străinul meu interlocutor am aflat că îşi duc o activitate susţinută câteva zeci: F. A. (*Fraţii adevăraţi*); A.P.G. (*Adversarii planificării genetice*); P.A.L.N. (*Prietenii androizilor la nevoie*); E.F.C. (*Era fiinţelor cosmice*) şi altele. Unele, cum sunt Iluminaţii sau S.G.D.J.S. (*Sufletele gata de jertfă supremă*), *Renăscuţii* etc. Seamănă cu nişte secte religioase. S-au născut din constatarea că autoeducarea, prin care pot fi biruite legile robotice înscrise în codul genetic, e extrem de dificilă, presupune antrenamente continue, eforturi intelectuale peste puterile comune şi nu creează reacţii prompte, ci întârziate, abia după o lungă reflecţie. Practic, rezultatele obţinute sunt mai mult teoretice. Accentul e pus în ultimele grupări pe *sentiment*. Cei care le alcătuiesc cultivă o ură fanatică contra oricăror discriminări între oameni şi androizi, sperând să anuleze prin forţa ei iraţională, reflexul legilor robotice. Rezultatele sunt şi în această direcţie relative şi, oricum, nesigure. Doar în grup, la o anumită exultanţă colectivă, experienţa reuşeşte; când insul rămâne însă singur, nu prea are succes, frânele codului genetic paralizîndu-l de cele mai multe ori. De unde şi tendinţa către o contopire comunitară, până la pierderea identităţii, printre *Iluminaţi* sau *Renăscuţi*.

Informaţiile acestea mi-au fost servite odată cu diverse istorii senzaţionale: cum se întâlnesc *Sufletele gata de jertfă*

supremă, ce rituri îndeplinesc, care e gimnastica logică recomandabilă pentru a înlătura frânele legilor genetice etc.

Se făcuse foarte târziu şi nu-mi veneam în fire după câte auzisem. Am cerut scuze pentru ca să mă duc la toaletă şi am băgat acolo capul sub robinetul cu apă rece. Am lipsit foarte puţin. Dar când m-am întors, tipul de la masa mea se evaporase. Sub paharul lui era pus un bilet împăturit. L-am deschis. Scrisese, n-ai să mă crezi, următoarele. Îţi repet textul cuvânt cu cuvânt: „Dacă vrei într-adevăr să ne cunoşti mai bine,
dovedeşte-ţi întâi sinceritatea prieteniei. Trimite certificatul tău de naştere pe numele Abraham Lincoln la Post restant (era indicat numărul). Anunţă apoi pe cale oficială că ai pierdut actul şi cere altul nou. Te vom găsi". Nici o semnătură.

Am băgat biletul în buzunar la timp, căci doi inşi cu mutre de agenţi secreţi (ăştia se recunosc întotdeauna de la o poştă) au intrat pe uşa localului şi au început să cerceteze foarte insistent feţele consumatorilor, ca şi cum ar fi căutat o cunoştinţă cu care şi-au dat întâlnire. Apoi au plecat.

Dacă nu se întâmpla asta, aş fi zis că ascultasem invenţiile unui nebun. Dar aşa, am pornit spre uşă tulburat. N-am dat curs îndemnului din bilet. Sunt un om liniştit şi ocolesc aventurile. Îmi place doar să mă aflu în preajma lor şi le trăiesc ispita. E acesta un cusur? Poate.

II.

Marc avea emoţii. Conducea distrat cu viteză mare şi nu lipsise mult să intre într-un stâlp de semnalizare, la o depăşire.

Era o curată aventură. Ştia bine asta, îi fusese însă cu neputinţă să dea îndărăt. Lavinia avea o figură descompusă când spusese: „Nu mai putem continua aşa. Scapă-mă de aici, altfel înnebunesc. Se uita la el, parcă nu l-ar fi văzut, cu priviri pierdute, de câine bătut. Nu mai suport minciunile, toată comedia asta zilnică pe care trebuie să o joc... eu, nu tu. Până obţin divorţul trebuie să fug de aici... şi foarte curând... pentru că simt, cu cât trece timpul, am tot mai puţin curaj. Singură, tu mă cunoşti, n-o să fiu în stare niciodată..."

Se dusese lângă fereastră. Rămăsese înţepenită acolo cu spatele la el şi nu-i mai vedea faţa. Putea paria însă că îşi muşcă buzele până la sânge, cum avea obiceiul, atunci

când trebuia să recunoască în faţa altora cât era de neajutorată.

Comiteau o mare prostie. Îşi dăduse perfect seama, din prima clipă. Oamenii cu scaunla cap nu procedează aşa. Părăsirea domiciliului avea să îngreuneze divorţul. Femeile sunt imprevizibile însă, n-ai ce să le faci. De când a început legătura lor, el a tot insistat pe lângă Lavinia să aibă o explicaţie cu Herbert şi, ca oamenii civiliziaţi, să hotărască despărţirea. N-a abţinut nimic. „Mi-e peste puteri... n-am tăria... cum să încep? Bine, îţi promit, voi discuta neapărat lunea viitoare... trebuie să pregătesc terenul...; acum nu e momentul potrivit... Herbert are necazuri profesionale... am încercat, dar n-am fost în stare...; ai răbdare...; parcă eu nu vreau...; ţie ţi-e uşor“. Toate răspunsurile astea, la stăruinţele lui, le ştia pe dinafară; ar fi putut să spună şi în ce împrejurare anume îl auzise pe fiecare, cum Lavinia încerca să schimbe mereu discuţia, şireteniile ei puerile... Şi acum, dintr-odată, scena de alaltăieri.

Autostrada nu era prea aglomerată. Uşoara ceaţă se risipise de tot. Puteai distinge înainte, după o întindere nisipoasă, presărată cu nişte barăci dărăpănate, liziera unei păduri dese de arţari. Nori subţiri, aţoşi, cerul albastru spălăcit. Un panou mare: PATROUILLE, sus, şi jos: PATROL, iar la mijloc între cele două inscripţii o siluetă de avion antediluvian. Apoi, în lungul autostrăzii, panouri fără sfârşit: RICHMOND-MILOMIXTURE, TRAVELMASTER INTERNATIONAL, SPERGY GIRARD-PER- RIGAUX. „Ce-o fi un SPERGY GIRARD PERRIGAUX? O băutură? Nu, o marcă de ceasuri“, îşi aduse aminte. „E o adevărată nebunie — îşi repetă Marc. Cine mai acţionează astăzi aşa, sub imboldul unui impuls de moment? Vom avea o grămadă de necazuri“. Ţinea însă prea mult la Lavinia şi era gata de orice, ca ea să rămână numai a lui: „Am s-o fac fericită“ — se consolă şi citi maşinal o altă inscripţie cu litere uriaşe: TOYOTA CRESSIDA.

Era, totuşi, o minte rece, altfel n-ar fi ajuns niciodată un chirurg excelent. O prinsese de umeri pe Lavinia, o întorsese blând de la fereastră şi-i spusese: „Bine, fac tot ce vrei tu. Plecăm poimâine şi nu ne mai întoarcem niciodată aici în Winnipeg“.

Fără să lase vreo clipă impresia că acţionează altfel decât sub imperiul unei duioşii nemărginite (Lavinia nu l-ar fi iertat în vecii vecilor dacă trăda măcar o umbră de ezitare), sugerase, cu multă prudenţă, un plan. Îl elaborase instantaneu,

precizându-i fiecare detaliu, ca la o operaţie grea, care cere asemenea decizii bruşte, dar bine cântărite.

„Pleci joi, după masă, cu acceleratul de 18,45, îţi iau eu biletele. N-ai nevoie să laşi nici o explicaţie. Fără scrisori. (Ştia de ce spune asta). Aranjăm după aceea. Comanzi un taxi, te duci până la gară şi-ţi ocupi locul în compartiment. Cobori la St. Arthur. Acolo, am să te aştept eu şi restul mă priveşte. E simplu?“. „Da“, îngână Lavinia, fericită că nu va trebui să-şi motiveze plecarea şi că singurul lucru care-i rămânea de făcut era o simplă călătorie cu trenul. El, însă, hotărâse să ia măsurile de prevedere elementare.

Anunţase la spital că o chestiune familială îl obligă să lipsească patru-cinci zile. Nu lăsase nici o adresă. Altfel, erau în stare să-i telefoneze şi să descopere minciuna. Va chema el de acolo — explicase — să n-aibă nici o grijă, vor şti cum poate fi găsit, la nevoie. Luase cu el o sumă de bani serioasă. O scosese din bancă şi umpluse cu pachetele de bancnote o valiză mică. Nici o semnătură pe cecuri! La hotelul din St. Arthur rezervase o cameră pentru Dl. Paul Freneau şi D-na. Avea intenţia să rămână acolo numai două nopţi, pe urmă îşi fixase o întreagă rută, foarte întortocheată, schimbând mereu localităţile pentru popasuri scurte. Şi asta trebuia să aibă un rost după socotelile sale; îi dădea răgazul să o convingă pe Lavinia că e în interesul ei ca relaţiile lor, cât va ţine acţiunea de divorţ, să păstreze o maximă discreţie. O să fie greu, asta o ştia Marc, dar nu imposibil. Dacă Lavinia găseşte curajul să facă acest prim pas, după aceea lucrurile vor merge mai uşor. Poate va accepta să se stabilească, provizoriu, undeva, la Noranda, de pildă. Acolo are rude. Şi dânsul ar putea să se mute prin apropiere; Profesorul Simmon i-a propus de mult să treacă în clinica lui. O să găsească o explicaţie pentru cei de la spital. Văzând şi făcând...

În ciuda acestor gânduri liniştitoare, nu reuşea să-şi stăpânească o nervozitate crescândă. Aprinse o ţigară. O maşină galbenă trecu grăbită pe banda cealaltă a autostradei. Aceasta îl făcu să privească la ceas, ca şi cum ar fi fost în întârziere, deşi Lavinia urma să sosească abia seara. „Şi dacă nu vine?“. Temerea aceasta o purtase în sine, nevoind să şi-o mărturisească. Era, probabil, adevăratul motiv al nervozităţii sale, căci altul nu avea. Respinse iritat ideea, ca pe o muscă sâcâitoare, care, gonită, revenea mereu şi-i zbârnâia pe la nas.

Nu se poate, prea fusese categorică Lavinia. Ca niciodată. Adună automat în minte cifrele numărului maşinii din faţa lui. Din copilărie păstrase obiceiul acesta stupid: consulta oracole improvizate şi mizere. Dacă, reducând zecile, cifrele adunate dădeau un număr peste cinci, sorţii îi erau favorabili. Cu cât se apropia de zece, şansele creşteau. Astfel de calcule făcuse la mai toate examenele grele, în liceu. Parcă nu şi la trepanaţia de luna trecută? Şi când şi-a luat inima în dinţi să înceapă discuţia aceea despre păstrăvi cu Lavinia, acum doi ani. 35.1.68.8. „Patru! Ce prostie!“. Ca să-şi alunge senzaţia neplăcută deschise aparatul de radio al maşinii şi încercă să asculte ce spune. Nişte reclame muzicale vesele tocmai se terminau şi, acum, postul transmitea scurte ştiri. Ploi abundente în nord. Primejdii de inundaţii. S-au trimis mijloace de reducere, pe cale chimică, a densităţii precipitaţiilor pe metrul pătrat. În cinci până la şase ore — evaluează experţii — situaţia va fi ameliorată simţitor. Discuţii, la nivelul cel mai înalt, în legătură cu exploatarea subsolului Antarcticii. Preşedinţii ambelor continente americane vor fi oaspeţii localităţii Santa Fé. Se prevede că lucrările vor începe foarte rapid. Toate proiectele sunt gata de mult, a lipsit numai un acord financiar. Proteste şi manifestaţii împotriva noilor măsuri de planificare genetică, Matsys acuză guvernul că se lasă intimidat de campania lui Camille Piernet. Liga *Amicii androizilor* a chemat pe mâine populaţia la o mare demonstraţie. Întreaga peninsulă Labrador a resimţit ieri noaptea un cutremur cu epicentrul în localitatea Fort Mc. Kenzie. Seismul a avut loc la orele 05 şi 24 de minute şi a cunoscut gradul maxim de 6 $^{1}/_{2}$ pe scara Mercalli. Nu au fost pagube, nici victime omeneşti. Timpul probabil...

Marc nu mai asculta. În stânga lui apăru un camion, citi pe el scris cu litere mari verzi, NORDIKA. Le numără automat: şapte. Lavinia o să vină!

III.

Trenul sosise de patru minute. Acum pleca. Marc aşteptase, tot mai sperând, până se puseseră în mişcare vagoanele. Nu coborâseră mai mult de opt-nouă pasageri şi el fusese extrem de atent, rotindu-şi ochii pe peron şi tresărind la orice siluetă feminină. Nici urmă de Lavinia.

Nu-şi dădea seama încă de proporţiile catastrofei; deocamdată era pradă nehotărârii. Ce să facă? Să plece, nu-i venea, crezând obstinat într-un miracol. Dar ce rost mai avea să umble bezmetic de-a lungul peronului? Cât o să-l măsoare aşa de la un capăt la altul? Dacă ar fi coborât şi n-o văzuse — e, totuşi, exclus — trebuia să fie prin gară. N-avea unde să se ducă. Dădu o raită rapidă prin sala de aşteptare. Nimic. Se învârti vreo cinci minute în faţa gării, la intrare, unde trăgeau maşinile şi autobuzele. Reveni pe peron. Era pustiu. Un impiegat trecea cu un bidon de vopsea. Acum începea să capete realmente conştiinţa faptului întâmplat. Lavinia nu venise. Întârziase şi luase trenul următor? Greu de crezut. Pe Lavinia, un asemenea accident ar fi descurajat-o cu desăvârşire. Nehotărâta cum era totdeauna... Marc decise să aştepte oricum al doilea tren, deşi era convins că e zadarnic. Dar în deznădejdea care-l cuprindea, orice mortificare îi făcea bine. Se învârti ca un maniac o oră şi jumătate pe peronul gării; construi în acest timp zeci de ipoteze consolatoare. Ajunsese chiar să-şi spună că, poate, aşa era mai bine... Fuga asta nepregătită ar fi compromis toată dragostea lor. Dar un gând revenea şi căpăta mereu mai multă certitudine în conştiinţa lui: *Lavinia nu-şi va părăsi soţul şi casa niciodată*.

Când trenul plecă, lin, aproape fără zgomot, Marc se îndreptă spre cabina telefonică, urnindu-şi greu picioarele. Parcă voia să prelungească momentul care avea să-i confirme convingerea deprimantă. Putea spune dinainte ce va auzi. Aşa şi fu: „Da, Marc, n-am fost în stare... Iartă-mă... Nu mă dispreţui... Tu eşti bun, te iubesc...“ şi, pe ultimele cuvinte, un hohot de plâns.

IV.

Ferestrele hotelului erau luminate; coborâse seara fără ca Marc să bage de seamă. Primul său impuls era să urce în cameră, să-şi facă valiza, să plătească notă şi să pornească spre Winnipeg, „acolo unde nu ne vom întoarce niciodată“. Asta sună ca un refren de cântec vechi, idiot şi sentimental. Era în Marc o durere ascuţită, persistentă şi sfredelitoare, dar şi mânie. „Acum ai să alergi ca un căţel să o consolezi... N-are, săraca, măcar atâta curaj... Şi pe tine te fierbe aşa de doi ani“. Îşi dădea singur răspunsuri acre, sarcastice, cu o satisfacţie

flagelantă. „În fond, faptul că nu poate să o rupă odată pentru totdeauna cu Herbert arată limpede cât ţine la tine... Poate nici eu n-am ştiut să-i dau destulă încredere... Da, fugi acum şi cere-i iertare!... Şi ce-ai să spui la spital? — Că a fost o falsă alarmă? Ar trebui să inventezi o poveste mai convingătoare“. Marc simţi o silă nemăsurată să facă apel la imaginaţie pentru a-şi ascunde mizeria sentimentală. Orice efort de construcţie mintală, în condiţiile acestea, îl umilea. Mai curând ar conduce opt ore în şir, fără oprire, cu orice altă ţintă, decât să-şi stoarcă mintea ca să găsească o minciună convenabilă. Aşa va şi face. Dar aiurea, departe, numai la o distanţă cât mai mare de Winnipeg, „acolo unde nu ne vom întoarce niciodată“. „Uite, acuma se şi potriveşte“. Marc simţea o nevoie de sleire fizică. Să facă ceva care să-l obosească până la istovire totală. Să nu-i mai treacă nici un gând prin cap; să se trântească în pat frânt şi să doarmă buştean opt, nouă, douăsprezece ore. Ca după ce realizase transplantul acela de cord şi lucrase cu toţi nervii întinşi şase ceasuri neîntrerupt.

Făcu un duş, îşi strânse lucrurile. Voia să ia şi să arunce şi florile, cu care umpluse camera de hotel. Renunţă în ultimul moment şi le lăsă în pace. Coborî, achită nota. Întâlni privirile unei femei cu părul roşu sucit în sus ca o flacără aţâţătoare. Aştepta, probabil, un taxi, pe care-l comandase, fiindcă întorcea mereu capul nerăbdătoare către intrarea hotelului.

Marc ieşi, deschise portiera maşinii sale, se instală la volan şi porni. Fără vreun ţel precis. „Oriunde e tot aia. Fiindcă la Winnipeg nu ne vom întoarce niciodată!“.

V.

Pe la şase dimineaţa simţi răcoarea brizei în nări, şi trase concluzia că se apropiase de ocean. Călătorise în neştire, schimbând drumul, ori de câte ori avusetse sentimentul că nu se îndepărtează destul de Winnipeg.

Începu să simtă, satisfăcut, cum oboseala pune treptat stăpânire pe el. Îi era foame şi somn. Scoase planul; nu-l consultase prea des, era — îşi dădu îndată seama — la o oră de Rupert House. Întâlni, nu după multă vreme, un motel chiar pe plaja golfului James.

Cu toată ora matinală, mesele de pe terasă erau în mare parte ocupate. După costumaţia sumară şi foarte colorată,

consumatorii, neîndoios vilegiaturişti, voiau să profite de soarele blând şi de apă albastră, liniştită. Bine dispuşi, toţi păreau să aibă o poftă de mâncare molipsitoare.

Marc comandă o omletă din patru ouă cu şuncă şi o ciocolată fierbinte. Era în costumul de drum şi simţea soarele, deşi încă matinal, încălzindu-i spatele. Scoase haina, o aşeză pe spătarul scaunului de lângă el, îşi desfăcu şi cravata. În cămaşă, era mult mai bine; briza îi răcorea ceafa. La intrarea în motel, vis-à-vis de masă pe care o ocupase era instalat un chioşc de ziare. Marc se ridică, trecu pe lângă mai mulţi consumatori, străbătând terasă, şi se întoarse cu „New York Times“, „Canadian Mirror“ şi „Le Québecois“ sub braţ. Tocmai sosi şi omleta. Marc o dădu repede gata, cu o poftă grozavă şi bău două sticle de bere. Oboseala îi urca plăcut în oase; am să dorm cel puţin zece ore, îşi spuse, atacând ciocolata, care-i păru delicioasă.

Ciudat, nu se mai simţea prost dispus, dar îl deranja, de când revenise la masă, o senzaţie neplăcută, prea vagă ca să poată spune în ce anume consta şi cine i-o iscase. Oare, fiindcă-şi văzuse, întorcându-se cu ziarele, chipul într-o oglindă (aşa avusese o secundă impresia) şi nu arăta prea faimos? Întâlnise nişte priviri fixe-pânditoare, o faţă anxioasă, cu obrajii neraşi.

Când fu sus, în camera pe care şi-o luase, se grăbi să verifice dacă aşa era, la oglindă din baie. „Trebuie să fi fost tare înfometat“. Imaginea din oglindă nu arăta acum chiar atât de jalnică. Privirile îi erau liniştite, mai degrabă somnoroase. Şi nici barbă deasă, de puşcăriaş, nu părea să aibă. Senzaţia neplăcută se risipi ca să facă loc unei pofte imperioase de somn. Nu apucă nici să răsfoiască ziarele cumpărate. Adormi imediat şi se trezi peste vreo zece ore, aşa cum prevăzuse.

Era încă lumină. Mai avea chef să zacă în pat, luă cu un gest leneş ziarele risipite pe jos şi îşi opri privirile asupra primei pagini din „Canadian Mirror“. Îl izbi numele Winnipeg într-un titlu, ale cărui litere mari groase ocupau frontispiciul primei pagini: GRAVE TULBURĂRI LA WINNIPEG, REGINA, EDMONTON ŞI CALGARY. Curând află ştirile de care erau pline şi celelalte ziare. Citi înfrigurat şi alarmat: *Androizii şi susţinătorii lor se dedau la acte de vandalism. Centre de planificare genetică incendiate în numeroase oraşe. Autorităţile au fost nevoite să facă uz de forţă pentru a restabili ordinea* („Canadian Mirror“). *Manifestaţii care degenerează în acte de violenţă. Peste zece*

mii de androizi ieşiţi în stradă ieri după masă la Calgary şi Edmonton. Îngroşaţi cu membrii ligii „Amicii androizilor“, demonstranţii au luat cu asalt centrele genetice, care au fost devastate complet, aici şi în alte localităţi importante din ţară. Forţele poliţieneşti au deschis focul la Winnipeg şi Regina, unde mulţimea nu s-a supus somaţiilor. Sute de morţi şi răniţi. Ordinea a fost restabilită. Guvernul a decretat starea de urgenţă în provinciile Alberta, Columbia britanică şi Manitoba. („New York Times“).

Efectele catastrofice ale unei politici nechibzuite era titlul editorialului din „Le Québecois“. „Toleranţa arătată agitaţiei pe care o desfăşoară de multă vreme elemente iresponsabile în rândul androizilor şi-a spus cuvântul. Abandonarea de către guvern a proiectelor 0 X 8 şi 0 X 9, precum şi publicarea noilor cifre de planificare genetică au fost folosite ca pretext pentru o adevărată rebeliune. Nu numai androizii s-au dedat la dezordini grave, dar şi oameni amestecaţi printre ei. Acum, prea târziu, guvernul recurge la ceea ce trebuia să facă de mult. Arestează, în fine, pe semănătorii ideilor turbulente. Le aplică tratamentul meritat trădătorilor intereselor umanităţii. De ce nu mai au curajul să deschidă gura cei care trâmbiţau peste tot că orice primejdie din partea androizilor este exclusă? Unde sunt batjocoritorii avertismentelor repetate rostite de Dl. Camille Piernet? Nu au fost loviţi şi aduşi în nesimţire mai mulţi paznici ai centrelor de planificare genetică? Ce încredere mai putem avea în legile robotice, dacă androizii au ridicat mâna asupra oamenilor? La Winnipeg şi Regina s-a tras asupra autorităţilor. Nu am asistat la preludiul unei răscoale generale? Trebuie să aşteptăm ca ea să izbucnească sau să luăm în ceasul al doisprezecelea măsurile cuvenite?“.

Cam acelaşi era tonul majorităţii comentariilor. Chiar acolo unde se deplângeau vărsările de sânge (masacrul androizilor la Winnipeg şi Regina) nu lipseau motivările lor. „Slăbiciunea în această problemă poate fi mortală“ — scria „Canadian Mirror“.

„New York Times“ publica şi o scrisoare, menţionând că nu-i împărtăşeşte conţinutul, dar ţine să respecte toate opiniile, „până şi cele mai discutabile“.

„... Ar fi de dorit să se lămurească măcar un lucru —începea timid textul, după ce dezaproba vandalismele săvârşite. Aşa cum au afirmat chiar autorităţile, la tulburări au participat şi o grămadă de membri ai Ligii *Amicii androizilor*, oameni ca şi Dl.

Camille Piernet, oricât i-ar displace d-sale o asemenea comparaţie. Cine poate jura că nu ei au săvârşit actele de agresiune împotriva paznicilor? Ce dovedeşte atunci că androizii au călcat legile robotice? Sunt în afară de orice discuţie noile măsuri genetice pe care le-a luat guvernul? Mulţi oameni luminaţi şi competenţi şi-au exprimat în împrejurări mai calme rezerve faţă de ele. Să trecem cu buretele peste atari opinii, din cauza momentului foarte încordat actual?

E justificată prigonirea în masă a androizilor? La Edmonton au fost trimise împotriva lor trei camioane cu poliţişti. Cei peste zece mii de manifestanţi îi puteau nimici numai în câteva clipe. S-a întâmplat însă exact contrariul; poliţiştii au scăpat neatinşi, iar mulţimea androizilor a fost risipită la primele focuri de armă, lăsând pe stradă numeroase victime. În toate oraşele, unde au fost distruse arhivele genetice, se desfăşoară în prezent reconstituirea lor, aproape fără nici un incident. Androizii vin şi îşi recunosc singuri identitatea, declarând ce cifru genetic au avut. Foarte puţini, de ordinul sutelor, par să fi fugit şi încearcă să reziste dispoziţiilor prezentării la reînscriere. Cum vor reuşi neprezentaţii să se descurce fără acte, să treacă de controalele severe executate peste tot?

A aţâţa lumea în aceste condiţii contra androizilor, aşa cum o fac nu puţine capete înfierbântate, consider că este o mare greşeală. Mii de alţi androizi care-şi duc liniştiţi activitatea zilnică pot intra în alertă. Cine are interesul să provoace o gravă şi păgubitoare tensiune socială, decât pescuitorii în apă tulbure?".

Tot „New York Times" publica un reportaj amănunţit, cu fotografii, unde, după ce stabilea strict faptele petrecute, încerca să tragă unele concluzii, care se impuneau:

1. Hotărât, nu era vorba de o simplă izbucnire spontană. Indiferent dacă folosise manifestaţia doar ca o împrejurare favorabilă, o acţiune concertată, cu ţintă precisă, avusese loc.

2. Se urmărise — ceea ce la Winnipeg, Regina, Edmonton şi Calgary, reuşise — anularea posibilităţii distingerii androizilor de oameni. Fuseseră incendiate arhivele de identificare. În oraşele menţionate, au avut aceeaşi soartă şi birourile de înregistrare civică, umană, pentru ca operaţia să-şi atingă realmente scopul şi să nu rămână zadarnică.

3. Acţiunea subversivă se bucurase de sprijinul unor grupări politice clandestine care mobilizaseră nu puţini oameni sub

firma ligii *Amicii androizilor*.

La Winnipeg şi Regina, aşa cum poate vedea oricine pe fotografiile publicate şi au relatat ulterior numeroşi martori oculari, fuseseră organizate arderi comune de acte, prin azvârlirea demonstrativă a documentelor personale în ruguri improvizate ad-hoc. Oameni şi androizi au cântat şi dansat în jurul focului.

4. Cu excepţia câtorva cazuri izolate, care pot fi într-adevăr datorate concursului uman, n-au avut loc acte de agresiune criminală împotriva oamenilor. S-a reuşit astfel, relativ uşor, împrăştierea mulţimii, dar numai după ce poliţiştii au tras şi au căzut destui androizi.

5. Graţie măsurilor energice şi rapide ale guvernului, cea mai mare parte a arhivelor distruse a fost restabilită. Androizii, somaţi să se prezinte la verificarea actelor şi la înregistrare, au făcut-o în număr covârşitor, fără rezistenţă.

6. Există o minoritate rebelă; unii dintre componenţii ei au fugit din localităţile unde s-au produs dezordinile; sunt însă pe cale să fie prinşi, datorită cordoanelor de control create. Dispoziţiile legii de urgenţă fac culpabile persoanele care dau, sub orice formă, asistenţa androizilor rebeli".

Alte informaţii, notiţe şi cursive conţineau amănunte suplimentare: Noile măsuri genetice prevedeau o scădere a numărului androizilor perfecţionaţi (destinaţi muncilor intelectuale) cu 64%. Niciodată până acum nu se prevăzuseră asemenea cifre joase, fluctuaţiile coborâtoare într-o curbă mereu ascendentă netrecând de obicei peste 3,2%. La Vancouver nişte androizi fuseseră insultaţi, bătuţi şi izgoniţi dintr-un local. Incidente similare erau semnalate şi în alte localităţi. La Toronto, Ottawa şi Sudbury, grupuri mici de androizi, însoţiţi de câţiva oameni, defilaseră cu pancarte.pe care stătea scris: „Să înceteze represiunea!"; „Libertate arestaţilor fără vină din Winnipeg, Edmonton, Regina şi Calgary!"; „Opriţi vânătoarea barbară a androizilor fugiţi!"; „Amnistie!". Manifestanţii fuseseră însă huiduiţi. În câteva locuri, s-a aruncat asupra lor cu pietre; din fericire n-au fost victime.

Marc termină lectura ziarelor cu un sentiment copleşitor de greaţă. Nu se interesase niciodată, în mod special, de „problema androizilor". Îi privise dintotdeauna ca şi pe ceilalţi oameni, fără nici o deosebire.

Avusese un coleg de Facultate android foarte dotat care-i inspirase o enormă stimă; ba, dacă e să fie foarte sincer, de câteva ori chiar, îl invidiase.

La spital existau vreo şaptesprezece androizi, erau foarte căutaţi, mai ales pentru personalul medical auxiliar, datorită conştiinciozităţii extreme. Şi despre anestezistul lui se spunea că ar fi... „Ce importanţă avea însă, Dumnezeule! Şi acum, toată povestea asta dezgustătoare, oribilă, ca în urmă cu sute de ani... Şi chiar în Winnipeg, acolo unde nu ne vom întoarce niciodată“. Refrenul suna de astă dată sinistru.

VI.

„Mă întorc mâine dis-de-dimineaţă acasă“ hotărî Marc. Supărarea pe Lavinia îi trecuse. Se pomeni, dimpotrivă, că-l inundă un soi de tandreţe miloasă. „Trebuie să fie foarte speriată! Prin câte a trecut...“

Se rase, făcu un duş, îşi schimbă cămaşa şi coborî. Îi era sete. Se opri la bar şi ceru o sticlă de bere. Era bună, rece şi o termină repede. Mai ceru una. Voi să plătească, băgă mâna în buzunarul interior de la piept, dar constată surprins că-i lipseşte portofelul. „O fi căzut când m-am dezbrăcat şi e pe undeva în cameră.“ Îi explică barmanului, râzând, ce-a păţit. „Nu face nimic — primi asigurarea — trecem consumaţia în contul dumneavoastră. Camera 64, nu?, dacă ţin bine minte“. „Ba cred că te înşeli, amice, 118“ — îl corectă Marc, după ce scoase cheia din buzunar, ca să verifice că acesta este numărul exact. Barmanul rămase o clipă descumpănit. Îl privi intrigat, apoi fu iarăşi numai zâmbet. „Am încurcat-o, zise. Iertaţi-mă, ce să-i faci, se mai întâmplă!“ Marc avu şi el o senzaţie de jenă. „De ce m-o fi măsurat ăsta aşa, din cap până în picioare?“ Cu toate că nu dăduse la început nici o importanţă accidentului cu portofelul, acum se grăbi să urce în cameră. Căută peste tot, răscoli aşternutul, mişcă scaunele din loc, cercetă atent şi în baie, dar nu găsi nimic. Examină, din scrupul, şi celelalte buzunare ale hainei, cu acelaşi rezultat. Ba nu; avu încă o surpriză, îi lipseau şi cheile de la maşină. „Asta-i bună, am fost buzunărit, fu silit să admită Marc. Dar când? Mai mult ca sigur, atunci când m-am dus să cumpăr ziarele şi am lăsat haina pe spătarul scaunului“ — căpătă această convingere după o reconstituire mentală a tuturor momentelor de când ajunsese la

motel. Atunci s-a întâmplat, fără îndoială — îşi spuse, fiindcă am rămas cu ceea ce aveam în buzunarele pantalonilor. Nenorocirea nu-i chiar atât de mare — raţionă repede, cum era obişnuit în împrejurări dificile. Portofelul nu conţinea decât banii pentru micile cheltuieli curente. Grosul era din fericire intact în valiza pe care o luase cu sine sus... Rămânea maşina... Nu era plăcut, fireşte, dar o să apară ea pe undeva, după ce va reclama furtul. O să aibă plictiseli... Ştia cum merg treburile astea. O găseşti într-un hal fără hal, trebuie reparată, dar bine că achitase de curând asigurarea. În sfârșit, se poate întoarce la Winnipeg şi cu trenul. Să anunţe însă mai întâi poliţia. Nevoia de a face o reclamaţie îl paraliză dintr-odată. Toate eforturile lui pentru păstrarea incognito-ului se duceau astfel de râpă. Dar — îşi reveni la fel de repede — câtă vreme Lavinia n-a venit, prevederile erau absolut inutile. „Exact aşa e. Nu mai au nici un rost“. Şi simţi o mare uşurare. Pentru foarte scurtă vreme, însă, fiindcă privirile i se opriră asupra ziarelor risipite pe pat. Brusc îşi aminti de toate lucrurile citite, iar, dintre ele, unul revenea acum în mintea lui ca şi cum ar fi fost scris cu litere mari aprinse pentru a-l avertiză: „LA WINNIPEG E STARE DE URGENŢĂ. NIMENI NU POATE CIRCULA ÎN REGIUNE FĂRĂ A I SE CONTROLA SEVER IDENTITATEA. SUNT CĂUTAŢI PESTE TOT ANDROIZII REBELI, CARE AU FUGIT. N-AU PUTUT AJUNGE DEPARTE FĂRĂ ACTE “.

Dar el e om, pentru ce s-ar teme? Acesta e un fapt incontestalbil liniştitor, îşi spuse Marc. Îndoiala, însă, cu o umbră de îngrijorare, ba chiar de teamă, reveni. Toate bune, dar va trebui să arate că e om şi nu un android care se ascunde. Iar câtă vreme îi lipseşte orice act doveditor, cine să-l creadă? Apoi, povestea cu înscrierea la hotel sub nume fals o să stârnească suspiciuni. Şi în plus, nu poate spune, sub nici un motiv, de ce-a făcut-o. La spital, de asemenea, se ştie că a plecat pentru o cu totul altă destinaţie. O să fie nevoie de o poveste bine pusă la punct, care să ţină. „M-am tâmpit“ — se smulse din temerea paralizantă Marc, redevenind omul de acţiune. N-o fi el singurul care a păţit aşa ceva. Oricând se pot lua relaţii despre dânsul la Winnipeg, unde e o persoană cunoscută, îl ştie atâta lume, colegii de spital, prietenii, portăreasa imobilului... Şi ajuns aici cu raţionamentul liniştitor, îşi aduse aminte brusc de comportarea ciudată a barmanului. Şi la fel de fulgerător, memoria îi furniză alt fapt, peste care

trecuse uşor, dar care acum căpăta o gravitate excepţională. Când sosise la hotel, dimineaţa, zărise un chip, crezuse că e al său reflectat într-o oglindă. Dar avea ceva străin, *unheimlich*, cum spun tratatele de psihiatrie. Era figura unui om hăituit, de aceea nu o mai recunoscuse, examinându-şi faţa apoi în baia din camera unde urcase. Barmanul fusese convins că locuia la nr. 64. Există aşadar altcineva care-i seamănă leit. N-o fi fost chiar el autorul furtului? Mai mult ca sigur, de vreme ce îl zărise când se dusese după ziare şi lăsase haina pe spătarul scaunului. Era şi singurul căruia îi puteau folosi de minune actele, datorită asemănării uluitoare. „Atunci totul se încurcă urât — raţionă Marc. Simţea că-l apucă de-a binelea frica. Nu e cu putinţă, asta aduce a literatură ştiinţifico-fantastică, pur şi simplu“. Ideea pe care încerca să o izgonească i se instalase însă solid în minte şi refuza să plece. Marc ştia ceva şi lucrul acela făcea parte chiar din câmpul lui de cunoştinţe profesionale. Se puteau, pe cale de inginerie genetică, fabrica dubluri, tripluri (teoretic şi multipluri *n*) de persoane. Avuseseră cândva loc şi nişte experienţe, limitate iniţial, sporite ulterior, datorită reuşitelor uimitoare, iar pe urmă, întrerupte definitiv, pentru că riscau să dea naştere la situaţii monstruoase. Statutul juridic al unor asemenea fiinţe multiplicate, cu neputinţă de stabilit în mod cert, avusese ultimul cuvânt — îşi amintea Marc. Pe atunci, găsise faptul acesta cam comic. „La dracu! — se corijă acum îngrozit. Nici amprentele digitale nu diferă. Dar de ce mi s-ar întâmpla aşa ceva tocmai mie? Ar fi prea de tot“. Oricine era în teorie expus — şi asta ţinea minte. Toată lumea trebuia, conform prevederilor legale, să se supună unor analize ale sângelui, la eliberarea certificatului de naştere. Ce eprubetă era aleasă pentru experienţele de multiplicare decidea centrul genetic, fără să ceară încuviinţarea nimănui. Actul fusese, pe drept, considerat abuziv şi fabricarea „gemenilor perfecţi“ încetase. Câteva zeci sau sute au rămas, totuşi, după toate socotelile. „Să am tocmai eu, din atâtea miliarde de oameni, ghinionul ăsta fără pereche?“ — se gândi cutremurat Marc. La data sistării experienţelor, precauţiile pentru înlăturarea efectelor nocive pe care le puteau isca fuseseră înmormântate, după nişte discuţii interminabile şi o serie de asigurări vagi. Fiind vorba de androizi (multiplii „modelului“ iniţial) statutul lor — se spusese — e oricum precis controlat; primejdia substituţiei n-ar

fi existat câtă vreme rămâneau arhivele şi orice „produs“ al centrelor genetice îşi păstra o identitate precisă, cifra „codului“ său; numărul infim, apoi, al „multiplilor“ probabilitatea persoanelor aproape de 0, etc., etc. Totul fusese lăsat în cele din urmă baltă, neştiindu-se, practic, nimic prea exact. „Dar cine naiba putea să-şi imagineze situaţia aceasta absurdă? *Să dovedeşti că eşti om*!“ — reveni Marc la chestiunea care-l preocupa în chip vital. „Şi acum ce e de făcut?“ Hotărî, pentru ca să nu procedeze cumva fără chibzuinţă şi să încurce treburile mai rău, să examineze încă o dată situaţia metodic, cu spirit ştiinţific, obiectiv. Îşi ordonă datele, pe puncte, în minte:

1. A rămas fără acte şi, în împrejurările actuale, poate fi uşor luat drept un android rebel care a fugit din zona tulburărilor şi evită contactul cu autorităţile.
2. Nu e exclus ca, la Winnipeg, altcineva să se dea drept doctorul Marc Esquirol şi momentul nepropice face grea, dacă nu imposibilă, redobândirea, fără mari riscuri, a identităţii sale pierdute.
3. Există un control destinat depistării androizilor fugiţi şi are, până una-alta, toate motivele să se ferească de el.
4. Dispune de suficiente mijloace materiale ca o vreme să nu păţească nimic, dacă evită regiunile unde au avut loc tulburările şi păstrează o maximă prudenţă.

Cât timp însă poate duce existenţa asta? — fu întrebarea care începea să problematizeze analiza. Şi aici, trebui să concedă Marc, lucrurile nu erau chiar atât de clare. Le luă pe rând, iar, sistematic. Întâi Lavinia. Câte zile va socoti ea că doar orgoliul lui masculin lezat îl face să nu o caute? Cum se ştia vinovată, e posibil să aştepte cam o săptămână; după aceea, socotind că a trecut timpul supărării, îl va căuta dânsa. Şi ce avea să se întâmple atunci? Dacă n-are să-l găsească, va intra în panică şi, pierzându-și capul, poate săvârşi un act nesăbuit. În al doilea rând, şi cei de la spital vor sfârşi prin a fi intrigaţi; de ce nu le dă nici un semn? Asta s-ar mai aranja cu o convorbire videofonică sau cu o telegramă. Dar, oricum, absenţa prelungită peste o anumită limită va isca întrebări. Şi Laviniei i-ar putea scrie sau telefona. Dacă însă... Şi aici îi răsări în minte iarăşi gândul acela nebunesc, ca un semnal roşu: stop! pericol de moarte. Dacă individul care i-a luat actele şi maşina e la Winnipeg? Şi nu cumva s-a instalat în apartamentul său, al lui Marc? Ba, cu atâta tupeu, e în stare să şi opereze acum la

spital. Iar semnul pe care l-ar da el, Marc, de oriunde, ar stârni stupoare, provocând poate, chiar punerea lui sub urmărire, a unui ins, foarte suspect, fiind lipsit de orice acte şi pretinzând că are identitatea altcuiva. *Şi cum ar dovedi că e om şi nu un android fugit?* Apoi, însăşi Lavinia... Dacă îl va căuta şi va nimeri, în lipsa lui, pește necunoscut? Din aceasta poate ieşi iarăşi o catastrofă. Tot eşafodajul logic al lui Marc se clătina, ca zgâlţâit de o violentă mişcare seismică. Singura concluzie rezonabilă care părea să rămână în picioare era aceea că trebuie să verifice un fapt: cine se află acum în apartamentul său din Winnipeg? Ridică receptorul aparatului de lângă pat şi formă numărul. După câteva secunde îşi auzi propria-i voce: „Allo“. Închise şi rămase încremenit, deşi se aştepta oarecum la aşa ceva. Realitatea era însă mult mai greu suportabilă decât ipoteza ei. „Poate mă autosugestionez, îşi spuse, continuând să spere că lucrurile nu stau chiar atât de prost. Trebuie neapărat să am certitudinea“. Îşi făcu rapid un plan. Coborî, ieşi din motel şi căută o cabină telefonică prin apropiere. Luă vreo trei pastile dezodorizante în gură şi rechemă. Aceeaşi voce. „Cu doctorul Marc Esquirol“, rosti abia stăpânindu-și bătăile puternice de inimă. „La telefon — răspunse glasul de la celălalt capăt al firului. Cu ce vă pot fi de folos?“. „E vorba de o consultaţie, dacă aveţi timp, pentru mine“, bâigui Marc. „Sigur, răspunse vocea, fără nici o ezitare. Un moment, să consult agenda. Poimâine dimineaţa, la ora 9, vă convine?“. „Da“, mormăi Marc. „Vă aştept atunci la spitalul Ursulinelor. Veţi fi îndrumat acolo către cabinetul meu. Numele dumneavoastră, ca să-l notez...“ — continuă imperturbabilă vocea. „Esquirol veritabilul, exact aşa cum auziţi!“ nu se putu reţine şi strigă Marc, scuipând din gură pastilele şi trântind în furcă receptorul, cu consolarea mentală: „Măcar să-l treacă şi pe el frigurile câteva minute“.

Acum ştia, în orice caz, cum stăteau lucrurile. Dezastruos, dar măcar nu mai avea nici o îndoială. Simţi o uşurare curioasă, în nefericire. „Trebuie să-mi fac urgent un plan amănunţit de acţiune“ — decise îndreptându-se către motel. Urcă iar în camera lui şi — după nu prea multă meditaţie — constată că trebuie să tranşeze o dilemă fără ieşire. Cea mai sigură şansă de a-şi restabili identitatea era să revină cât mai curând la Winnipeg Acolo, lumea îl cunoştea, existau o mulţime de mijloace spre a dovedi că el e adevăratul Marc Esquirol. Dacă

întârzia, „dublul lui“ îşi putea lua tălpăşiţa şi nu mai era uşor să-l găsească. Cine atunci să creadă povestea lui abracadabrantă? Totul se va complica îngrozitor... Dar, dacă nu vrea să cadă în mâna autorităţilor care caută androizi fugari, trebuia să pună cât mai mulţi kilometri între el şi Winnipeg. Ştia cum merge treaba în astfel de situaţii. Ca în anecdota aceea cu iepurele care o luase la goană, fiindcă se castrau elefanţii. Până să dovedeşti că nu eşti elefant... Cu dânsul era ceva foarte asemănător, deşi exact invers. *El trebuia să facă dovadă că este om*.

Cel puţin o bucată de vreme, fiind atent, putea să ocolească un asemenea examen la care supunându-se, nu prea avea şanse să reuşească în împrejurările actuale. Cine ştie? Mai târziu nu e exclus să apară cumva vreo soluţie de reintrare în viaţa normală. Agitaţia se va calma... Riscuri mari îl pândeau, dacă încerca să ajungă la Winnipeg... Aşa... folosind banii (care nu-i lipseau) cu ajutorul unor prieteni... să-i caute, să le ceară concursul... Până la urmă, poate, va reuşi într-un fel să DOVEDEASCĂ, TOTUŞI, CA ESTE OM. Optă pentru această a doua cale. Din puţină laşitate, desigur (nu voia să recunoască, o numea prudenţă), dar şi condus de un secret imbold superstiţios: LA WINNIPEG, ACOLO UNDE NU NE VOM ÎNTOARCE NICIODATĂ.

VII.

Peregrinările lui Marc, timp de peste şase luni, în lungul peninsulei Ungava şi a coastei Labrador până chiar la Terra Nova ar alcătui, istorisite, o adevărată odisee. Nu stătu mai mult de câteva zile într-un loc; îşi schimbă mereu numele sub care se înscria în cărţile de hotel (cheltui o mare inventivitate ca să evite repetiţiile, îşi mobiliză memoria lecturilor din anii studenţiei, recurse nu o dată la anuarele telefonice), Sevard, Karrer, Nicholson, Teriers, Perier, Wesley, Anderson — îşi mai amintea doar o mică parte din aceste identităţi pasagere. Călători cu trenul, cu vase de plăcere, cu autocarul; cu avionul nu îndrăzni; de patru ori era cât pe aci să fie victima unor razii, dar avu noroc şi scăpă ca prin urechile acului. Dobândi, cu timpul, o adevărată dibăcie în această direcţie, presimţea pericolele de la distanţă şi găsea repede mijloacele să le ocolească.

Lunile de vagabondaj îi întăriseră convingerea că procedase înţelept, neîntorcându-se la Winnipeg. Auzi tot felul de istorii sinistre. Androizii care-şi aruncaseră actele în foc, nu mai reveniseră acasă, după ce dăduseră ascultare ordonanţelor şi se prezentaseră la centrele de inginerie genetică spre a fi reînregistraţi. Circulau zvonuri macabre în legătură cu ei. Umblau vorbe că fuseseră transportaţi pe staţiile spaţiale de reeducare, unde erau expediaţi *asocialii*; acolo se lucra permanent în condiţii de imponderabilitate şi nimeni, neprogramat anume din născare pentru aşa ceva, nu rezistă mai mult de trei ani fără să facă o boală mortală. Alţii susţineau că androizii, rămaşi fără identitate, sunt trimişi să colonizeze un satelit al lui Saturn, cu condiţii de viaţă asemănătoare celor de pe Pământ. Dar povestea asta se inventase pentru ca ei să nu afle ce-i aşteaptă într-adevăr. Erau îmbarcaţi pe o aşa-zisă navă — în realitate, o *maşină de vaporizat*. Perfect pusă la punct şi cu un mare randament. Nu rămânea absolut nimic dintr-înşii — pretindea cineva că verificase faptul, după ce asistase la o asemenea curăţătorie în masă. „Iese doar un fel de fum galben şi nişte ventilatoare foarte puternice îl risipesc imediat în văzduh". Cum de pe sateliţii lui Saturn ştirile urmează să sosească doar peste vreo zece ani, nu există reclamaţii. Marc refuză să creadă astfel de grozăvii. Lumea avea imaginaţia excitată de răscoala eşuată a androizilor. În ziare şi la radio răzbătuseră numai foarte puţine informaţii vagi, voalate, despre pedepsele prea aspre aplicate autorilor dezordinilor. Nimic precis însă, formule goale, „încălcarea instrucţiunilor guvernului“, „acte abuzive“, „măsuri represive exagerate“ etc. Rarele accente de protest căpătaseră însă prompt dezminţiri oficiale drastice. În schimb, acuzaţii ca, „elemente iresponsabile“, „inşi care au pierdut instinctul defensiv elementar uman“, „decăzuţi din rândul oamenilor“ circulau tot mai des prin presă. Liga *Amicii androizilor* fusese dizolvată. Să sprijine public ideile ei, nu prea mai îndrăznea cineva, fiindcă risca să i se spargă uşor capul. Opiniile favorabile androizilor erau împărtăşite pe şoptite, în strictă intimitate, fără martori.

Câteva întâmplări, trăite de Marc, păreau să dea dreptate celor care-şi păzeau pielea. Nu reuşise să obţină ajutor de la aproape nici un prieten. Trei, cu care izbuti, după multe stratageme, să intre în contact, când auziră despre ce este vorba, păliră şi invocară pe loc diverse motive ca să spele

grabnic putina. Unul, jenat, îl sfătui să plece cât mai departe, spre nord. Acolo, peste paralela zece — susţinea el — centrele de înregistrare genetică sunt foarte rare şi se putea trăi fără mari riscuri. Cu timpul, probabil. — adăugă, scărpinându-şi nervos ceafa — lucrurile se vor tasa. Atunci ar fi de încercat ceva... Să introducem o acţiune printr-o persoană versată, ştiu eu cine, dar acum n-o să vrea să mişte nici un deget, e prea primejdios. Tu să ai răbdare şi să te păzeşti... O să am eu grijă să te anunţ, la momentul potrivit. Să păstrăm legătura. Îmi scrii, vorbeşti de „afacerea cu vulpile argintii“ — avu grijă să precizeze conspirativ.

La Wakaham găsi un individ care se lăuda că a salvat doi androizi fugari, făcându-le rost de acte. Asta i-o spusese în mare secret, după ce consumase o cantitate apreciabilă de gin. Era — pretindea — în relaţii strânse cu cineva care lucra la serviciul deceselor, avea acolo o slujbă importantă şi putea aranja o substituire de identitate. Mortul devenea androidul fugar, care lua locul răposatului, cărându-se din localitate cu hârtiile lui. Mai are un prieten în stare, pentru o anumită sumă, să retuşeze cât trebuie fotografiile ca să semene. Marc făcu imprudenţa să declare că ar fi şi el amator de aşa ceva, ba chiar gata să ofere banii îndată. Individul îi făgădui marea şi sarea. Curios, dintr-o dată nu mai păru atât de turtit cum lăsase impresia. „Stai — spuse — mă duc chiar acum să-i dau un telefon tipului de la decese.“ Întârzie cam mult pentru o convorbire şi reveni însoţit de doi inşi cu mutre patibulare, exact atunci când Marc, trezit în ultimul moment, părăsea localul printr-o ieşire dosnică.

Cel mai mult îl impresionă o întâlnire în faţa clinicii doctorului Moreno din Charlottetown. Îi trecuse la un moment dat prin minte că ar putea strânge diferite mărturii, în număr destul de mare, ca autorităţile să dea crezare, provizoriu măcar, poveştii lui. Şi cum în clinică îl cunoştea multă lume, pentru că lucrase cândva acolo, merita să încerce.

Tocmai reflecta la cine să apeleze întâi când trei camioane traseră în faţa intrării. Fu deschisă poarta şi, din curtea clinicii ieşi un convoi de inşi care mergeau liniştiţi doi câte doi; înaintau cu paşi clătinaţi, bălăbănind docil capetele, fără să scoată vreo vorbă. Stârneau o senzaţie grotescă şi în acelaşi timp oribilă, fiindcă aveau nişte mişcări maşinale de roboţi. Doi însoţitori îi urcară pe rând în camioanele care, odată umplute,

plecară imediat. Marc avu totuşi timpul să distingă câteva chipuri şi să întâlnească acolo acele priviri inexpresive, pe care, ca om de meserie, le cunoştea prea bine. Erau rezultatul extracţiei pe cale chirurgicală a aşa-numiţilor „centri cervicali agresivi". La această operaţie se supuneau nebunii furioşi, maniacii sadici, degeneraţii mintali cu instincte asasine. Ieşeau de sub bisturiu total inofensivi, arătând însă ca nişte zdrenţe care mai păstrau doar o palidă înfăţişare omenească. Ascultau supuşi tot ce li se poruncea şi executau ordinele întocmai, cu gesturi de păpuşi dezarticulate. Lui Marc îi treziseră, de câte ori întâlnise asemenea cazuri, repulsie şi spaimă. Nişte făpturi umane, devenite automate. Operaţia era practicată foarte rar, numai pe bază de sentinţe judiciare fără apel şi nu puţini chirurgi, printre care şi el, considerau că este o adevărată barbarie. Marc o socotea treabă de călău şi îşi dispreţuia confraţii care acceptau să o execute. Surprinzător era numărul foarte mare al celor care fuseseră scoşi pe poarta clinicii şi urcaţi în camioane. Aproape o sută de inşi, apreciase Marc. Atâtea cazuri într-o clinică mică, fără legătură cu spitalul penitenciar al localităţii, unde nici acolo nu aveau loc, de obicei, mai mult ca trei-patru asemenea intervenţii anual, ieşeau complet din cursul firesc al lucrurilor.

...Şi adunaţi toţi, aşa, laolaltă, într-o turmă mută, informă, te umpleau de groază.

Simţi un gust acru de vomă în gură şi, plecând grăbit din faţa clinicii, părăsi definitiv proiectul adunării mărturiilor.

Altă întâmplare pe care nu putea s-o uite o trăi într-un autobuz, călătorind către Battle Harbour.

Doi poliţişti ocupau locurile din faţa lui. Marc utiliza trucul acesta „psihologic": ori de câte ori putea, se aşeza prin preajma reprezentanţilor autorităţii, dacă zărea vreunul pe aproape. De astă dată erau doi. Observase el, după atâtea experienţe, că metoda cea mai sigură că să nu pari suspect este să te bagi în ochii cui caută asemenea inşi.

Unul dintre poliţişti, o namilă roşcovană, cu peri albiţi pe piept (avea cămaşa udă de năduşeală, desfăcută larg, i se vedea şi pântecul) era foarte vorbăreţ. „Păcătoşii ăştia — continuă el o conversaţie cu colegul său — şi-au făcut rost cei mai mulţi de acte false. Există şi o grămadă de nemernici, oameni ca noi, care ne fac viaţa grea. Unii şi-au distrus înadins actele, alţii le-au dat androizilor, pur şi simplu. Acum vin şi

inventează tot felul de poveşti. Cică şi-au uitat portvizitul undeva şi nu l-au mai găsit, când s-au întors să-l caute. Că — Marc tresări — le-a fost furat, împreună cu toate hârtiile, la o înghesuială. Stai şi crede-i, fugi la locul respectiv, verifică, fă cercetări, dă telefoane... Şi instrucţiunile... păi nu poţi să te joci cu ele. Altfel trebuie să meargă treaba când e vorba de oameni, chiar dacă ei nu ştiu asta. Cu androizii, ascultă-mă pe mine, e simplu. Cum punem mâna pe vreunul, poate să spună ce vrea, îi facem foile de drum pentru *tratamentul special* şi acolo, la spital, îl aranjează cât ai zice peşte. Iese ascultător ca un mieluşel, nu mai îndrugă nici o minciună, îşi ţine gura şi execută orice-i comanzi. Dar trebuie o mare grijă să nu nimerească şi niscai oameni pe acolo, că o încurcăm urât. Nici măcar unul cumva, a spus să ne băgăm asta bine în cap, şeful: „Să nu contaţi pe mine, dacă faceţi o asemenea dobitocie. Vă priveşte personal. Eu v-am dat ordin atât, să respectaţi strict legea. De la mine n-aţi auzit nimic altceva. Şi n-o să-i fie deloc uşor cui va trimite vreun om la loboctomie. Îl asigur de asta".

— Eu — se lăuda roşcovanul — am fabricat o *cursă de şoareci*. Totul e *să-ţi pui un pic la contribuţie bila*. Era o expresie care-i plăcea foarte mult şi o repeta mereu, râzând satisfăcut şi gutural: Hă, hă, hă! La punctul de pe şosea, unde fac controlul, toată lumea coboară. Oricine o fi, fără excepţie. Coboară şi prezintă actele. Şi acum, fii atent: las o maşină de-a noastră goală, cu uşa deschisă şi motorul neoprit, zece paşi după punctul unde ne-am oprit. Punem o scândură pe nişte lăzi, cutii, butuci, ce găsim, şi ăsta e *biroul* nostru mobil. Circulaţia se suspendă. Nimeni nu o poate lua nici îndărăt, nici înainte. Toată lumea — cum ţi-am spus — trece prin faţa *biroului*. Şi cuvântul acesta îi plăcea, pentru care motiv îl repeta şi sublinia, râzând iarăşi: hă, hă, hă! Birou în toată regulă, n-are importanţă că e în aer liber. Şi pe birou, fii atent, las aşa, ca din întâmplare, lângă cel care controlează actele, o rangă solidă. La îndemâna oricui. Poţi să o înhaţi într-o clipă. Cu o lovitură în capul celui de la birou eşti imediat la maşină şi ai luat-o din loc. Acolo unde avem, cât de cât dubii, ăla care examinează actele spune: „Hârtiile d-voastră nu prea sunt în regulă. Rămâneţi aici şi lămurim noi chestiunea la clinică..." E cuvântul miraculos. Un android nu pune mâna pe rangă, chiar dacă-l aşteaptă scăparea la câţiva paşi. Aşa sunt ei fabricaţi, ne-a explicat şeful. Funcţionează *legile roboticii* — preciză, savurând tehnicitatea

expresiei. Pe un om nu l-ar ţine în loc, dar căcăcioşilor ăstora de androizi le taie orice curaj. Rămân ca paralizaţi şi atunci ne-am lămurit, umflarea şi expedierea la repararea creierului. Şi să vezi ce frumuşei îi scoate. Nici nu mai apuci să le spui ceva, te înţeleg din ochi mai repede ca un câine dresat.

VIII.

După şase luni de vagabondaj, Marc citi în ziare un comunicat care fu publicat câteva zile de-a rândul. Între timp atmosfera se calmase. Curios, se gândea foarte rar la Lavinia. Îşi amintea de ea uneori, ca şi cum ar fi aparţinut altei lumi stinse, aşezate, din *romanele psihologice*, scrise în secolul XVIII şi fără nici o legătură cu existenţa hăituită pe care o ducea el. Ştiri despre „chestiunea androizilor“ apăreau tot mai rar. Comunicatul era în acelaşi spirit:

„Guvernul a hotărât să amnistieze pe oricine a fost amestecat în tulburările din martie, de la Winnipeg, Regina, Edmonton, Calgary şi alte localităţi.

Toţi oamenii sau androizii rămaşi, indiferent datorită căror motive, fără acte, sunt insistent sfătuiţi să se prezinte cât mai curând în faţa autorităţilor, spre a-şi restabili identitatea şi a recăpăta situaţia legală.

Oricine va da curs prezentei dispoziţii, de bunăvoie, până la 15 octombrie a.c., nu va suferi nici o sancţiune.

În schimb vor fi consideraţi rebeli şi trataţi ca atare toţi cei găsiţi fără acte după data specificata mai sus“.

Marc ezită vreo zece zile. Prea auzise multe şi îndeosebi nu putea uita ceea ce văzuse cu ochii lui la Battle Harbour. Tonul majorităţii articolelor din presă îl făcu să se decidă. Lucrurile intrau, după toate aparenţele, în legalitate. Se vorbea acum de agenţi ai ordinii publice, culpabili prin felul în care înţeleseseră să-şi îndeplinească sarcinile; „Canadian Mirror“ vorbea chiar de „torţionari“ şi cerea pedepsirea lor exemplară. Apăruseră şi informaţii despre doi poliţişti arestaţi şi traduşi în faţa instanţelor judiciare, pentru că maltrataseră inşi nevinovaţi. „Le Québecois“ le lua apărarea, făcând apel la clemenţă. Oamenii executaseră nişte ordine severe, aşa cum se pricepuseră, în împrejurări grele. E cazul să fie înţeleşi, oricine putea greşi etc.

Marc se predă la un post din Kenota, foarte aproape de Winnipeg. Fu încurajat şi de faptul că, până acolo, călători fără

nici o dificultate; controalele păreau să fi fost suspendate.

Explică ceea ce i se întâmplase unui tip chel, cu tenul măsliniu. Individul îl ascultă cu atenţie, părea binevoitor, îi ceru să pună totul pe hârtie. Îl rugă, apoi, să aştepte puţin. Ieşi cu declaraţia şi lipsi vreo jumătate de ceas. Apoi se întoarse: „Cum spuneţi că vă numiţi? — insistă. Medicul chirurg Marc Esquirol? Şi aţi lucrat la spitalul Ursulinelor din Winnipeg?“ „Da“, confirmă Marc. Individul ieşi iarăşi, lăsă uşa camerei unde intrase întredeschisă.

Se auzea ce vorbea cu altcineva dincolo. „La spitalul Ursulinelor au avut un Esquirol, până acum cinci luni când a plecat din Winnipeg. E dus la un congres în Europa şi a cerut, cu acest prilej, concediul trienal, ca să viziteze Italia. Am vorbit chiar cu directorul la telefon“. „Şi cine i-a preluat pacienţii?“ — se auzi cealaltă voce. „Un coleg. I-am telefonat şi lui. Nimic neobişnuit. Esquirol şi-a văzut de treabă până în ziua plecării. Au operat împreună. I-a trimis o carte poştală, cu salutări amicale din, cum dracului zicea?, S., Spezzia, dacă am înţeles bine“. Urmă o scurtă pauză, apoi o întrebare care nu se auzi. Şi iarăşi vocea chelului: „Da, portăreasa ştie şi ea. A primit o cheie de la apartament şi rugămintea să mai aerisească şi să deretice camerele. Are şi ea o carte poştală, cu turnul din Pisa“. „Ia trimite-l la tratamentul special! — conchise sec vocea a doua. Să vadă ei ce-i în capul lui“.

Marc se ridică prompt. Cu un gest reflex porni, fără să mai privească înapoi, spre uşa pe care intrase. Se afla întru-un coridor lung şi îşi amintea că la capătul lui exista o sală mare, iar în ea pătrunsese din stradă. Străbătu în câteva secunde distanţa care-l despărţea de uşa din faţă. Nu greşise. Era sala mare, goală. Un singur poliţist în picioare, la ieşire, îşi examină foarte preocupat vârfurile bocancilor. Lângă Marc, chiar în dreptul mâinii lui, deasupra primului birou, era agăţată o centură cu un Colt uriaş. Îi fu necesară doar o clipă ca să-l apuce şi să ajungă la doi paşi de ieşire.

Poliţistul ridică atunci privirile, tresărind. „Aşa cum stă — raţionă instantaneu Marc — un singur foc în burtă ar fi destul ca drumul spre ieşire să devină absolut liber“. Zărea pe fereastră, în faţa intrării, o maşină a poliţiei; semnalul luminos i se rotea, motorul era, deci, în mişcare, portiera din dreptul volanului stătea întredeschisă. Într-o secundă ar fi fost înăuntru şi dându-i drumul înainte, avea toate şansele ca să câștige un avans

serios şi să scape.

„Cursa de şoareci", îi fulgeră în aceeaşi clipă lui Marc în minte, amintindu-şi conversaţia din autobuzul cu care călătorise către Battle Harbour. „Metoda roşcovanului a căpătat extindere — după câte se vede — ba chiar şi sprijinul guvernului şi al presei. E foarte dibace şi simplă; verifică imediat cine e om. El tocmai asta umbla de atâta vreme să dovedească şi acum avea prilejul. Trebuia să găurească burta cuiva cu un glonţ şi demonstra fără putinţă de tăgadă că e om în toată puterea cuvântului. Nimic mai simplu; avea doar de apăsat pe trăgaci, mustăciosul din faţa uşii s-ar fi frânt ca o păpuşă de cârpa. Atâta numai şi lucrurile erau lămurite definitiv. „Cursa de şoareci" funcţiona impecabil pentru androizi.

Dar simţi brusc, tot atât de rapid cum gândise, un lucru grav. Tocmai *fiindcă era om* nu putea aşa, pur şi simplu, să-l cureţe pe poliţistul care, la doi paşi de el, îl fixa cu nişte ochi mari, îngroziţi.

Atunci, îl aştepta intervenţia chirurgicală. Va fi transportat şi el de o dubă şi preschimbat într-una din fiinţele acelea jalnice, cu capul tremurător şi mersul dezarticulat. Da, fără îndoială. Nu putea, însă, ucide cu sânge rece o fiinţă umană dezarmată, fără nici o vină. Era ceva peste puterile sale.

Marc făcu încet câţiva paşi înapoi, puse pistolul pe birou, străbătu coridorul, reveni în camera de unde fugise şi luă loc pe banca din fund, încovoiat, cu umerii ghemuiţi, așteptându-și resemnat soarta.

Chelul intră şi-i puse cătuşe. Se întoarse în camera cealaltă şi Marc îi auzi iar vocea prin uşa rămasă crăpată.

— Şefule, raportă chelul admirativ şi linguşitor, a mers şi de data asta formidabil. Nu-mi vine să cred. Aş vrea, dacă-mi permiteţi, să vă întreb ceva. Cu tipul de dincolo, să vă spun cinstit, am avut emoţii. Prea părea sigur de ceea ce afirma. Dacă era om şi trăgea?“.

— M-am gândit eu şi la asta, fii liniştit, ripostă a doua voce, măgulită. He, he, trebuie să-ţi pui numai puţin mintea la contribuţie. Nu se întâmpla nimic grav. Ăla din dreptul uşii, îmbrăcat în poliţist, e un împuţit de android. I-am promis să nu-l trimit la „tratamentul special, dacă execută întocmai ceea ce are de făcut. Şi se va găsi până la urmă un om adevărat care să-l cureţe. Aşa o să mă ţin şi de cuvânt.“

ROADELE UNEI DIPLOMAŢII CHIBZUITE

Arcadia era o planetă nu prea mare, situată în galaxia N.G.C.147 din Constelaţia Casiopeia. Atinsese un grad relativ înalt de civilizaţie şi cunoştea o prosperitate economică apreciabilă. Arcadienii nu difereau foarte mult de noi, doar că aveau două feţe, aceasta înţeles *literal*, mai exact spus, ei erau făpturi integral simetrice, adică şi în raport cu un plan care le-ar fi trecut prin cap, umeri, mâini şi picioare.

Fără să aibă instincte belicoase excesive (cam atâtea câte vădeau şi semenii lor), deşi puseseră la punct o tehnologie dezvoltată (întreprinseseră vreo optsprezece expediţii spaţiale, construiseră patru staţii orbitale şi lansaseră o puzderie de sateliţi artificiali), eradicaseră cancerul şi gripa, produceau filme tactile foarte amuzante şi simfonii kinestezice înălţătoare, nu izbutiseră să alunge din viaţa lor ameninţarea războiului.

Se păstra — e drept — de peste nouă decenii, o pace clădită pe echilibrul militar al celor doi centri energetici coloşi care-şi împărţeau dominaţia planetei în emisferele ei, nordică şi sudică. Ca urmare, cursa înarmărilor continua, absorbind o imensă parte din resursele Arcadiei. Acordurile periodice, o supraveghere strictă reciprocă, activităţi intense şi neîntrerupte ale serviciilor de informaţii şi contrainformaţii, mereu întărite şi dotate cu alte „gadget“-uri, asigurau această stare nu prea fericită, dar oricum preferabilă unei conflagraţii care ar fi avut efecte catastrofice.

Interveneau momente de criză; totuşi, atunci când confruntarea părea iminentă, apărea până la urmă o soluţie salvatoare şi răfuiala era amânată.

Ambii coloşi energetici se detestau sincer, atribuindu-şi unul altuia perversiuni inomabile, moravuri decăzute, ipocrizie, pofta de a domina întreaga planetă, (cruzimi săvârşite împotriva animalelor, concepţii politice obscurantiste, bădărănie, aroganţă, fanatism ideologic etc.), dar întreţineau relaţii suspicioase cordiale.

Pentru rezolvarea crizelor grave care puteau pune în primejdie pacea se asigurase posibilitatea unui contact direct şi rapid între factorii hotărâtori ai celor două părţi.

Era o realizare deosebită, nu pe nedrept considerată o mare operă diplomatică şi în egală măsură tehnică, o prevedere înţeleaptă împotriva tensiunilor cu tendinţe explozive.

În asemenea cazuri, după cum stipulau şi acordurile, conducătorii celor doi megacentri îşi puteau împărtăşi fulgerător gândurile, fără nici un ascunziş. Mijlocul îl constituia o descoperire foarte preţuită, putem spune, fără exagerare, epocală: aşa-numita legătură telepatică nemijlocită, ininterceptabilă, integrală şi în culori.

Ca să se înţeleagă mai bine lucrurile trebuie să venim cu câteva lămuriri.

Arcadienii erau cam toţi telepaţi, bineînţeles de calităţi diferite (nu toată lumea are o egală ureche muzicală). Ei îşi puteau deci comunica gândurile într-o mai mică sau mai mare măsură. Facultatea era dezvoltată prin educaţie şi exerciţii, dar, fireşte, pentru a atinge o treaptă foarte înaltă, cerea şi o înzestrare naturală aparte.

Între calităţile care decideau o carieră politică înaltă, intra neapărat şi această însuşire. Capacitatea telepatică, în forme superioare, era colorată (adică respectivul vedea reprezentările din mintea altuia), rămânea ininterceptabilă (o a treia persoană nu putea interveni, ca să zicem aşa, pe fir), explora întreg cuprinsul conştiinţei interlocutorului (altfel zis citea şi gândurile lui secrete, nimic neputându-i fi ascuns).

Trebuie să adăugăm încă ceva: ca toate comunicaţiile telepatice, şi cele de pe Arcadia presupuneau principiul „capră“ — „oaie“, respectiv distincţia „emiţător“ şi „receptor“. Să ne amintim că locuitorii planetei din Constelaţia Casiopeiei aveau două perechi de ochi, două nasuri, două guri şi patru calote cerebrale absolut simetrice. Inşii de rând nu posedau însă niciodată ambele facultăţi telepatice egal dezvoltate, unii erau mai mult „capră“, alţii mai mult „oaie“. Aici apărea primul semn al vocaţiei de şef. Telepaţii superiori întruneau amândouă proprietăţile, iar conducătorii supremi (asta era o calitate a lor foarte rară) le aveau egal de dezvoltate. Ei puteau, deci, comunica fără nici o dificultate în ambele sensuri, neapelând la concursul altcuiva, ca restul arcadienilor. Personificarea puternică a legăturii o făcea ininterceptabilă. Era asemenea unei lungimi de undă foarte mari, practicabilă numai pentru două minţi care posedau forţe emiţătoare şi receptoare ieşite cu totul din comun. Ba mai mult, deţinea şi o facultate „analitică“ excepţională, fiind în stare să scotocească instantaneu şi inconştientul, surprinzând dorinţele şi mobilurile inavuabile ale partenerului.

Legătura aceasta atât de importantă se realiza din orice punct. În birourile conducătorilor respectivi însă, ecrane special amenajate sporeau considerabil calitatea comunicărilor.

Reiese clar ce rol de seamă juca o atare legătură între emisfere. Nu se prea abuza, prin urmare, de ea, fiindcă spectacolul gândurilor secrete şi mai ales al celor refulate era greu suportabil. După o convorbire, partenerii îngreţoşaţi aveau nevoie de câteva zile ca să-şi regăsească bună dispoziţie.

Legătura telepatică la nivelul cel mai înalt Nord-Sud pe Arcadia începea printr-o mâncărime a două din urechile unui conducător. Era o formă superioară, silenţioasă, secretă, de apel telefonic. Cel chemat se „deschidea“ ca şi cum ar fi ridicat receptorul. Totodată, cu organul emiţător, simetric, transmitea semnalul că e dispus să susţină dialogul. Acceptarea legăturii era resimţită de doritorul ei printr-o mâncărime la perechea urechilor sale receptoare. Se „deschidea“ atunci şi el, iar convorbirea putea avea loc fără nici o stânjenire.

Conducătorul emisferei sudice fu trezit din somn, la 15 august 2 261, de mâncărimea amintită. Era ora 3 $^{1}/_{2}$ noaptea.

„Ce dracu s-o mai fi întâmplat?“ se întrebă căscând; îşi puse papucii, îmbrăcă grăbit peste pijama un halat şi trecu în cabinetul său de lucru. Instalat la birou, mai aşteptă câteva clipe intrigat (mâncărimea din urechi creştea nervoasă) şi se „deschise“.

Foarte curând luă cunoştinţă de gândurile omologului său din emisfera nordică. Erau, înainte de orice, foarte agitate, anxioase, nerăbdătoare. Rezumate şi transcrise (fireşte, sub o formă simplificatoare care, fatal, nu le poate cuprinde toată bogăţia nuanţelor precum şi partea inefabilă), ar fi sunat cam aşa:

— Suntem victimele unei invazii spaţiale, nu ştim încă de pe ce planetă. Reţeaua sateliţilor noştri santinele semnalează deasupra oceanului boreal mai multe astronave, care nu vor să-şi dezvăluie identitatea, în ciuda tuturor somaţiunilor. Musafirii ăştia nepoftiţi sunt grupaţi în formaţie de luptă şi au intenţii agresive indubitabile; densitatea radioactivă a crescut considerabil în zona respectivă. Suntem siliţi să acţionăm. Vreau să spun că trebuie să le-o luăm noi înainte.

— Vă înţelegem, răspunse preşedintele emisferei sudice.

— Cele mai calde mulţumiri! Dar... ca să evităm orice risc...

suntem siliţi să utilizăm... cum să spun... o armă specială. Ştiţi, farfuriile alea zburătoare, O.Z.N.-urile, cum li se spune, şi în jurul cărora au circulat atâtea legende, sunt nişte nave spaţiale de luptă foarte rapide. Ale noastre. Un fel de torpiloare cosmice... În fine... o să vă comunicăm după aceea principiul de zbor şi planurile lor exacte. Am vrut doar să vă facem, în prealabil, cunoscute lucrurile, ca să nu provoace, la dumneavoastră, vreo alarmă... şi... să nu se dea actului cine ştie ce... interpretare.

Supertelepatul sudic citi în conştiinţa partenerului său nordic jenă (ca omul prins cu mâţa-n sac), dar şi teamă. Nici o intenţie de înşelăciune în direcţia aceasta; o teamă autentică, incontestabilă.

— Farfurii zburătoare, ziceaţi? De astea avem o grămadă şi noi. Nu e nevoie să ne mai comunicaţi nimic. E în regulă! Daţi-i drumul şi succes! Informaţi-ne de rezultate! sună răspunsul aşteptat cu atâta nelinişte.

Supertelepatul nordic răsuflă uşurat.

— Încă o dată, mii de mulţumiri, apucă să zică grăbit şi se „închise“.

Patru ore mai târziu avu prilejul să reia legătura şi să anunţe radios:

— Farfuriile noastre zburătoare au dat iama prin ei. I-am risipit şi le-am făcut harcea-parcea peste treizeci de nave. Vin, probabil, după cât am putut afla până acum, de pe Orcus. Fugeau de le sfârâiau rachetele propulsoare, dar s-ar putea să reîncerce atacul în altă parte, ţinem să vă avertizăm.

Două zile mai târziu, prezidentul emisferei nordice trebui să-şi întrerupă somnul. Omologul său sudic era, de astă dată, cu nervii zdruncinaţi rău, gândurile i se învălmăşeau în minte şi nu ştia cum să înceapă:

— Ştiţi... secăturile alea de pe Orcus au reapărut, aşa cum prevedeaţi. S-au strecurat, ticăloşii, prin reţeaua radio-observatoarelor noastre, pe ce cale nu pricepem bine. E cam groasă... cum să vă explic? Au reuşit să debarce pe un platou din Lanţul Antarctidei. Chiar acum mi s-a comunicat. Vă daţi seama cât de gravă e situaţia şi pentru ce trebuie să recurgem la măsuri extreme.

— Fireşte, doar n-o să-i lăsaiţi să facă în emisfera dumneavoastră un cap de pod! — încuviinţă mintea

conducătoare din Nord.

— A, în privinţa asta, fiţi fără nici o grijă, le venim noi de hac. Dar... (Şi aici se desluşea bine telepatic o pauză fâstâcită). Vedeţi... vom fi nevoiţi să folosim puşti laser. E ceva nou, foarte eficace. Am vrut să o aflaţi chiar din partea noastră, ca să... (iarăşi o ezitare încurcată). Ca să nu ne-o luaţi în nume de rău. Cum se liniştesc lucrurile, primiţi o piesă cu toate lămuririle necesare. V-o expediem chiar de acum, îndată ce dau ordinul pentru declanşarea atacului.

— E inutil să vă deranjaţi, aveţi la ora asta necazurile dumneavoastră, interveni flegmatic supertelepaticul nordic. Puştile laser le cunoaştem de mult şi am fabricat destule ca să înarmăm cu ele toată infanteria marină. Ocupaţi-vă de leprele alea!

— Mulţumim pentru spiritul comprehensiv de care daţi dovadă. Lăsaţi pe noi, n-o să rămână... nici măcar scrumul din ei.

Peste o oră, supertelepatul nordic află că invadatorii debarcaţi pe platoul Lanţului Antarctidei fuseseră nimiciţi până la unul:

— I-am ras! Îi comunică triumfător omologul său sudic. O să le treacă cheful, sunt sigur, să mai pună piciorul pe planeta noastră.

Greşea. Invadatorii aparţineau unei rase încăpăţânate şi nu-şi dăduseră încă pe faţă toate cărţile. Mai dispuneau de alte arme neîntrebuinţate până acum şi erau neîntrecuţi în a găsi noi trucuri, ca să-şi înşele adversarii.

Graţie unuia din acestea (împrumutaseră printr-o stratagemă foarte abilă înfăţişarea arcadienilor), se infiltraseră în zona ecuatorială, unde există un fel de „no man's land“ şi, când ajunseră destui ca număr, printr-o săritură spectaculoasă, ocupară oraşul Nordpol, important centru economic boreal.

Supratelepatul sudului fu alertat la ora prânzului şi trebui să-şi întrerupă masa, ca să se „deschidă“ imediat.

— Primejdie mortală! află. Inamicii noştri au reuşit să ocupe Nordpolul.

— Cum asta? se miră sincer, cu ultima înghiţitură rămasă încă în gât, supratelepatul Sudului.

— Au pătruns prin zona ecuatorială câte unul-doi, îmbrăcaţi aşa încât să-şi acopere complet o jumătate longitudinală a corpului şi să lase impresia că sunt arcadieni. Nordpolul e acum

în mâinile lor, au scos din luptă forţele noastre aflate acolo. Controlează comunicaţiile şi lansează prin posturile de emisiune locală tot felul de informaţii derutante. Sigur că aţi auzit şi dumneavoastră ce neghiobii debitează şi nu le daţi nici o crezare. Sunt pe cale să-şi instaleze o bază de debarcare. Nu vin de pe Orcus, cum am crezut; patria lor e în altă galaxie. Arată monstruos, i-am văzut cu teleobservatoarele noastre. Închipuiţi-vă nu sunt simetrici decât pe un plan! Au o înfăţişare dezgustătoare, numai doi ochi, două urechi, un singur nas şi o singură gură. Dintr-o parte nu li se vede nici un fel de faţă, ci doar păr. Brr! E oribil! O să vă trimitem teleimagini urgent. Deocamdată, v-am deranjat că să vă anunţăm... — Şi aici reapăru poticneala cunoscută — ... n-avem încotro... altfel ar însemna să distrugem oraşul... am băgat în el atâţia bani că-mi vine rău numai când mă gândesc... în fine... puneţi-vă în locul nostru... trebuie să aruncăm o bombă bacteriologică. Are o rază de acţiune strict limitată la zona respectivă. Sperăm că asta să nu creeze nici un motiv de supărare între noi. Vă ţinem la dispoziţie formula; o mostră şi masca de apărare au şi plecat către dumneavoastră. Franc vorbind, preferam să nu ajungem aici. Dar e singura ieşire...

— Neîndoios, veni după o mică pauză înaltul răspuns din Sud. Aveţi, vasăzică, şi bomba bacteriologică. Asta-i bună! Nu ne lăsaţi să v-o luăm nici măcar cu un pas înainte. Bravo! Spuneaţi că ne-aţi expediat o mostră? Fain! O s-o comparăm cu bomba noastră. Dar măcar aşa, sunteţi siguri c-o să-i faceţi pilaf? (Formula nu prea diplomatică ţinea de o fatală asociaţie culinară; să nu uităm că înaltul personaj tocmai mânca, atunci când simţise furnicătura în urechi).

— Absolut! îl asigură partenerul nordic. O să moară ca muştele. Şi nu vom sparge nici măcar o fereastră la Nordpol. Ar fi fost şi păcat. E un oraş atât de frumos, îl cunoaşteţi bine, am fost doar împreună acolo, acum cinci ani, când ne-aţi făcut o vizită de curtoazie.

— Sigur, sigur! Nu mai aşteptaţi o secundă!

Invadatorii fură într-adevăr stârpiţi cu totul din Nordpol. Planurile lor agresive nu se vădiră însă dezarmate de eşecurile suferite, îndărătnicia îşi spunea aici cuvântul. Un an aproape repetară tentativele de cucerire a Arcadiei. Legătura telepatică nemijlocită, ininterceptabilă, colorată şi „psihoanalitică“ funcţionă pe parcursul acestei perioade mai des ca în tot

răstimpul care trecuse de la înfiinţarea ei.

Sudul şi Nordul fură siliţi să-şi comunice folosirea altor „mijloace de apărare extremă“ ca: bomba cu mezoni, racheta teleghidată, unda magnetică paralizantă, gazul Titan, solidificator instantaneu al sângelui, ploaia infecţioasă, raza orbitoare, ultrasunetul care provoca o hemoragie bruscă cerebrală, oglinda parabolică ridicătoare a temperaturii la 3 500° etc., constatând succesiv că nu le erau necunoscute nici una dintre aceste arme „netradiţionale“.

Până la urmă, invadatorii îşi abandonară intenţiile, fiind curăţaţi de fiecare dată radical. (Chiar şi încăpăţânarea, în asemenea condiţii, are limitele ei).

Arcadienii răsuflară uşuraţi. Legătura telepatică superioară între Nord şi Sud reveni şi ea la funcţionarea normală. Supratelepaţii se felicitară reciproc pentru felul cum găsiseră căile potrivite spre a evita încurcăturile iscate de invazie şi conveniră că e cazul să aibă neapărat o întâlnire, după o binemeritată odihnă. „Cât mai curând“ — hotărâră ei referitor la proiectata întrevedere. Nu de alta, dar scoaterea la iveală a „noilor arme defensive“ reclama includerea lor în acordurile care asigurau echilibrul forţelor celor două emisfere.

DOAMNA BOVARY ÎN SECOLUL XXX *

…*„Cu cât lucrurile îi erau mai aproape, cu atât mintea ei se îndepărta de ele. Tot ce o înconjura — viaţa plicticoasă“ din staţiile spaţiale, programatorii de zboruri imbecili, „mediocritatea existenţei — i se părea ca o excepţie, o soartă aparte, de care se simţea prinsă, pe când dincolo se întindea, cât vezi cu ochii, nemărginitul ţinut al fericirilor şi al pasiunilor.*

În dorinţa ei, confunda senzualităţile luxului cu bucuriile inimii, eleganţa obiceiurilor cu gingăşiile sentimentului. Oare dragostei nu-i trebuiau, ca şi“ întâlnirilor de gradul IV (cu dublurile noastre din antimaterie), locuri anume pregătite şi o protecţie fizică specială? *Suspinele* în stare de imponderabilitate, „*îmbrăţişările prelungite, lacrimile*“ care plutesc peste „*mâinile lăsate în voia celuilalt, tot ce-i fior al trupului şi sfârșeala de dragoste nu puteau fi despărţite deci de*“ balcoanele micilor vile cosmice vagabonde, „*în care-ţi poţi petrece timpul după plac, de un budoar cu storuri de*“ uraniu transparent într-o singură direcţie, „*de glastre pline cu*“ plante şoptitoare, care născocesc şi îngână versuri languroase, *de-un pat* nerezemat nicăieri pe ceva şi ţinut în aer graţie echilibrului a două câmpuri magnetice opuse şi nici de *scânteierea* rocilor cu paiete schimbătoare, precum şi de uniformele somptuoase ale valeţilor automaţi, cu mişcări perfect programate, lunecătoare şi total insonorizate.

_____

* Celebrul roman al lui Gustave Flaubert a fost „adaptat“ cam de prin anii 2700, ca mai toate operele literare clasice, spre a mai putea fi accesibile cititorilor şi a nu reclama prea multe note explicative. Sunt reproduse aici câteva fragmente din textul actualizat; am folosit traducerea realizată de Demostene Botez, apărută la Editura „Cartea românească“, Bucureşti, 1972. Pasajele care au mai păstrat forma iniţială sunt marcate prin semnele citării.

Robotul pitic, „*care venea în fiecare dimineaţă*“ de la serviciul *întreţinere* să controleze şi să alimenteze astronava lor veche, *străbătea coridorul cu* tălpile lui metalice butucănoase; *avea bluza* de piele *găurită* şi genunchii înfăşuraţi în cârpe slinoase, fiindcă îi fuseseră schimbate acolo nişte piese şi, negăsindu-se cele mai potrivite, i se puseseră ce se nimerise; prin urmare uleiul cam mustea şi trebuia împiedicat să se

scurgă în întregime afară. „*Acesta era micul lacheu în pantaloni scurţi cu care trebuia să se mulţumească. După ce-şi isprăvea treaba*“ robotul „*nu mai dădea pe acolo toată ziua; căci Charles, când se întorcea*“, băga singur rabla în hangar, îi scotea racheta propulsoare, îi desfăcea magazia de combustibil, „*în timp ce servitoarea aducea un braţ*“ de baterii „*şi-l azvârlea, cum putea, înăuntru.*

În locul Nastasiei (care, în sfârșit, plecă“ la recondiţionare genetică, „*vărsând şiroaie de lacrimi) Emma angajă o fetiţă de 14 ani*“, o androidă „*cu înfăţişare blândă. Nu-i dădu voie să poarte*“ chipiul cu insigna laboratorului terestru unde fusese concepută, „*o învăţă să vorbească la persoana a treia să aducă*“ bulinele de răcoritoare congelate *pe o farfurie*, să emită un scurt refren muzical interogativ: la-la-la?, înainte de a trece prin pereţi, când voia să intre într-o cameră, să alcătuiască diferite rochii din raze izolante, consultând zilnic buletinul meteorologic, să le asorteze lungimile de undă ca să scoată culori şi desene armonioase, să se îmbrace, „*cu un cuvânt, vru să facă dintr-însa camerista ei. Noua fată în casă se supunea fără să crâcnească pentru ca nu cumva să o dea afară*“ şi să ajungă pe cine ştie ce planetă sălbatică; „*cum de obicei doamna lăsa cheia*“ sintetizatorului de alimente şi substanţe farmaceutice la îndemâna oricui, *Felicité* îşi comanda „*în fiecare seară o mică provizie de*“ heroină, *pe care* o consumă *singură*, în pat, ca să aibă vise plăcute.

„*Câteodată, după amiază*“, trecea pasarela blocurilor subterane şi urca în garajul cartierului pentru a pălăvrăgi cu piloţii aerobuzelor intersiderale. *Doamna* rămânea *în încăperile* ei de jos, la nivelul 561; *purta un capot* din raze infraroşii, *foarte deschis*, care făcea să i se vadă păstrate, pe unde umblă, formele trupului. Îmbrăcămintea aceasta fantezistă de casă popula încăperea cu umbrele fiinţei ei, multiplicate la infinit şi răspândite prin toate colţurile. *Îşi cumpărase* un aparat foarte sofisticat de radioemisie şi recepţie pentru distanţe mari, cu toate că nu avea de transmis nimic nimănui, întorcea comutatorul evacuatorului automat de praf din cameră, „*se uita în oglinda*“ „Plurex“ care-i dădea putinţa să-şi contemple simultan faţa, profilul stâng şi pe cel drept, ca şi cârlionţii de la ceafă, lua un roman tranzistorizat, îl băga în scoica de ascultat, o ducea la o ureche; „*apoi, visând printre*“ şirurile de cuvinte murmurate, „*o lăsa pe genunchi. Avea poftă să călătorească*“ în

lumile paralele „*sau să se întoarcă şi să trăiască*“ în incubatorul natal de pe pământ. „*Îşi dorea să moară şi totodată să locuiască*“ într-o supramegalopolis ca Parisul.

Prin ploi de meteoriţi sau prin furtuni magnetice, Charles colinda galaxia cu racheta lui rebegită. *Mânca* alimente naturale, câte o omletă de arheopterix *pe masa* vreunei căsuţe de pădurar dintr-o rezervaţie spaţială, „*îşi vâra mâna prin paturi jilave, primea în obraz câte o ţâşnitură călduţă de câte ori*“ schimba un rinichi uzat, *auzea oamenii*-broaşte *horcăind*, „*cerceta ligheane, ridica în sus*“ diverse organe de transplant *murdare; „dar în fiecare seară găsea acasă căminul aprins*“ laserul potrivit la culoarea domolită a jarului, „*o masă pusă, mobila comodă şi o femeie într-o toaletă fină*“ mereu inedită, surprinzătoare şi „*mirosind a proaspăt, că nu ştia de unde vine această mireasmă, dacă nu chiar din pielea ei, care-i parfuma şi cămaşa*.

Îl încânta printr-o mulţime de gingăşii; când cu un fel nou de a“ tăia mici desene fanteziste în obloanele plastice ale ecranelor de lumină din pereţi, când cu un şnur de raze noi „*la rochie sau cu numele extraordinar pus unui fel de mâncare foarte simplu*“ a cărui formulă „*fata în casă n-o nimerise, dar pe care Charles îl înghiţea cu plăcere*“, fără să lase vreo tabletă în farfurie.

„*Văzuse la Rouen nişte doamne care purtau la ceasul*“ electronic un ciorchine cu tot felul de animale nostime din regiunile exotice ale galaxiei, elefanţi, rinoceri şi girafe de câţiva milimetri; „*îşi cumpără şi ea. Vru să aibă pe cămin*“ doi hiperboloizi mari opalescenţi, cu lichid mişcător hypnagogic „*şi, puţin după aceea*“, o trusă de materie extensibilă cu cele trebuincioase pentru confecţionat bijuterii sintetice, precum şi un *degetar* de uraniu. „*Cu cât Charles înţelegea mai puţin aceste eleganţe, cu atât îl ademeneau mai mult. Ele adăugau ceva la plăcerea simţurilor lui şi la farmecul casei. Erau ca o pulbere de aur presărată de-a lungul cărării înguste a vieţii sale.*

Era sănătos, arăta bine; reputaţia lui era bine stabilită.“ Locuitorii diverselor planete, pe care le colinda zilnic, „*îl iubeau fiindcă nu era fudul*“, făcea puţin caz de fizionomia lui umanoidă, nu se socotea superior pentru că avea numai doi ochi în loc de trei sau patru ca ei, pentru că nu purta coadă şi nu-i creştea blană pe faţă. „*Mângâia copiii*“ chiar dacă

aparţineau speţelor de insecte inteligente, „*nu intra niciodată în*“ localurile de streap-tease din porturile spaţiale; „*şi, de altminteri, inspira încredere prin viaţa lui morală. Izbutea să vindece mai ales*“ infarctele şi cancerele. „*Temându-se foarte mult să nu-şi omoare clienţii, Charles, într-adevăr, nu prescria decât poţiuni calmante*“ de L.S.D., din când în când o transfuzie generală, o baie radioactivă de picioare sau absorbţii de bacterii teleghidate, reparatoare ale ţesuturilor. „*Şi asta nu pentru că l-ar fi speriat chirurgia, că doar*“ executa transplanturi de inimi cu *toptanul*, ca şi cum ar fi schimbat ciorapii găuriţi, iar pentru extragerea tumorilor maligne „*avea o mâna teribilă.*

În sfârşit, ca să se ţină la curent, se abonă la «Ruche médicale»“, creierul electronic sanitar nou, al cărui prospect îl primise. Ascultă informaţiile lui „*după masă, puţin însă, deoarece căldura apartamentului şi digestia îl făceau să adoarmă după cinci minute, şi rămânea acolo, cu bărbia sprijinită în amândouă mâinile şi cu părul împrăştiat ca o coamă*“ peste receptorii audiovizuali prinşi de ceafă sa groasă. „*Emma se uita la el ridicând din umeri. De ce nu avea ea ca soţ cel puţin pe unul dintre oamenii aceia harnici şi tăcuţi care*“ stau toată noaptea cu ochii holbaţi deasupra ultramicroscoapelor „*şi care, în cele din urmă*“, la 180 de ani, „*când vine vârsta reumatismelor, au agăţată o decoraţie cu două frigări încrucişate pe fracul prost croit* “ din gunoi presat, flexibilizat, inodorizat şi apretat? „*Ar fi vrut ca numele acesta de Bovary pe care-l purta să fie celebru, să-l vadă lăfăindu-se*“ în filmotecile ştiinţifice, apărând mereu în jurnalele de televiziune, cunoscut de toată Calea Laptelui.

„*Dar Charles nu era ambiţios! Un doctor*“ venusian, „*cu care fusese nu de mult la o consultaţie, îl umilise întrucâtva, chiar la patul bolnavului, în faţa rudelor adunate*“ (erau nişte scolopendre foarte înţepate). „*Seara, când Charles îi povesti păţania asta, Emma tună şi fulgeră contra acelui confrate. Charles fu înduioşat, o sărută pe frunte, cu lacrimi în ochi. Emmei, însă, întărâtată de ruşine, îi venea să-l bată*“; deschise uşiţa hornului care lega apartamentul lor cu centrul de ventilaţie „*şi trase adânc în piept aerul proaspăt ca să se liniştească.*

— Ce om de nimic! Ce om de nimic l repeta încet, muşcându-şi buzele.

Dealtfel, Emma se simţea tot mai pornită împotriva lui. Cu

vârsta, dobândise apucături grosolane“; la desert făcea figurine din suporturile moi ale şerveţelelor de masă; „*după ce*“ ronţăia tabletele de tocană, *îşi trecea limba peste dinţi; când* înghiţea bulinele de supă *gogâlţâia* după fiecare „*şi întrucât începuse să se îngraşe, ochii lui, şi aşa mici, păreau că se urcă spre tâmple prin pomeţii puhavi.*

Câteodată Emma îi vâra“ sub combinezonul de zbor marginea roşie a jiletcii Ordinului Medicilor, îi îndrepta insignă „*sau îi azvârlea cât colo mănuşile decolorate pe care era gata să şi le pună; şi asta n-o făcea, cum îşi închipuia el, pentru dânsul; o făcea pentru ea, din prea mult egoism, fiindcă o scotea din sărite. Uneori îi vorbea despre ceea ce citise*“ ascultând scoica, un episod dintr-un roman, de pildă, despre un nou musical sau despre „*o anecdotă din lumea mare*“ auzită la televizor, în emisiunea cu cancanuri; „*căci, oricum, Charles era totuşi un ins, o ureche totdeauna dispusă să asculte, o aprobare dinainte ştiută. Ea făcea o mulţime de destăinuiri căţeluşei*“ care, prea tânără, nu învăţase încă să vorbească. Le-ar fi făcut, de fapt, şi laserului din cămin şi computerului de măsurat timpul, din perete.

„*În adâncul sufletului, Emma aştepta totuşi să se întâmple ceva. Îşi plimba privirile disperate pe singurătatea vieţii ei*“, ca astronauţii care caută în ceasul primejdiei pe cadranul navei ivirea unui semnal luminos, de undeva, din întunericul cosmic. Nu ştia ce se va întâmpla, pe ce sistem solar necunoscut o va purta orbita deviată, cine o va întâmpina, dacă va fi o biată rachetă de serviciu, patrulând prin cosmos ori o navă intergalactică, imensă, cu mai multe „*punţi, încărcată cu adânci nelinişti sau plină până în vârful de fericiri netulburate. Dar în fiecare dimineaţă când se trezea, nădăjduia că va sosi în ziua aceea, asculta cel mai mic zgomot, se scula tresărind, se mira că nu o zăreşte; apoi*“, la sfârşitul soarelui natural, „*din ce în ce mai tristă, dorea să fie a doua zi.*

Veni iar primăvara. În primele zile de căldură când“, autoreglându-se, instalaţia de aer condiţionat bâzâia mereu, simţea că-şi iese din sărite.

„*De la începutul lui iulie*“ privea întruna ceasul electronic ca să ştie câte săptămâni mai erau *până în octombrie*, nădăjduind că, poate, atunci, cu ocazia vizitei d-lui d'Andervilliers, inspectorul staţiilor spaţiale regionale, va fi organizată o recepţie în cinstea lui, sub cupola transparentă principală. „*Dar*

şi luna septembrie trecu fără nici o“ videotelegramă care să anunţe evenimentul, fără nici o invitaţie.

„*După această dezamăgire, inima-i rămase din nou goală şi luă de la capăt lanţul zilelor monotone.*

Aşadar, de acum încolo, aveau să urmeze tot aşa, în şir, mereu la fel, nenumărate, fără să aducă nimic! Alte vieţi, oricât de serbede ar fi fost, aveau cel puţin perspectiva unui eveniment. O întâmplare neaşteptată aducea câteodată nesfârşite peripeţii şi decorul se schimba. Dar ei nu i se întâmpla nimic.“ Iarăşi o chemare grabnică a lui Charles că să moşească vreo nevastă de scafandru delfin pe Vega. Iarăşi un „gadget“ lansat cu surle şi trâmbiţe, ochelarii de citit fără lumină. Iarăşi o invazie de cristale gânditoare, pornite să-şi aservească toată materia organică din galaxie. Iarăşi un big-bang cosmic. „*Dar ei nu i se întâmpla nimic, aşa fusese voia loteriei solare, când Emma văzuse lumina zilei. Viitorul era un coridor întunecat de tot şi cu uşa din fund bine încuiată.*“

Se lăsă de exerciţiile Zen. *De ce să* le mai facă? „*Cine s-o*“ privească uimit? „*De vreme ce nu va putea niciodată, într-un*“ kimonou de mătase auriu, cu mâneci scurte, ţinând braţele goale încrucişate pe piept şi păstrând o muţenie desăvârșită, să simtă, la un *party*, murmure de admiraţie plutind în jurul ei ca o adiere, nu mai avea nici un rost să se plictisească meditând asupra principiilor ying şi yang. *Lăsă* închisă şi cutia cu bile translucide care-şi schimbau culoarea şi desenul interior după ritmul respiraţiei privitorului şi temperatura corpului său, compunând astfel mişcătoare tablouri naive. La fel abandonă şi micul clavecin pentru schimbat dispoziţia pereţilor în apartament. „*La ce folosea? La ce folosea?*“ Cele o sută de canale ale televizorului o enervau. „Am văzut toate programele“ — *îşi spunea*. *Şi-şi petrecea timpul* jucându-se leneş cu laserul din cămin, mărindu-i sau scăzându-i intensitatea razelor, când nu privea prin periscopul apartamentului cum plouau pe cer meteoriţii. „*Ce tristă era duminica, la ceasul când*“ începea emisiunea sonoră de reculegere generală. „*Asculta, într-o toropeală atentă, unul câte unul“* sunetele muzicii concrete destinate să înalţe sufletele. *Câte* o himeră, „*alunecând încet pe*“ tola protectoare a staţiunii, „*îşi încovoia spinarea la razele palide ale soarelui*“ albastru. *Vântul cosmic ridica dâre de praf* stelar.

„*Uneori, departe, se auzea urlând un*“ dinozaur domestic; şi

transmisiunea sonoră duminicală, *„în răstimpuri egale, îşi continua monoton dangătul care se pierdea în*“ subconştient.

Între timp, aruncându-și ochii pe fereastră, vedea *lumea* ieşind din cinematograful tactil. *„Femeile în saboţi*“ groşi antigravitaţionali, proaspăt *văscuiţi*, lucrătorii de la serele cu alge, *„în bluze noi, copiii cu capul gol, zburdând*“ prin aer *„înaintea lor; toţi se întorceau acasă. Cinci sau şase*“ inşi de pe Alfa Ceti, *„întotdeauna aceiaşi, rămâneau până noaptea să joace «dopul»*“ cu unicul lor picior în faţa uşii mari a barului marinarilor: *Lyra*.

„Iarna fu grea. În fiecare dimineaţă“ ochii periscoapelor erau aproape astupaţi de zăpadă cosmică *şi lumina care străbătea prin* ferestrele apartamentului, *ca prin nişte* geamuri *mate, se păstra aşa neschimbată*, tulbure, *toată ziua*. *„Trebuia aprins*“ soarele artificial din mercur incandescent, *„de la 4 după amiază*“. *„În zilele când era frumos*“, Emma urca pe terasa nivelului şase sute al staţiunii. „Bruma lăsase“ pe algele serelor *„horbote de argint cu lungi fire străvezii, care se întindeau de la una la alta. Nu se auzea nici o*“ navă uruind, *„totul părea că doarme*“: scheletul caloriferelor mascat de ecrane mari, verzi şi algele *„ca nişte mari şerpi bolnavi, printre care, când te apropiai, vedeai târându-se sfoiegii*“ paznici *„cu picioarele lor nenumărate*“, agitându-şi aparatele minuscule de gazare şi ucigând orice gânganie strecurată în seră. În brădetul artificial de la capătul terasei, psihanalistul staţiunii, *cu* un *tricorn* antimagnetic pe cap, asculta eternele lui înregistrări. Avea o jumătate de faţă arsă şi refăcută printr-o operaţie plastică, dar din pricina gerului crea impresia că *„un fel de râie albă*“ îi lăsase obrazul drept mâncat. *„Pe urmă, Emma*“ cobora din nou în apartamentul ei, *„închidea uşa*“, dădea iar drumul laserului până înroşea căminul *„şi, moleşită de căldura acestuia, simţea că o apasă mai tare plictiseala care-o năpădea. S-ar fi dus să stea de vorbă cu*“ androida, *„dar nu se cuvenea.*

În fiecare zi, la aceeaşi oră“, telepatul din apartamentul de vis-à-vis *„dădea în lături obloanele*“ ferestrelor, începând să citească gândurile tuturor locatarilor vecini, portarul imobilului trecea cu pistolul dezintegrator încins peste tunică. Seara şi dimineaţa rachetele poştale străbăteau strada fiind cărate la revizie şi alimentate cu combustibil solid — pentru curse lungi. Din când în când izbucneau, răcnite, refrene folk, de câte ori se deschidea uşa vreunui snack şi, cum se modifica puţin

presiunea atmosferică, zăreai sclipind şi închipuind mereu alte curbe bizare, apele marmorei care-i servea ca firmă geriatrului din colţ şi-i afişa numele transcris pe rând cu caracterele celor mai variate alfabete.

Cabinetul „*mai avea ca podoabă o veche gravură*“ cinetică din nisip, aşezată în vitrină şi bustul unui hermafrodit de pe Vega, cu părul liliachiu, ţinut în viaţă de 816 ani, aşa cum atestau documentele.

Iar geriatrul „*se plângea că şi-a ratat vocaţia, că nu are nici un viitor şi, visând*“ o clinică într-un megalopolis „*cum ar fi Rouen, de pildă, în port, lângă teatru, se plimba toată ziua posomorât între*“ Sediul Computerului Central Administrativ şi Institutul de Investigaţii Psihice Speciale, „*în aşteptarea clientelei. De câte ori doamna Bovary îşi îndrepta privirile către colţul străzii, îl vedea tot acolo, ca o santinelă în post*“, cu stetoscopul atârnat de gât, în halatul bleu din fibre fine aseptice.

Uneori, „*după amiază, apărea sub geamul Emmei un cap de bărbat pârlit de soare, cu favorite negre*“ şi cu un fir alb, ca o antenă, ridicându-se din păru-i creţ, la fel de întunecat; „*surâdea alene cu un zâmbet deschis şi blând, arătându-şi dinţii*“ dubli de mutant. Îndată răsuna un rock îndrăcit şi, sub efectul proiecţiei puternice de raze *psi*, se materializau în faţa tuturor, pe malul unui bazin, nişte dansatori cât degetul, „*femei cu turbane roz*“, tineri în bluzoane de piele neagră, maimuţe în fracuri argintii, domni în bermude vărgate galben şi cafeniu, alb şi verde, care ţopăiau neosteniţi printre fotoliile de paie, canapelele ce luau forma corpurilor şi măsuţele nichelate ce se oglindeau în bazin. Omul îşi holbă ochii, „concentrându-se“, uitându-se când în dreapta, când în stânga, când spre fereastră. „*La răstimpuri, dând drumul unei lungi ţâşnituri de scuipat negru*“ asupra porţii ascensorului central îşi culca firul de păr alb, pieptenîndu-l cu palma, şi muta plăsmuirea mai încolo, iar muzica, din *veselă şi vioaie, devenea languroasă şi tărăgănată*, umplând de melancolie spaţiul din jur. „*Erau melodii care se cântau aiurea*“ prin dancinguri, în restaurantele de lux, pe marile planete, melodii „*după care se dansa seara sub*“ reflectoare cu lumini schimbătoare, roşu, indigo, oranj, *ecouri din lumea* largă *care ajungeau până la Emma*.

„*În capul ei*“ şerpuiau şiruri nesfârşite de conga şi, ca o taxi-girl într-un saloon, „*gândul ei dănţuia odată cu notele, se*

legăna trecând din vis în vis, din tristeţe în tristeţe". „*După ce*" mutantul „*îşi primea* obolul *în şapcă*, *arunca* pe umăr o *pătură*" roasă cenuşie, făcea să dispară toată plăsmuirea ca trasă de o aţă în buzunarul stâng, „*şi se îndepărta cu paşi greoi. Emma se uita după el*.

Dar mai ales orele când trebuia să stea la masă... Nu mai putea să rabde" bucătăria complet automatizată, cuptorul cu zeci de cronometre, ca o etuvă de spital, sintetizatorul care-şi aprindea lămpiţa roşie de neon în semn că a înregistrat comanda, apoi pe cea albastră, anunţând terminarea operaţiei, zgomotul lin, înăbuşit al uşii glisante, pereţii — oglinzi cu imagini tridimensionale care lărgeau iluzoriu spaţiul încăperii, reflectând grădini, parcuri, luminişuri de pădure, săli somptuoase; în sfârșit, o înnebunea tăcerea lespezilor insonorizate; „*i se părea că-i serveşte soţului în farfurie toată amărăciunea vieţii ei şi*" — din tabletele de came — „*avea impresia că se ridicau aburi de rasol şi, odată cu aceştia, din fundul sufletului ei, alte adieri dezgustătoare. Charles mânca încet; ea ronţăia câteva*" pastile de arahide „*sau, rezemată în cot, îşi trecea timpul trăgând*" pe faţa de masă din plastic „*linii cu*" cheia sintetizatorului. „*Îşi lăsă gospodăria la voia întâmplării şi, când doamna Bovary-mama veni să petreacă*" pe staţiune „*o parte din postul*" de reîntinerire anual, „*se miră foarte mult de această schimbare. Într-adevăr, Emma, altădată atât de îngrijită şi de spilcuită, stătea acum zile întregi fără să se îmbrace, purta ciorapi de*" relon cenuşii, ca androidele bătrâne, aprindea în camere doar câte un ecran luminator. „*Spunea întruna că trebuie să facă economie, fiindcă nu sunt bogaţi, adăugând că era foarte mulţumită, foarte fericită, că*" staţiunea „*îi plăcea nespus de mult şi alte asemenea fraze noi, care închideau gura soacrei. Dealtfel, Emma nu mai părea dispusă să-i urmeze sfaturile; o dată chiar, doamna Bovary încercând să pretindă că stăpânii ar trebui să supravegheze*" opiniile politice ale servitorilor androizi, „*ea-i răspunse cu o privire atât de mânioasa şi cu un zâmbet atât de rece, încât bătrâna nu se mai amestecă*.

Emma devenea greu de mulţumit, irascibilă. Îşi comanda" la sintetizatorul de alimente anumite „*mâncăruri numai pentru ea, ca apoi nici să nu se atingă de ele; într-o zi*" nu consuma

decât buline de „*lapte gol, iar a doua zi*“, tablete de „*ceai cu duzina. Deseori se încăpăţâna să stea în casă, apoi simţea că se înăbuşă, deschidea*“ complet câţiva pereţi, „*îşi punea o rochie subţire*“ din radiaţiuni ultraviolete. „*După ce trăgea câte o săpuneală zdravănă*“ androidei, „*îi făcea cadouri sau o trimitea în plimbare pe la vecini, după cum uneori arunca*“ mutanţilor cerşetori toate cartelele pe terminate din casă, „*cu toate că nu era miloasă din fire şi nici nu se lăsa înduioşată de necazurile altuia, ca cei mai mulţi oameni de obârşie*“ terestră „*şi care păstrau întotdeauna în sufletul lor ceva din asprimea mâinilor părinteşti*.

Spre sfârşitul lui februarie, moş Ronault, în amintirea vindecării lui, îi aduse chiar el ginerelui“ un pui grăsan de pasăre Bum-Bum „*şi rămase trei zile la*“ ei. „*Charles fiind mereu pe la bolnavi, Emma îi ţinu de urât*.“ Bătrânul *fumă* trabucuri ieftine, inodorizate, „*scuipă pe*“ cadranele cuptorului automatic, „*vorbi despre agricultură*“, înnobilarea solului cu ajutorul cristalelor gânditoare, fecundarea artificială a vacilor, creşterea viţeilor gemeni, născuţi prin pluriovulaţie, îngrăşarea păsărilor colibri până la trei kilograme şi activitatea „*consiliului municipal*“; „*aşa încât, atunci când plecă, Emma închise uşa după el cu un sentiment de uşurare care-o surprinse şi pe ea*. *Dealtfel nu-şi mai ascundea dispreţul pentru nimic şi pentru nimeni; şi uneori se apuca să exprime păreri ciudate, defăimând ceea ce apărau alţii și aprobând lucruri perverse sau imorale, ceea ce-l făcea pe Charles să holbeze ochii la dânsa.*

Oare mizeria asta o să ţină cât lumea? Oare n-o să mai scape niciodată de ea?“

CUPRINSUL

Ceilalţi..5
Un capitol de istorie literară......................................22
Prima lecţie de geometrie..28
O recenzie ştiinţifică..39
Mesajul din stele...45
O singură greşeală..60
Experienţa..78
Istoria generalizării unei legi...................................90
Tratatul de la Neuhof...111
La Winnipeg, unde nu ne vom întoarce niciodată...143
Roadele unei diplomaţii chibzuite...........................197
Doamna Bovary în secolul XXX.............................207

Lector: FLORIN MUGUR
Tehnoredactor: CONSTANŢA VULCANESCU
Apărut 1980. Bun de tipar 27.V.1980.
Format 16/54 X 84. Coli tipo 14. Coli ed. 9,03.
Tiparul executat sub comanda nr. 828 la întreprinderea poligrafică „13 Decembrie 1918 “, str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97 Bucureşti,
Republica Socialistă România

